

دبیرخانه راهبری کشوری جغرافیا با همکاری گروه‌های استانی درس جغرافیا تقدیم می‌کند:

«گنجینه سؤالات مفهومی جغرافیای ایران»

ویراستار:

مرتضی حیدری - عضو دبیرخانه راهبری کشوری جغرافیا

۱۴۰۲-۱۴۰۳

بیانیه رفع مسئولیت

دبیرخانه راهبری کشوری جغرافیا:

۱. به هیچ عنوان ضمانت نمی‌کند که سؤالات موجود در این فایل، دقیق، کامل و یا بدون خطا باشد.
۲. هیچگونه مسئولیتی در برابر سؤالات موجود در این فایل که توسط دبیران جغرافیای سراسر کشور تهیه شده است، برعهده نمی‌گیرد.
۳. سؤالات این فایل با مسئولیت سرگروه‌های استانی درس جغرافیا و طراحان سؤال منتشر شده است.
۴. مسئولیت استفاده از این سؤالات در امتحان (بدون بررسی دقیق سؤال و پاسخ) برعهده دبیران محترم است.

اساتید بزرگواری که ما را در تهیه این مجموعه ارزشمند یاری نمودند:

نام و نام خانوادگی	استان	نام و نام خانوادگی	استان
زهرة صداقت‌زاده	فارس	سپیده پورصمد	آذربایجان شرقی
محدثه خدابنده زینب برنگی اعظم درزی ربابه ابراهیمی شهناز رستمی کمال لامعی دانیال طاهرخانی	قزوین	اختر سیدی	آذربایجان غربی
لیلی آرزومندی	قم	شراره حدادی	اردبیل
حسام ملکی نسرین کلامی آرزو علی میرزازاده	کردستان	عطیه سادات صابری	اصفهان
مسعود سیستانی	کرمان	لیلا نصیری طرزجانی داریوش محمودی	البرز
کتایون مظلوم جبار کریمی	کرمانشاه	حمزه احمدی	ایلام
کیوان نامجو	کهگیلویه و بویراحمد	طاهره خسروانی	بوشهر
نجمه بذرافشان فاطمه جلالی فرانک فروزان قنبرعلی تسلیمی کیانوش حسین زهی محمد عوض الهی لقمان کلته محمد اونق حسین قره‌جانلو	گلستان	مهناز صادقی نسرین السادات بزمی	تهران

نام و نام خانوادگی	استان	نام و نام خانوادگی	استان
زلیخا عبدالهی لیلا زحمتکش کوبیجاری فروغ آذریان زهرا نجفی مبارکی ناهید شیرین پور هاجر احمدی سارا اسدی بیژن صالحی	گیلان	هما زمان پور	چهارمحال و بختیاری
حجت‌اله بیرانوند	لرستان	فاطمه بوشادی عبدالقدوس احمدی مهدی فیروزی شیدا ظریفی طاهره غلامی معصومه جوادیان	خراسان جنوبی
رقیه صادقی مرتضی حیدری زهرا علیخانی حسین سلملیان سکینه عباس‌زاده	مازندران	بی‌بی آمنه تدارکات سحر احمدزاده محمدتقی خورشیدی وجیهه قلی‌زاده محمد امرالهی محمد تاجیک	خراسان رضوی
فاطمه اسمعیل پور	مرکزی	زهرا لعل سازگار زهرا عفتی مریم شهیدی جاجرم	خراسان شمالی
طاهره دستی عباس درخشان یاسر حسن‌زاده	هرمزگان	ناهید کشاورز پرستو مکوندی لیلا فرجی‌نژاد پرویز شیرزاد	خوزستان
نفیسه جعفری علی فهیم	همدان	زهرا خان‌بابایی	زنجان
زهرا حسینی‌زاد عظیم عباسی	یزد	پروین یوسفی رحیم ناروئی	سیستان و بلوچستان

فهرست

- درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر ۷
- درس دوم: روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا ۲۷
- درس سوم: موقعیت جغرافیایی ایران ۴۸
- درس چهارم: ناهمواری های ایران ۶۸
- درس پنجم: آب و هوای ایران ۸۸
- درس ششم: منابع آب ایران ۱۰۷
- درس هفتم: ویژگی های جمعیتی ایران ۱۲۷
- درس هشتم: تقسیمات کشوری ایران ۱۴۹
- درس نهم: سکونتگاه های ایران ۱۶۷
- درس دهم: توان های اقتصادی ایران ۱۸۶

مستقر در استان مازندران

درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر

- ۱- هر کدام از مثال‌های ذکر شده ارتباط جغرافیا را با کدام علوم بیان می‌کند؟
الف) «مطالعه چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف»؟
ب) «بررسی مهاجرت روستائیان به شهر و تأثیر آن بر ترکیب سنی و جنسی جمعیت»؟

پاسخ:

الف) علم اقتصاد

ب) علم جمعیت‌شناسی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

- ۲- هر یک از موارد زیر نشانه کدامیک از عملکردهای انسان در رابطه با محیط طبیعی است؟
الف) قطع بی‌رویه درختان به منظور تهیه کاغذ و پیشبرد صنایع چوبی
ب) کشت معیشتی و رفع نیازهای محلی

پاسخ:

الف: نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

ب: درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها (صفحه ۵)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

- ۳- صحیح یا غلط بودن عبارت زیر را مشخص کنید.

تولید برق‌آبی در کوهستان عملکرد مثبت انسان است. ( )

پاسخ:

صحیح (صفحه ۶)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- مهم‌ترین منبع کتابخانه‌ای برای مطالعه توسعه فیزیکی یک شهر چیست؟

پاسخ:

نقشه (صفحه ۷ و ۱۱)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- امروزه بسیاری از جغرافیدانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند. بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد. با توجه به متن بالا به سؤالات پاسخ دهید.

الف- چه نوع رابطه‌ای بین دانش جغرافیا و سایر علوم وجود دارد؟

ب- دانش جغرافیا، چگونه به بهبود زندگی انسان کمک می‌کند؟

پاسخ:

الف- رابطه متقابل

ب- با شناخت ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها. (صفحه ۲)

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

۶- در گزینه‌های زیر، دو مفهوم اساسی دانش جغرافیا آورده شده است، دلیل اهمیت هر کدام را بنویسید.

الف- مکان   ب- روابط متقابل انسان و محیط

پاسخ:

الف- بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود که آن را مکان می‌نامند و در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.

ب- انسان و محیط دو عامل مهم در علم جغرافیا هستند. محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است. با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم شد. هوش و استعداد انسان به او در جهت تغییر کمک کرد تا از محیط خود بهره‌مند شود. انسان برای رفع نیازهای خود محیط را تغییر داد و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل شد. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

۷- بررسی چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در حیطه مطالعات کدام علم قرار دارد؟

الف) اقتصاد   ب) جغرافیای انسانی   ج) جغرافیای رفتاری   د) جغرافیای اقتصادی

پاسخ:

گزینه د جغرافیای اقتصادی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع کدام عملکرد انسان را در ارتباط با محیط طبیعی مشخص می‌کند؟

پاسخ:

نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها (صفحه ۵)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- علم جغرافیا چگونه از یافته‌های علوم دیگر استفاده می‌کند؟

پاسخ:

با یک دید همه‌جانبه بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها انجام می‌دهد. البته این رابطه بین جغرافیا با سایر علوم دوسویه بوده و در یک جریان دوطرفه از داده‌ها و یافته‌های یکدیگر استفاده می‌نمایند. (صفحه ۳)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- در یک روستا پدیده‌های مختلف چگونه بر یکدیگر اثر می‌گذارند. توضیح دهید؟

پاسخ:

یک روستا را در نظر بگیرید که خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن اثر می‌گذارد و بالعکس. این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- اهمیت دید ترکیبی برای جغرافی دانان از چه لحاظ است؟ مثال بزنید.

پاسخ:

دید ترکیبی به جغرافی دان کمک می کند تا به طور همه جانبه و جامع پدیده ها را با ویژگی های آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد. مثال جغرافی دان باهدف توسعه شهر به تهیه نقشه شهر، جمعیت شهر، مطالعه منابع آب شهر و ... اقدام می کند. (صفحه ۷)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۲- به چه علت جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است؟

پاسخ:

به علت اینکه جغرافیا توان روابط متقابل انسان را با محیط مطالعه و بررسی می کند بنابراین شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۳- تصویر مقابل بیان کننده کدام عملکرد انسان در محیط است؟ چرا؟

پاسخ:

درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها، چون انجام این کار به محیط آسیب نرسانده است. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۴- پیامد هر یک از انواع بهره برداری های زیر از محیط طبیعی، چیست؟

- الف) صید ماهی در فصل تولیدمثل در دریای خزر
- ب) احداث پارک جنگلی در جنگل های شمال کشور

پاسخ:

الف) کاهش میزان ماهی های دریای خزر (نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها)
ب) افزایش توریسم و گردشگری و ایجاد درآمد (درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها) (صفحه ۵)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- جدول زیر را با توجه شاخه‌های جغرافیا کامل کنید؟

نام شاخه اصلی	نام شاخه فرعی	علمی که کمک می‌گیرد
جغرافیای طبیعی	.....	زمین‌شناسی
.....	سنجش از دور و GIS	.....
جغرافیای انسانی	.....	انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی

پاسخ:

ژئومورفولوژی

فنون جغرافیایی - علوم فضایی

جغرافیای رفتاری و فرهنگی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- جغرافیا با چه دیدی به مطالعه و بررسی موضوعات می‌پردازد؟

پاسخ:

کل‌نگری یا ترکیبی (صفحه ۷)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- با ذکر یک مثال تفاوت علم اقتصاد را با جغرافیای اقتصادی بنویسید.

پاسخ:

علم اقتصاد تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام‌های اقتصادی و عرضه و تقاضا را بررسی می‌کند و جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد؛ مثلاً منابع معدنی در یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد. (ذکر مثال برای دانش‌آموز آزاد است). (صفحه ۳)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چند صورت است؟ بنویسید.

پاسخ:

به دو صورت: ۱- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها ۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها (صفحه ۵)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- جغرافیدان با چه دیدی به بررسی موضوعاتش می‌پردازد و دلیل وجود این دید در جغرافیدان چیست؟

پاسخ:

مطالعه همه‌جانبه اجزا و عوامل محیطی در ارتباط با یکدیگر- نحوه شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی (صفحه ۷)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- دو عامل مهم در جغرافیا عبارت‌اند از _____ و _____

پاسخ:

انسان و محیط (صفحه ۴)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- در نمودار روبرو موارد کدام گزینه را می‌توان جایگزین

«الف»، «ب» و «ت» نمود؟ (به ترتیب)

الف) ژئومورفولوژی-سیاست جغرافیایی-جی آی اس

ب) ژئومورفولوژی-جغرافیای سیاسی-سنجش‌ازدور و GIS

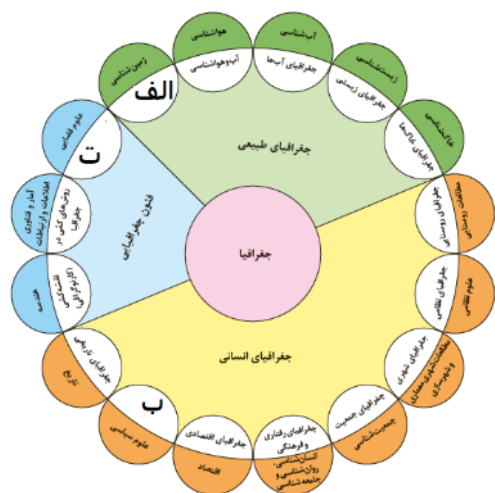
ج) هیدرولوژی-جغرافیای سیاسی-GIS

د) ژئولوژی-سیاست جغرافیایی-دور سنجی

پاسخ:

ب) ژئومورفولوژی - جغرافیای سیاسی - سنجش‌ازدور و GIS (صفحه ۳)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- کدام گزینه درباره دانش جغرافیا نادرست است؟

- ۱) واژه جغرافیا اولین بار توسط اراتوستن به کار برده شده است.
- ۲) جغرافیا از دو کلمه (geo) و (graphy) است که به معنای زمین و دانش هستند.
- ۳) جغرافیا یکی از قدیمی‌ترین دانش‌های بشری به شمار می‌رود.
- ۴) جغرافیا علم بررسی رابطه متقابل انسان و محیط برای زندگی بهتر است.

پاسخ:

۲) جغرافیا از دو کلمه (geo) و (graphy) است که به معنای زمین و دانش هستند. (صفحه ۲)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- جغرافیدانان باهدف توسعه یک شهر در دید ترکیبی چه مسائلی را طرح و مطالعه می‌کنند و هر مسئله مربوط به کدام شاخه از جغرافیاست؟ (سه مورد)

پاسخ:

- با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند (نقشه‌خوانی) - فنون جغرافیایی
- بامطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری آن را حدس می‌زند (جغرافیای جمعیت) جغرافیای انسانی
- بامطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند (جغرافیای آب‌ها) - جغرافیای طبیعی (صفحات ۳ و ۷)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- پیامد هر یک از انواع بهره‌برداری‌های زیر از محیط طبیعی به ترتیب کدامند؟

- الف: صید ماهی در فصل نامناسب ب: برداشت سیب از باغات
- ۱) از بین رفتن ظرفیت‌های محیط - رفع نیاز آدمی
- ۲) حفظ تعادل محیط در بلندمدت - استفاده مناسب از منابع
- ۳) انهدام تعادل محیط - از بین رفتن ظرفیت‌های محیط
- ۴) درک توانمندی‌های محیط - پیدایش نگاه سودجویانه

پاسخ:

گزینه ۱ صحیح است. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- دو تفاوت اقتصاد و جغرافیای اقتصادی عبارت است از:

۱ - ..... ۲ - .....

پاسخ:

اقتصاد توجه به تولید، توزیع و مصرف دارد. ۲ - جغرافیا به معیشت گروه‌های انسانی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- کدامیک از دو کلمه مقابل «پدیده» هستند: مدرسه - نیروی انسانی

پاسخ:

نیروی انسانی (صفحه ۴)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- شکل محیط‌های جغرافیایی، حاصل ..... است و سبب می‌شود.....

- الف- روابط متقابل انسان و محیط - جغرافی‌دانان با دید کلی نگر موضوعات را بررسی کنند.
- ب- روابط متقابل انسان و محیط - مطالعات جغرافیایی علمی‌تر انجام شود.
- ج- نگاه سودجویانه انسان به طبیعت - مطالعات جغرافیایی علمی‌تر انجام شود.
- د- نگاه سودجویانه انسان به طبیعت - جغرافی‌دانان با دید کلی نگر موضوعات را بررسی کنند.

پاسخ:

گزینه الف (صفحه ۷)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۸- عبارتهای صحیح و غلط را تشخیص دهید و عبارات غلط را اصلاح نمایید.

الف- انسان و محیط دو عامل مهم در جغرافیا است.

ب- جغرافی دانان جهت جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات از علم کارتوگرافی استفاده می کنند.

ج- «با افزایش ارتفاع دما کاهش می یابد» یک اصل آب و هواشناسی است.

د- شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

پاسخ:

الف: درست (صفحه ۴)

ب: غلط، ژئومورفولوژی اشتباه و آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات صحیح است. (صفحه ۳)

ج: غلط، آب و هواشناسی اشتباه و هواشناسی صحیح است. (صفحه ۳)

د: درست (صفحه ۵)

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۹- علت اینکه جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است، در کدام گزینه آمده است؟

الف) در شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی به انسان کمک می کند.

ب) زمینه بهره برداری بیشتر انسان از محیط را فراهم می کند.

پ) باعث شناخت بیشتر انسان نسبت به محیط می شود.

ت) بین محیط انسانی و طبیعی تعامل ایجاد می کند.

پاسخ:

۱- در شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی به انسان کمک می کند. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: بی بی آمنه تدارکات، استان خراسان رضوی، ناحیه ۳ مشهد)

۳۰- کدامیک از عملکردهای انسان، تعادل محیط را در طولانی مدت حفظ می کند؟

پاسخ:

عملکرد مثبت یا درک توان های محیطی و استفاده از منابع برای رفع نیازها. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: سحر احمدزاده، استان خراسان رضوی، ناحیه ۴ مشهد)

۳۱- جغرافیدانان جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات خود را چگونه انجام می دهند؟

پاسخ:

جغرافیدانان جهت جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز خود از علم آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک گرفته و با استفاده از سخت افزار و نرم افزارهای متعدد در زمان کوتاه و با دقت زیاد به سؤالات تحقیق خود پاسخ می دهد (صفحه ۳)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- به طور کلی تغییر شکل مکان ها چگونه صورت می گیرد؟

پاسخ:

در هر مکان پدیده های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می پذیرند این روند تأثیر گذاری و تأثیر پذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان ها می شود. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- مشخص کنید در هر یک از گزینه های زیر عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چه صورت بوده است؟

الف) احداث سدهای بی رویه

ب) نصب توربین ها برای ایجاد انرژی در دریاها

ج) پل طبیعت در تهران مستقر در استان مازندران

د) افزایش تعداد کارخانه ها بعد از انقلاب صنعتی

پاسخ:

الف) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها

ب) درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

ج) درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

د) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته ها (صفحه ۵)

(طراح سؤال: نجمه بذرافشان، استان گلستان، شهرستان آزادشهر)

**۳۴- هر کدام از علوم که نوشته شده است، وقتی با جغرافیا ارتباط پیدا کنند چه رشته‌ای را می‌سازند؟
زمین‌شناسی _ علوم فضایی _ جمعیت‌شناسی _ هواشناسی**

پاسخ:

(به ترتیب) ژئومورفولوژی _ سنجش‌ازدور _ جغرافیای جمعیت _ آب‌وهواشناسی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: نجمه بذرافشان، استان گلستان، شهرستان آزادشهر)

**۳۵- کدام شاخه از علوم جغرافیایی، مربوط به جغرافیای طبیعی نیست؟
الف) آب‌وهواشناسی ب) ژئومورفولوژی ج) سنجش‌ازدور و GIS د) جغرافیای زیستی**

پاسخ:

گزینه (ج)

شاخه سنجش‌ازدور و GIS در تقسیم‌بندی فنون جغرافیایی قرار دارد. (صفحه ۳)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- کدام جمله نادرست است؟

- الف) جغرافیا علم بررسی روابط متقابل بین انسان و محیط طبیعی برای بهبود زندگی بشریت است.
- ب) بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود که آن را محیط انسانی می‌نامند.
- ج) دید ترکیبی در جغرافیا یعنی مطالعه همه‌جانبه پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان.
- د) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.

پاسخ:

گزینه (ب)

بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود که آن را مکان می‌نامند. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- جغرافیدانان با مطالعه همه‌جانبه یک مکان کدام ویژگی جغرافیایی در محیط را مورد توجه قرار داده‌اند؟

پاسخ:

دید ترکیبی در جغرافیا (صفحه ۷).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- اگر انسان محیط را در جهت رفع نیاز خود تغییر بدهد، به چه دستاورد جغرافیایی دست پیدا کرده است؟

پاسخ:

محیط طبیعی را به محیط جغرافیایی تبدیل کرده است (صفحه ۴).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- میان جمله‌های سمت راست و عبارات سمت چپ ارتباط وجود دارد، آن را مشخص کنید.

(الف)

۱- با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد

۲- با تهیه نقشه شهر امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند

۳- جغرافیای شهری و روستایی شاخه اصلی دانش جغرافیاست

(ب)

الف) جغرافیای انسانی

ب) اصل هواشناسی

ج) نقشه‌خوانی

د) جغرافیای طبیعی

پاسخ:

(۱ و ب) (۲ و ج) (۳ و الف) (صفحه ۳ و ۷)

(طراح سؤال: زلیخا عبدالهی، استان گیلان، شهرستان آستارا)

۴۰- چرا جغرافیا علمی ترکیبی و کل‌نگری است؟ توضیح دهید.

پاسخ:

جغرافی دانان بادید ترکیبی یا کل‌نگری موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کنند زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند. (صفحه ۷)

(طراح سؤال: زلیخا عبدالهی، استان گیلان، شهرستان آستارا)

۴۱- تأثیر کاهش دما با افزایش ارتفاع بر نوع فعالیت‌های انسانی و بررسی چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان به ترتیب در حوزه کدام علوم قرار دارند؟

الف) هواشناسی - اقتصاد
ب) هواشناسی - جغرافیای اقتصادی
ج) آب‌وهوا شناسی - جغرافیای اقتصادی
د) آب‌وهوا شناسی - اقتصاد

پاسخ:

گزینه ج آب‌وهوا شناسی - جغرافیای اقتصادی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۲- درست یا نادرست بودن جمله‌ی زیر را مشخص نمایید.

«از آنجاکه جغرافیا روابط متقابل انسان با محیط را بررسی می‌کند؛ بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های انسان بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.»

پاسخ:

نادرست (صفحه ۵)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۳- چرا جغرافیا به‌عنوان یکی از علوم پایه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

زیرابه بررسی و توصیف اجزای مختلف زمین شامل اقلیم، جغرافیای انسانی، جمعیت‌شناسی و سایر عوامل مرتبط با محیط‌زیست و جوامع انسانی می‌پردازد و کمک می‌کند تا با شناخت بهتر محیط‌زیست بهترین راه‌های استفاده از منابع طبیعی را پیدا کنند. (صفحه ۲)

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۴- با توجه به دید ترکیبی یک جغرافیدان باهدف توسعه شهر سی سخت در استان کهگیلویه و بویراحمد جدول زیر را کامل کنید.

مطالعات انجام شده	نوع دانش جغرافی مورد استفاده	هدف از مطالعه انجام گرفته
تهیه نقشه شهر	.....	بررسی گسترش فیزیکی شهر
.....	جغرافیا جمعیت	.....
مطالعه میزان منابع آب شهر	.....	.....

پاسخ:

مطالعات انجام شده	نوع دانش جغرافی مورد استفاده	هدف از مطالعه انجام گرفته
تهیه نقشه شهر	نقشه خوانی	بررسی گسترش فیزیکی شهر
مطالعه بافت جمعیت شهر	جغرافیا جمعیت	بررسی رشد و حدس در مورد مهاجرپذیر بودن آن شهر
مطالعه میزان منابع آب شهر	جغرافیای آبها	پیش بینی امکان توسعه شهر

(صفحه ۷)

(طراح سؤال: زهرا حسینی زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۵- هر یک از مثال های زیر مربوط به کدام شاخه های اصلی علم جغرافیا است؟

- منابع معدنی یک ناحیه در شکل گیری شهرهای صنعتی چه تاثیری دارد؟
- نوع مصالح و سبک معماری در نواحی کوهستانی متفاوت با نواحی دشتی و کم ارتفاع است.

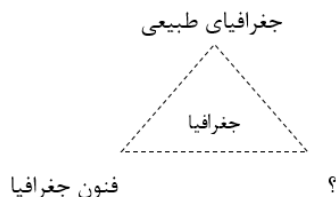
مستقر در استان مازندران

پاسخ:

جغرافیای اقتصادی ۲- آب و هواشناسی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- با توجه به شکل روبرو کدام گزینه را می‌توان در جای «؟» قرارداد؟

- الف- جغرافیای خاکها
ب- کارتوگرافی
ج- جغرافیای انسانی
د- ژئومورفولوژی

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۳)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- با یک مثال توضیح دهید که جغرافیا با علوم دیگر در ارتباط است؟

پاسخ:

یکی از مثال‌های زیر

اینکه «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد» یک اصل هواشناسی است ولی بررسی تأثیر این رابطه بر مکان وزندگی انسان نظیر نوع مصالح ساختمانی، منابع آب، فعالیت اقتصادی، جاذبه‌های گردشگری و ... در حوزه آب‌وهواشناسی است. علم اقتصاد تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام‌های اقتصادی و عرضه و تقاضا را مطالعه میکند و جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکانهای مختلف در رابطه با محیط زندگیشان چگونه منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد؟ می‌پردازد.

جغرافیدان جهت جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل مطالعات موردنیاز خود از علم آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک گرفته و با استفاده از سخت افزار و نرم افزارهای متعدد در زمان کوتاه و با دقت زیاد به سؤالات تحقیق خود پاسخ می‌دهد. (صفحه ۳)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- این عبارت که (شغل اصلی ساحل‌نشینان، صید ماهی و شغل اصلی کویرنشینان سفال‌سازی است) با کدام مفاهیم جغرافیا در ارتباط است با ذکر یک دلیل؟

پاسخ:

درک توانها و استفاده از منابع برای رفع نیازها. مردم ساحل‌نشین از دریا صیادی می‌کنند. کویر به دلیل وجود خاک و آفتاب سفال‌سازی (صفحه ۵)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- کدام یک از عبارتهای زیر در رابطه با علم جغرافیا صحیح است؟

- الف) رابطه بین جغرافیا با سایر علوم یک طرفه هست و از یافته‌های علوم دیگر استفاده نمی‌کند.
ب) انسان برای رفع نیازهای خود محیط انسانی را به محیط جغرافیایی تبدیل می‌کند.
ج) شناخت ظرفیت‌ها و توان‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؟
د) جغرافیدان باید ترکیبی یا جزءنگری، موضوعات را مطالعه و بررسی میکند.

پاسخ:

گزینه ج صحیح است. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- آیا مکان‌ها تغییر شکل می‌یابند؟

پاسخ:

بله تغییر می‌یابند روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود. مثال: میدان آزادی در سال ۶۵ و سال ۹۵ در طول زمان تحت تأثیر تأثیرگذاری تأثیرپذیری تغییر شکل یافته است. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- توضیح دهید که چگونه عملکرد انسان‌ها می‌تواند در برهم خوردن تعادل محیط یا حفظ تعادل آن نقش داشته باشد؟

پاسخ:

عملکرد انسان در رابطه با محیط به دو گونه می‌باشد: ۱- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها. ۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها، در صورتی که انسان‌ها با شناسایی و فهم توانایی هر محیط به رفع نیازهای خود بپردازند، تعادل محیط حفظ می‌شود، اما بی‌توجهی به این امر و بهره‌برداری بی‌رویه و نادرست از محیط موجب برهم خوردن نظم طبیعت شده و تعامل انسان و محیط نیز در مدت کوتاهی از بین می‌رود. (صفحه ۵)

(طراح سؤال: محدثه خدابنده، استان قزوین، شهرستان بویین‌زهرا)

۵۲- روند تاثیر گذاری و تاثیر پذیری پدیده‌های طبیعی و انسانی بر یکدیگر را با ذکر مثالی از منطقه محل زندگی خود شرح دهید؟

پاسخ:

در هر مکان پدیده‌های گوناگونی همچون خاک، آب، نیروی انسانی و... وجود دارد که بر اشتغال آن تاثیر می‌گذارد و تاثیر می‌پذیرد. این روند موجب تغییر شکل مکان می‌شود. برای مثال در منطقه شال وجود خاک مناسب برای تولید و پخت آجر وضعیت اشتغال بسیاری از افراد این منطقه را به شکل های مختلف تحت تاثیر خود قرار داده است، همچنین انسان‌ها برای بهره‌برداری از این منبع طبیعی تغییراتی را در آن ایجاد کرده اند. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: محدثه خدابنده، استان قزوین، شهرستان بویین‌زهرا)

۵۳- متن زیر را به دقت مطالعه کرده و شاخه‌های اصلی علم جغرافیا را در ارتباط با عبارات‌های به کار رفته مشخص کنید.

«جغرافی‌دانان با کمک سیستم اطلاعات جغرافیایی (gis) اطلاعات مکانی و جغرافیایی را با دقت و سرعت بالا پردازش می‌کنند. آن‌ها از این سیستم در مطالعات شهری و معماری بهره می‌برند. این سامانه همچنین در امور متعددی چون آب‌وهواشناسی، کسب‌وکار و تجارت در ارتباط با محیط زندگی شان کاربرد دارد.»

پاسخ:

سیستم اطلاعات جغرافیایی: فنون جغرافیایی
مطالعات شهری و معماری: جغرافیای انسانی
آب‌وهواشناسی: جغرافیای طبیعی
کسب‌وکار و تجارت: جغرافیای انسانی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- اگر هدف یک جغرافی‌دان توسعه فیزیکی شهر بیرجند باشد چه مسایلی را با توجه به دید ترکیبی طرح و مطالعه می‌کند؟ (۴ مورد)

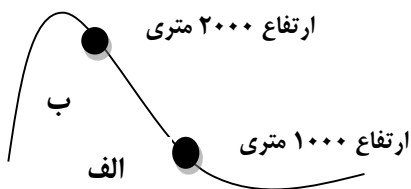
پاسخ:

- ۱- بامطالعه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند. (نقشه‌خوانی)
- ۲- بامطالعه بافت جمعیت شهر میزان رشد بافت شهری و مهاجرپذیری آن را حدس می‌زند (جغرافیای جمعیت)
- ۳- بامطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند. (جغرافیای آب‌ها)
- ۴- بامطالعه بافت و تراکم خاک امکان ساخت سازه‌های انسانی را بررسی می‌کند (جغرافیای خاک‌ها) (صفحه ۷)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- با توجه به شکل داده شده اگر دمای شهر الف ۳+ درجه سانتیگراد باشد، دمای هوای شهر «ب» چند درجه خواهد بود.

پاسخ:

با توجه به این مطلب که با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد، دمای هوا در شهر ب ۳- درجه سانتی‌گراد خواهد بود. (صفحه ۳)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- هدف از ساخت سازه بادگیر دو طبقه ابرکوه یزد در گذشته را چگونه ارزیابی می‌نمایید.

- (۱) هوش و استعداد انسان به او در جهت تغییر کمک می‌کند تا از محیط خود بهره‌مند شود.
- (۲) در دهه‌های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد.
- (۳) انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
- (۴) با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود.

پاسخ:

انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- جملات درست و نادرست زیر را تشخیص دهید؟

- الف) شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.
ب) سنجش از دور و GIS شاخه ای از جغرافیای طبیعی است.
ج) جغرافی دان جهت جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز از علم آمار کمک می گیرد.

پاسخ:

الف) صحیح (صفحه ۵)

ب) غلط (صفحه ۳)

ج) صحیح (صفحه ۳)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- آب و هواشناسی، روش های کمی در جغرافیا و سنجش از دور به ترتیب از چه علومی کمک می گیرند؟

پاسخ:

هواشناسی - آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات - علوم فضایی (صفحه ۳)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- کدام یک از جملات زیر درست و کدام نادرست می باشد.

- الف) با افزایش ارتفاع دما کاهش می یابد یک اصل آب و هواشناسی است.
ب) جغرافیای اقتصادی به چگونگی معیشت گروه های انسانی در مکانهای مختلف در رابطه با محیط زندگی شان می پردازد.
ج) جغرافیدان جهت جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز خود از علوم فضایی کمک می گیرد.
د) رابطه بین جغرافیا با سایر علوم دو سویه بوده و در یک جریان دو طرفه از داده ها و یافته های یکدیگر استفاده می نمایند.

پاسخ:

الف) غ (ب) ص (ج) غ (د) ص (صفحه ۳)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی را بنویسید. (دو مورد)

پاسخ:

الف) درک توانها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
ب) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها (صفحه ۵)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- با توجه به تصاویر زیر بیان کنید روندتأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها در یک مکان چه نتیجه‌ای به همراه دارد؟

شکل ۴- میدان آزادی - تهران ۱۳۶۵

شکل ۳- میدان آزادی - تهران ۱۳۹۵

پاسخ:

منجر به تغییر شکل مکان می‌شود. (صفحه ۴)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- اگر بخواهید روستای پالنگان در استان کردستان را بادید ترکیبی مطالعه کنید، کدام یک از منابع زیر برای به‌کارگیری دید ترکیبی مناسب‌تر می‌باشد. الف) نقشه هواشناسی ب) نقشه زمین‌شناسی ج) عکس هوایی د) سالنامه آماری کشور

پاسخ:

ج عکس هوایی (صفحه ۷)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

درس دوم: روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا

۱- خبر زیر به ترتیب به کدامیک از «پرسش‌های اساسی جغرافیا» پاسخ می‌دهد؟
 «در شامگاه یکشنبه ۲۱ آبان ۱۳۹۶ زلزله‌ای به بزرگی ۷/۳ ریشتر در نزدیکی ازگله، استان کرمانشاه رخ داد. به گفته معاون امور اجتماعی اداره کل بهزیستی استان، بر اثر این زلزله حدود ۹۱ کودک بی‌سرپرست شده‌اند.»

پاسخ:

در شامگاه یکشنبه ۲۱ آبان ۱۳۹۶: پاسخ به سؤال (چه موقع) زلزله‌ای به بزرگی ۷/۳ ریشتر: پاسخ به سؤال (چه چیز) در نزدیکی ازگله، استان کرمانشاه: پاسخ به سؤال (کجا) رخ داد. به گفته معاون امور اجتماعی اداره کل بهزیستی استان، بر اثر این زلزله حدود ۹۱ کودک بی‌سرپرست شده‌اند. پاسخ به سؤال (چه کسانی) (صفحه ۸)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۲- با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، جدول زیر را کامل کنید؟

نام مرحله پژوهش	کام	مثال
		به نظر می‌رسد تخلیه سفره‌های آب زیرزمینی سبب ازدیاد زلزله‌های اخیر در تهران است.
		عوامل مؤثر در افزایش زلزله‌های متعدد تهران در دهه‌های اخیر چیست؟
		پژوهشگر از نقشه‌ها و اطلس‌های جغرافیایی و زمین‌شناسی استفاده می‌کند.

پاسخ:

نام مرحله پژوهش	گام
فرضیه	دوم
بیان مسئله	اول
جمع‌آوری اطلاعات	سوم

(صفحات ۱۰، ۱۱)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۳- با توجه به مفاهیم اصلی در جغرافیا بهترین سؤال مناسب برای دو جمله زیر کدام است؟
الف) در ساعت ۴/۱۷ دقیقه ۱۷ بهمن ماه ۱۴۰۱ زلزله‌ای شدید بخشی از کشور ترکیه را لرزاند.
ب) بخار آب همراه با کاهش دمای هوای محیط به نقطه شبنم می‌رسد و طی فرایندی ابر تشکیل می‌شود.

پاسخ:

الف: کی (چه زمانی) (صفحه ۸)

ب: چطور (صفحه ۸)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- در بررسی میزان فرونشست دشت اصفهان کدام روش میدانی در جمع‌آوری اطلاعات کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

پاسخ:

پرسشنامه (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به اینکه تدوین فرضیه گام دوم و فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است، به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

الف- چرا فرضیه‌سازی از مراحل حساس پژوهش است؟

ب- فرضیه چیست؟

ج- فرضیه‌های یک پژوهشگر به چه چیزی بستگی دارد؟

پاسخ:

الف- چون فرضیه‌ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارند.

ب- فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندان محقق به سؤال تحقیق است.

ج- به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

- ۶- پژوهشگر در این روش برای گردآوری اطلاعات ناگزیر است به مکان مورد تحقیق برود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه به گردآوری اطلاعات بپردازد.
- الف- متن بالا به کدامیک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش‌های جغرافیایی اشاره می‌کند؟
- ب- پژوهشگر در مراجعه به محیط از کدام ابزار گردآوری اطلاعات استفاده می‌کند؟

پاسخ:

ب- مشاهده (صفحه ۱۲)

الف- روش میدانی

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

۷- کدام گزینه بارکن اساسی جغرافیا (مکان) مرتبط است؟

- الف) چه چیز   ب) کجا   ج) چرا   د) چگونه

پاسخ:

گزینه ب (صفحه ۸)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- به نظر می‌رسد وجود شهرک‌های صنعتی یکی از عوامل مهم مهاجرت به منطقه پاکدشت باشد.

مثال فوق با کدام گام پژوهش مرتبط است؟

- الف) تدوین فرضیه   ب) پردازش اطلاعات   ج) طرح مسئله   د) نتیجه‌گیری

پاسخ:

گزینه الف (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- در گام اول پژوهش در جغرافیا پژوهشگر باید چه اقداماتی انجام دهد؟

پاسخ:

پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؛ به عبارت دیگر، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- در روش میدانی جغرافی دانان چگونه به جمع آوری اطلاعات می پردازند؟

پاسخ:

پژوهشگر در این روش برای گردآوری اطلاعات ناگزیر است به مکان مورد تحقیق برود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباط مستقیم با مکان مورد مطالعه به گردآوری اطلاعات بپردازد. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- هدف از مطالعه سابقه پژوهش و نتایج پژوهش دیگران چیست؟

پاسخ:

هدف از این کار این است که نسبت به موضوع اطلاعات بیشتری پیدا می کند و مهم تر از همه پی می برد که سؤالی که برایش پیش آمده قبلاً پاسخ داده شده یا خیر. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۲- فرضیه های پژوهشگر به چه عواملی بستگی دارد؟

پاسخ:

۱- میزان دانش ۲- تجربیات ۳- سوابق پژوهشی در دسترس (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۳- زلزله‌ای به قدرت ۷,۳ ریشتر استان گیلان را در سال ۱۳۶۹ لرزاند. بر اثر این زمین‌لرزه تعدادی از هموطنان جان خود را از دست دادند. در بررسی این اتفاق چند سؤال کلیدی قابل طرح است، آن را بنویسید.

پاسخ:

چهار سؤال چه موقع؟ ۱۳۹۶ کجا؟ گیلان
چه کسانی: هموطنان گیلانی ساخت‌وسازهای غیرمجاز در تخریب خانه‌ها تلفات انسانی بی‌تأثیر نبوده است.
چه چیز؟ زلزله (صفحه ۸)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۴- برای سؤال زیر دو فرضیه بنویسید.

چرا کشت برنج در مازندران در سال‌های اخیر کاهش یافته است؟

پاسخ:

به نظر می‌رسد تغییر اقلیم و کاهش بارندگی سبب کاهش کشت برنج در مازندران شده است.
به نظر می‌رسد واردات بی‌رویه برنج تأثیرگذار در کاهش کشت برنج در مازندران باشد.
به نظر می‌رسد تغییر کاربری زمین از کشاورزی به مسکونی عامل کاهش کشت برنج در مازندران باشد و... (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- برای مسئله زیر دو فرضیه بنویسید؟

«علل افزایش سیل در سال‌های اخیر در ایران»

پاسخ:

به نظر می‌رسد قطع پوشش گیاهی در سال‌های اخیر باعث افزایش سیلاب شده است.
به نظر می‌رسد تغییرات آب‌وهوایی در سال‌های اخیر باعث افزایش سیلاب در سال‌های اخیر ایران شده است. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- برای پدیده‌های زیر سؤالات کلیدی در مورد سیر تکوین و تحول پدیده‌ها و روند زمانی آن بنویسید؟

الف- مهاجرت   ب- فرسایش خاک

پاسخ:

الف: زمینه‌های به وجود آورنده مهاجرت چیست و از چه زمانی تشدید شده است؟
ب: چه عواملی در ایجاد فرسایش خاک مؤثر است و در چه فصل‌هایی می‌توان گفت فرسایش شدیدتر انجام می‌شود؟ (صفحه ۸)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- هر یک از عبارت‌ها و مثال‌های زیر به ترتیب مربوط به کدامیک از گام‌های پژوهش در جغرافیا است؟

- الف) پژوهشگر اطلاعات را طبقه‌بندی و تحلیل نموده و مباحث غیر ضروری را حذف می‌کند.
ب) پژوهشگر به یکی از روستاهای اطراف رفته و به مصاحبه با اهالی روستا می‌پردازد.
پ) پژوهشگر از خود می‌پرسد انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد.

پاسخ:

الف- گام چهارم پردازش اطلاعات   ب- گام سوم جمع‌آوری اطلاعات (روش مشاهده)
ج- گام اول طرح سؤال و بیان مسئله (صفحه ۱۰ و ۱۱ و ۱۲)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- هر یک از مثال‌ها و عبارت‌های سمت راست با کدام سؤال کلیدی در جغرافیا ارتباط دارد؟

الف- ماهیت هر پدیده	۱- چطور
ب- تداوم خشک‌سالی در سال‌های اخیر	۲- چه موقع
ج- بررسی سیر و تکوین و تحول هر پدیده	۳- چه چیز
	۴- چرا

پاسخ:

الف- چه چیز   ب- چه موقع   ج- چطور (صفحه ۸)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- در پرسش‌نامه و عکس‌های هوایی از کدام روش‌های جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌شود؟

پاسخ:

میدانی، کتابخانه‌ای (صفحه ۱۱)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- عبارت زیر را بخوانید و مشخص کنید از کدام سؤالات کلیدی جغرافیا استفاده شده است؟

امروز، توفان گردوغبار در اهواز به وقوع پیوست. قطع درختان و از بین بردن مراتع و خشک شدن تالاب‌ها علت اصلی این پدیده است.

پاسخ:

کی؟ چه چیزی؟ کجا؟ چرا؟ (صفحه ۸)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- کدام مورد به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهش در دسترس پژوهشگر بستگی دارد؟

(۱) پیشنهادها	(۲) فرضیه‌ها
(۳) پرسش‌ها	(۴) تجزیه و تحلیل درست اطلاعات دریافتی

پاسخ:

(۲) فرضیه‌ها (صفحه ۱۰)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- واژه درست را در داخل کمانک انتخاب کنید:

۱. پژوهشگر در روش میدانی برای گردآوری اطلاعات ناگزیر است به (مکان-کتابخانه) برود.

۲. بهتر است صورت مسئله به شکل (سؤالی-جمله خبری) نوشته شود.

پاسخ:

۱-مکان (صفحه ۱۲)   ۲-سؤالی (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- گام چهارم یک پژوهش علمی را بیان نموده و توضیح دهید.

پاسخ:

پردازش اطلاعات- پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- جمله‌های سمت راست را به‌طور مناسب به عنوان‌های سمت چپ مربوط کنید. (یک گزینه اضافی است)

- الف) سؤال کجا با کدام رکن اساسی جغرافیا سروکار دارد. (۱) جمع‌آوری اطلاعات
ب) نقشه از جمله منابع گردآوری اطلاعات در کدام روش است. (۲) تدوین فرضیه
ج) مرحله سوم پژوهش است. (۳) مکان
د) از مراحل حساس پژوهش است. (۴) پردازش اطلاعات
ه) کتابخانه‌ای (۵)

پاسخ:

الف) ۳ (صفحه ۸)   ب) ۵ (صفحه ۱۰)   ج) ۱ (صفحه ۱۱)   د) ۲ (صفحه ۱۱)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- اگر به توسعه شهری الف (شهر یا روستای محل سکونت) نگاه کنیم برای آن یک سؤال تحقیق و یک فرضیه بنویسید.

پاسخ:

تحلیل دانش‌آموز مانند آیا توسعه شهری در شرق شهر الف به دلیل مهاجرت‌های روستا به شهر بوده است؟
فرضیه: به نظر می‌رسد که روستاهای نزدیک شهر الف در سمت شرق در سال‌های اخیر خشک‌سالی بیشتری داشته‌اند که سبب مهاجرت به این سمت شهر شده است. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- اگر به ماهیت یک پدیده و سیر تکوینی ایجاد آن، در سال‌های اخیر در منطقه جغرافیایی الف توجه کنیم چه سؤالات کلیدی به ترتیب مطرح می‌شوند؟

پاسخ:

چه چیز؟ چه طور؟ (صفحه ۸)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- کدامیک از سؤالات کلیدی در جغرافیا مفاهیم اساسی در جغرافیا را بیان می‌کند.

الف- چرا؟ چگونه؟

ب- چطور؟ کجا

ج- کجا؟ چه کسی یا چه کسانی؟

د- کجا؟ چطور؟

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۸)

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۸- بر اساس مراحل تحقیق و پژوهش در جغرافیا جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

الف- فرضیه‌های پژوهشگر به دانش، .....؛ و ..... در دسترس او بستگی دارد.

ب- پژوهشگر با مطالعه ..... نسبت به موضوع اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند.

ج- روش ..... در تمامی پژوهش‌های علمی، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

د- مرحله ..... به معنی حذف اطلاعات غیر ضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش است.

پاسخ:

الف: تجربیات، سوابق پژوهشی (صفحه ۱۰)

ب: مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران (صفحه ۱۰)

ج: کتابخانه‌ای (صفحه ۱۱)

د: پردازش اطلاعات (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۹- این عبارت پاسخ به کدام سؤالات اساسی جغرافیا است؟

فعال شدن گسل بم موجب وقوع زلزله‌ای در ۵ دی‌ماه ۱۳۸۳ شد که موجب تخریب واحدهای مسکونی و مرگ هزاران نفر در شهر بم شد.

الف) چرا؟ چه چیز؟ چگونه؟ چه موقع؟ چه کسانی؟

ب) چه چیز؟ کجا؟ چه موقع؟ چرا؟ چه کسانی؟

پ) چرا؟ چه چیز؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ کجا؟

ت) چه چیز؟ کجا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ کجا؟

پاسخ:

پ) چرا؟ چه چیز؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ کجا؟ (ص ۸)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- در جمع‌آوری داده‌ها استفاده از کدام مورد زیر جزء روش کتابخانه‌ای محسوب نمی‌شود؟

۱) نقشه ۲) پرسشنامه ۳) سالنامه آماری ۴) تصویر ماهواره‌ای

پاسخ:

۲) پرسشنامه (صفحه ۱۱)

(طراح سؤال: وجیهه قلی زاده، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- بیان مسئله چه ویژگی‌هایی را باید داشته باشد؟

پاسخ:

باید مسئله به صورت واضح و روشن بیان شود - صورت مسئله را به شکل سؤالی نوشته - از عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- آیا تدوین فرضیه همان تأیید فرضیه است توضیح دهید؟

پاسخ:

تدوین فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به سؤال تحقیق است در صورتی که با دلایل علمی و منطقی به تأیید فرضیه پرداخته می‌شود (صفحات ۱۰ و ۱۲)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- برای جمع‌آوری اطلاعات زیر، کدام منابع جغرافیدان را پیشنهاد می‌کنید.

- الف) تحقیق در مورد تغییرات جمعیتی شهر گرگان در ۳۰ سال اخیر
- ب) بررسی نقش و تأثیر توسعه کشاورزی بر پیشرفت صنعتی
- ج) پیدا کردن مسیر ایستگاه راه آهن در شهر با استفاده از نقشه شهر

پاسخ:

الف) روش میدانی

ب) روش کتابخانه‌ای میدانی

ج) روش کتابخانه‌ای (صفحه ۱۱ و ۱۲)

(طراح سؤال: فاطمه جلالی، استان گلستان، شهرستان آق‌قلا)

۳۴- سوالات کلیدی جغرافیا را در قالب مثال توضیح دهید.

کجا؟ - چطور؟

پاسخ:

کجا: بارکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده‌ها سروکار دارد به‌عنوان مثال این اتفاق در کجا رخ داده است. (غرب و جنوب‌غربی)

چطور: به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. به‌عنوان مثال زمین‌های به‌وجود آورنده این پدیده چیست؟ (قطع درختان از بین رفتن دریاچه‌ها باتلاق‌ها) (صفحه ۸)

(طراح سؤال: فاطمه جلالی، استان گلستان، شهرستان آق‌قلا)

۳۵- در کدامیک از گزینه‌های زیر، مراحل پژوهش در جغرافیا به ترتیب درست ذکر شده است؟

- الف) بیان مسئله - جمع‌آوری اطلاعات - تدوین فرضیه - پردازش اطلاعات - ارائه پیشنهادها
ب) طرح سؤال - تدوین فرضیه - جمع‌آوری اطلاعات - پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری
ج) طرح سؤال - جمع‌آوری اطلاعات - تدوین فرضیه - پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری
د) بیان مسئله تحقیق - تدوین فرضیه - پردازش اطلاعات - نتیجه‌گیری - ارائه پیشنهادها

پاسخ:

گزینه (ب)

مراحل پژوهش در جغرافیا به ترتیب شامل طرح سؤال و بیان مسئله، تدوین فرضیه، جمع‌آوری اطلاعات، پردازش اطلاعات، نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها است. (صفحه ۹)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- .....، .....؛ و ..... از جمله ابزارهای گردآوری اطلاعات میدانی است.

پاسخ:

پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده، از جمله ابزارهای گردآوری اطلاعات میدانی است. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- بررسی علت تغییر الگوی بارش در ایران از نظر روش پژوهش در جغرافیا در حوزه کدام سؤالات

کلیدی در جغرافیا قرار می‌گیرد؟ مستقر در استان مازندران

پاسخ:

چرایی (صفحه ۸).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- اگر پژوهشگری در مطالعات جغرافیایی به سالنامه آماری جمعیت یک شهر مراجعه نماید، از کدام روش جمع آوری اطلاعات برای تحقیق خود استفاده کرده است؟

پاسخ:

روش کتابخانه‌ای (صفحه ۱۱).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- بر اساس دانش خود از سؤالات کلیدی در جغرافیا عبارت‌های سمت راست را به‌طور صحیح به عبارت‌های سمت چپ مربوط کنید.

(الف)	(ب)
۱. بررسی سیر تکوین تحول پدیده	الف. چرا
۲. دلالت بر ماهیت هر پدیده	ب. چه موقع
۳. بررسی علت وقوع پدیده	ج. چه چیزی
۴. فعالیت‌ها و برنامه‌های اثرگذار بر روی پدیده	د. چطور

پاسخ:

(۱ و ۵)، (۲ و ج)، (۳ و الف) (صفحه ۸)

(طراح سؤال: لیلا زحمتکش کوبیجاری، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۰- یک پژوهش‌گر جغرافیایی برای کامل کردن تحقیق خود به یکی از محله‌های قدیمی شهر مورد بررسی خود رفته و مصاحبه انجام می‌دهد و تغییرات جمعیتی را بررسی می‌کند این فرد به کدامیک از مراحل پژوهش در جغرافیا رسیده است؟

الف) جمع آوری اطلاعات_ میدانی	ج) تدوین فرضیه
ب) جمع آوری اطلاعات_ کتابخانه‌ای	د) پردازش اطلاعات

پاسخ:

گزینه الف: جمع آوری اطلاعات_ میدانی (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: لیلا زحمتکش کوبیجاری، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۱- محققى در پژوهش خود منشأ ریزگردهای یک شهر را شناسایی نموده؛ او به کدامیک از سؤالات کلیدی جغرافیا پاسخ داده است؟

پاسخ:

سؤال کجا (صفحه ۸)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۲- در یک تحقیق جغرافیایی گام قبل از جمع آوری اطلاعات کدام است؟

پاسخ:

تدوین فرضیه (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: یاسر حسن زاده، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- در جمله عصر یکشنبه بیست و هشتم تیرماه درکن و سولقان توفان ۲۰ کشته برجای گذاشت، کدام پرسش جغرافیدان پاسخ داده شده است؟

پاسخ:

الف) کجا- چه موقع- چگونه

ب) چه موقع- کجا- چه چیزی
د) چه چیزی- کجا- چرا (صفحه ۹)

ج) چه موقع- چه چیز- چرا

(طراح سؤال: زهرا حسینی زاده، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۴- کدام جمله توصیف درستی از مرحله انتهایی پژوهش می باشد؟

پاسخ:

الف) از مراحل حساس پژوهش می باشد.

ب) پاسخ به مسئله با تجزیه و تحلیل اطلاعات همراه است.

ج) حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات

د) نقش راهنما دارد و به فعالیتها جهت می دهد. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: زهرا حسینی زاده، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۵- یکی از موضوعات زیر را انتخاب کنید و یک سؤال تحقیق و یک فرضیه برای این سؤال تحقیق بنویسید؟

الف- خشک شدن دریاچه ارومیه   ب- ریزگرد در قم

پاسخ:

الف- سؤال تحقیق: علت خشک شدن دریاچه ارومیه در سی سال اخیر چه بوده است؟
فرضیه: به نظر می‌رسد که تغییر اقلیم باعث خشک شدن دریاچه ارومیه شده است.

ب- سؤال تحقیق: علت ایجاد ریزگرد در پنج سال اخیر چیست؟
فرضیه: به نظر می‌رسد خشک شدن تالاب‌های عراق باعث ایجاد ریزگردهای قم می‌باشد. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- با توجه به متن زیر به سؤالات کلیدی جغرافیا پاسخ دهید؟

در ۱۱ فروردین ۱۳۸۸ به علت بارش باران شدید، سیلی در قم ایجاد شد که به علت ساخت پارکینگ در حریم رودخانه ۵ تن کشته شدند.

۱- چه موقع؟ ۲ کجا؟ ۳- چرا؟ ۴- چه چیز؟ ۵- چه کسانی؟

پاسخ:

۱- ۱۱ فروردین ۱۳۸۸   ۲- قم   ۳- سیل   ۴- باران شدید

۵- عدم توجه به حریم رودخانه و ساخت پارکینگ در حریم رودخانه (صفحه ۸)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- بازدید از مناطق زلزله‌زده سرپل ذهاب و مصاحبه با بازماندگان حادثه، جزء مراحل جمع‌آوری

اطلاعات به روشی ..... است.

پاسخ:

میدانی (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: پرستو مکوندی، استان خوزستان، ناحیه ۲ اهواز)

۴۸- هر یک از عبارات زیر به کدام سؤال اساسی در جغرافیا می‌پردازد؟ (به ترتیب)

الف- زمینه‌های به وجود آورنده این پدیده چیست؟

ب- کدام فعالیتها و برنامه‌ها بر این پدیده اثر داشته است؟

الف (چرا، چه کسی) ب (چطور، چه کسانی) ج (چه چیزی، کجا) د (چطور، چه موقع)

پاسخ:

گزینه ب- (صفحه ۸)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- در کدام مرحله از پژوهش جغرافیا، پژوهشگر پی می‌برد، سؤالی که برایش پیش آمده، قبلاً پاسخ داده شده است یا خیر؟

پاسخ:

گام اول: طرح سؤال و بیان مسئله. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- مثال زیر مربوط به کدام مرحله از تحقیق و پژوهش است؟

«بین وجود تسهیلات و خدمات در شهر تهران و جذب جمعیت در آن، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد.»؟

پاسخ:

گام پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- به متن توجه کنید و به سؤالات کلیدی جغرافیا پاسخ دهید:

آلودگی هوا در روز دوشنبه ۱۳ آذرماه ۱۴۰۲

در شهر تهران به علت آلودگی هوا مداراس و ادارات دولتی تعطیل شد، تعداد زیادی از شهروندان بر اثر آلودگی و وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا راهی بیمارستان شدند، به علت برودت هوا و خشکسالی و نبود بارش آلودگی هوا رخ می‌دهد، البته علت‌های مهمتری مانند مازوت‌سوزی کارخانجات و دود وسایل نقلیه هم موثر است.

پاسخ:

کجا: در شهر تهران

چرا: برودت هوا، خشکسالی و...

کی: روز دوشنبه

چه چیزی: آلودگی هوا

چه کسانی: تعدادی از شهروندان

چه موقع: در فصل سرد سال (صفحه ۸)

(طراح سؤال: زینب برنگی، استان قزوین شهرستان بویین‌زهرا)

۵۲- یکی از جغرافیدانان در مورد مشکل کم‌آبی در ایران تحقیق نموده است، او مراحل پژوهش را طبق

برنامه زیر انجام داده است. ایرادات او را بیان کنید:

(۱) طرح سؤال: چرا در ایران مشکل کم‌آبی وجود دارد؟

(۲) فرضیه پژوهش: توسعه بی‌رویه کشاورزی و صنعت، عدم مدیریت دولت در منابع آب، افزایش جمعیت، کاهش بارندگی

(۳) جمع‌آوری اطلاعات: از طریق روشهای کتابخانه‌ای و میدانی

(۴) نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات: مدیریت ضعیف منابع آب، احداث سدهای بیش از اندازه، اجرای غلط شبکه‌های انتقال

آب و خشک شدن رودخانه‌ها

پاسخ:

ایراد کار این جغرافیدان این است که بعد از جمع‌آوری اطلاعات مرحله پردازش اطلاعات یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات است. (کل صفحات درس دوم)

(طراح سؤال: زینب برنگی، استان قزوین، شهرستان بویین‌زهرا)

۵۳- عبارت «بین نیروی کار در شهر کرج و جذب جمعیت در آن رابطه‌ای مستقیم وجود دارد» به کدام گام

پژوهش جغرافیایی اشاره دارد؟

الف) فرضیه

ب) طرح سؤال و بیان مسئله

ج) پردازش اطلاعات

د) نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

پاسخ:

گزینه د - در مرحله آخر، پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات، پاسخ مسئله پژوهش را می‌یابد و ضمن ارائه دلایل علمی و منطقی به تایید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد. (صفحه ۱۱)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- عبارت زیر به کدام مفهوم پژوهش اشاره نمی‌کند؟

«پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند»

الف) فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

ب) فرضیه در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد.

ج) فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندان محقق به سؤال تحقیق است.

د) جغرافیدانان برای مطالعه و پاسخ‌گویی به سؤالات خود به اطلاعات نیاز دارند.

پاسخ:

گزینه د؛ فرضیه یکی از مراحل حساس پژوهش است و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود، جهت می‌دهد. فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندان محقق به سؤال تحقیق است. لذا یک پژوهشگر با توجه به مسئله خود پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند. وی بعد از فرضیه‌سازی وارد گام سوم یعنی جمع‌آوری اطلاعات می‌شود (صفحه ۱۰ و ۱۱)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- علامت زیر را بخوانید و بگویید که به کدام سؤال کلیدی در جغرافیا پاسخ می‌دهد؟

«سیل بزرگ در ۱۲ فروردین سال ۱۳۹۸ در پلدختر لرستان به وقوع پیوست»

۱- چه موقع، چه چیز، چرا ۲- چرا، کجا، چه چیز ۳- چه چیز، چه موقع، کجا ۴- چه چیز، چه موقع،

چطور

پاسخ:

چه چیز، چه موقع، کجا (صفحه ۸)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- پژوهشگر با این کار نسبت به موضوع، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند.

پاسخ:

مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است. او با این کار نسبت به موضوع، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند و مهم‌تر از همه، پی می‌برد سؤالی که برایش پیش آمده قبلاً پاسخ داده شده است یا خیر. (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- در یک پژوهش جغرافیایی چگونه می‌توان اطلاعات را پردازش کرد؟

پاسخ:

پس از جمع‌آوری و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش یعنی حذف اطلاعات غیر ضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- کدام سؤال کلیدی در جغرافیا به روند زمانی موضوعات می‌پردازد؟

پاسخ:

چه موقع - مثال: چه زمانی این پدیده شدت می‌یابد. (صفحه ۸)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- فرضیه‌های پژوهشگر به .....، .....، ..... در دسترس بستگی دارد.

پاسخ:

دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی (صفحه ۱۰)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- پردازش اطلاعات به چه منظوری انجام می‌شود؟

پاسخ:

پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مراحل پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود. (صفحه ۱۲)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- متن زیر را با دقت بخوانید و با توجه به سؤالات کلیدی در جغرافیا به سؤالات زیر پاسخ دهید.

(در تاریخ ۱۹ خردادماه ۱۴۰۲ مدیرکل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای استان البرز از انسداد جاده کرج - چالوس به واسطه شدت باران و ریزش یکی از تونل‌ها خبر داد)

الف) کجا؟

ب) چه چیز؟

ج) چرا؟

د: چه وقت؟

پاسخ:

الف: استان البرز (جاده کرج - چالوس)

ب: انسداد جاده کرج - چالوس

ج: شدت باران و ریزش یکی از تونل‌ها

د: ۱۹ خردادماه ۱۴۰۲ (صفحه ۹)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- مشخص کنید هر یک از موارد زیر به کدام مرحله از مراحل پژوهش در جغرافیا مربوط می‌باشد.
الف) به نظر می‌رسد وجود ریزگردها در نیمه غربی ایران عامل ایجاد اختلالات تنفسی در این منطقه شده است.
ب) پژوهشگر با کمک عکس‌های ماهواره‌ای تغییرات سطح آب‌های دریای خزر را مورد بررسی قرار می‌دهد.
ج) پژوهشگر، درصد تغییرات جمعیت با سواد در شهر رشت را با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

پاسخ:

الف: تدوین فرضیه   ب: جمع‌آوری اطلاعات   ج: پردازش اطلاعات (صفحه ۱۱ و ۱۲)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

درس سوم: موقعیت جغرافیایی ایران

۱- همه موارد به اهمیت موقعیت نسبی ایران با توجه به دریای عمان اشاره دارد، به جز....
الف) قابلیت دفاعی ب) اهمیت نظامی ج) اهمیت اقتصادی د) منابع نفت و گاز

پاسخ:

گزینه د: منابع نفت و گاز (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۲- ایران با ۱۵ کشور مرز مشترک سیاسی دارد. با توجه به چهار جهت اصلی جغرافیایی، برای هر کدام از جهت‌ها دو کشور همسایه با ایران را نام ببرید؟

پاسخ:

از جهت شمال: (آذربایجان، ترکمنستان، ارمنستان، روسیه) از جهت جنوب: (عمان، امارات، قطر، بحرین)
از جهت غرب: (عراق و ترکیه) از جهت شرق: (افغانستان و پاکستان) (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۳- اگر موقعیت ریاضی ایران از عرض ۲۵ درجه نیمکره شمالی به عرض جغرافیایی ۵۰ درجه نیمکره شمالی تغییر یابد در وضعیت آب‌وهوای ایران چه تغییری پیدا می‌کند؟ یک مورد توضیح دهید.

پاسخ:

دانش‌آموز با توجه به عرض جغرافیایی و تغییرات زاویه تابش خورشید می‌تواند به سردتر شدن دما اشاره کند و یا با توجه به نبود تأثیر پرفشار جنب‌حاره‌ای در مدار ۵۰ درجه به افزایش احتمالی بارندگی اشاره نماید (صفحه ۱۵)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- کدام عوامل موجب برتری موازنه قدرت ایران در منطقه جنوب غرب آسیا می‌شود؟

پاسخ:

ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس - دریای عمان - تنگه هرمز و نیز دریای خزر از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است. (صفحه ۱۷) یا ایران پرجمعیت‌ترین کشور منطقه است و از نظر وسعت بعد از کشور عربستان وسیع‌ترین کشور منطقه جنوب غرب آسیا است.

و یا به دلیل قرار گرفتن در کناره آبراهه استراتژیک هرمز و مجاورت با آب‌های آزاد و قرار گرفتن در کناره‌های خلیج فارس از موقعیت ویژه‌ای برخوردار است (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به اینکه، ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه شمالی و همچنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است. گزینه‌های صحیح را انتخاب کنید.

الف- ایران در کدام منطقه واقع شده است؟

- ۱- شمالی - غربی   ۲- شمالی - شرقی   ۳- جنوبی - شرقی   ۴- جنوبی - غربی

ب- عرض جغرافیایی ایران چند درجه است؟

- ۱- ۲۵ درجه   ۲- ۴۴ درجه   ۳- ۱۵ درجه   ۴- ۶۵ درجه

پاسخ:

الف- ۲- (شمالی- شرقی)

ب- ۳ (۱۵ درجه) (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

۶- بر اساس متن زیر کدام گزینه‌ها غلط می‌باشند؟

محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است.

- الف- همه پدیده‌ها موقعیت نسبی دارند.   ب- موقعیت نسبی پدیده‌ها تغییر می‌کند.
ج- موقعیت نسبی پدیده‌ها ثابت است.   د- هر پدیده نسبت به خود دارای موقعیت نسبی است.
۱- الف و ب   ۲- الف و ج   ۳- ج و ب   ۴- ج و د

پاسخ: ۴- ج و د (صفحه ۱۶)

(طراح سؤال: علی فهیم، استان همدان، شهرستان تویسرکان)

۷- چه ارتباطی بین تنوع تولیدات کشاورزی و موقعیت ریاضی در ایران وجود دارد؟

پاسخ:

گسترده‌گی ایران در عرض‌های متفاوت باعث ایجاد تنوع آب‌وهوایی شده است و این تنوع آب‌وهوایی باعث تنوع در تولیدات کشاورزی شده است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- چه زمانی امکان دسترسی به خطوط دریایی برای یک کشور فراهم می‌شود؟ مزیت این ارتباط چیست؟ (۳ مورد)

پاسخ:

بخش اول: کشورهایی که در مجاورت دریاها و دریاچه‌ها قرار دارند.

بخش دوم: امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی، منابع معدنی، سوخت‌های فسیلی (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- قرارگیری ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه نیمکره شمالی چه اثری بر کشور می‌تواند داشته باشد؟

پاسخ:

گسترده‌گی کشور ما در این عرض‌ها به تنوع آب‌وهوا در آن منجر شده است. این تنوع آب‌وهوایی در نوع تولیدات کشاورزی، محیط‌زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- مزیت‌های دسترسی کشورها به آب‌های آزاد را بنویسید؟

پاسخ:

دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری، علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (صفحه ۲۱)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- چرا امروزه خلیج فارس، قدرت‌های جهانی را متوجه خود کرده است؟

پاسخ:

زیرا تسلط بر خلیج فارس با این همه ارزش‌ها و اهمیت می‌تواند موازنه راهبری و قدرت در جهان را تغییر دهد. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۲- مرز سیاسی چیست؟

پاسخ:

مرز سیاسی مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است و نشان می‌دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد. (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: زهرا لعل سازگار، خراسان شمالی، شهرستان اسفراین)

۱۳- اگر بتوان موقعیت جغرافیایی ایران را تغییر داد و آن را در دو موقعیت ریاضی جدید قرار داد چه تغییری در شرایط آب‌وهوایی آن رخ می‌دهد؟ مقایسه نمایید.

الف) نزدیک خط استوا (ب) نزدیک مدار قطبی

پاسخ:

الف) میانگین دمای کشور بالاتر رفته و هرروز بعدازظهر باران‌های استوایی رخ می‌دهد. در نتیجه آب‌وهوا گرم و مرطوب می‌شود.

ب) میانگین دمای کشور کاهش یافته و اگر بارشی رخ دهد به شکل برف است. در نتیجه آب‌وهوا سرد و خشک می‌شود. (صفحه ۱۵)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: زهرا علیخانی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۴- هریک از جملات زیر به کدام موقعیت ایران اشاره دارد.

- الف) از شمال به دریای خزر و از جنوب به خلیج فارس دسترسی دارد.
- ب) در نیم‌کره شرقی و در نیمه جنوبی منطقه معتدله شمالی قرار دارد.
- ج) از کشورهای جنوب غربی قاره آسیا محسوب می‌شود.

پاسخ:

الف) موقعیت نسبی (ب) موقعیت ریاضی (ج) موقعیت نسبی (صفحه ۱۴ و ۱۶)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- جاهای خالی را پر کنید.

الف- از شمالی‌ترین نقطه ایران مدار ..... درجه شمالی می‌گذرد.

ب- از شرقی‌ترین نقطه ایران نصف‌النهار ..... درجه شرقی می‌گذرد.

ج- کشور ایران از نظر جمعیت رتبه ..... و از نظر وسعت رتبه ..... را در کشورهای منطقه خلیج فارس دارد.

پاسخ:

الف: ۴۰ درجه شمالی

ب: ۶۳ درجه

ج: رتبه اول- رتبه دوم (صفحه ۱۴، ۱۸)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- چرا باینکه دریای خزر پهنه آبی محصور در خشکی است، باز هم دارای اهمیت است؟

پاسخ:

به واسطه منابع نفت و گاز، تأمین ۹۰ درصد خاویار جهان و دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- به چه دلیل منطقه خلیج فارس کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیر صنعتی است؟

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

درآمدها و دلارهای نفتی ناشی از صدور و فروش نفت خام، منطقه خلیج فارس را به صورت یکی از کانون‌های ثروتمند جهان درآورده است و این بازار مصرف بزرگ، آن را به کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیر صنعتی تبدیل کرده است. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- چرا دریای عمان اهمیت زیادی برای ایران دارد؟

پاسخ:

دریای عمان به واسطه مجاورت با آبهای آزاد (اقیانوس هند) وجود سواحل باقابلیت‌های دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی اهمیت زیادی برای ایران دارد. (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- موقعیت ریاضی ایران را روی نقشه ترسیم کنید؟

پاسخ:

۲۵ تا ۴۰ درجه عرض شمالی و ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی (نشان دادن روی نقشه) (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- بیشترین و کمترین مرز ایران با کدام کشور همسایه است؟

پاسخ:

بیشترین عراق، کمترین ارمنستان (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- با توجه به نقشه کدام خط طول جغرافیایی ۶۳ درجه شرقی را نشان می‌دهد؟

(۱) الف-ب

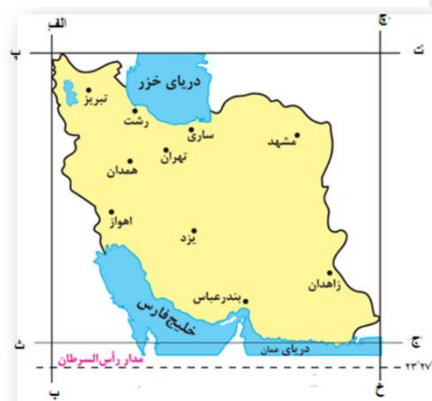
(۲) ج-خ

(۳) پ-ت

(۴) ث-ج

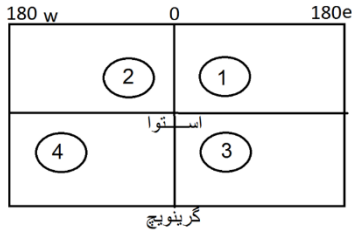
پاسخ:

گزینه ۲-ج-خ (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- کدام شماره موقعیت نسبی درست ایران را بیان می‌کند؟

پاسخ:

شماره ۱- (صفحه ۱۶)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- اگر بگوییم ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه قرار دارد. به کدامیک از گزینه‌ها اشاره نکرده‌ایم؟

الف) موقعیت ریاضی   ب) موقعیت جغرافیایی   ج) موقعیت نسبی   د) موقعیت مطلق

پاسخ:

گزینه ج صحیح است. (صفحات ۱۴ و ۱۶)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- چرا کشور ایران موقعیت نسبی ممتازی دارد؟

پاسخ:

ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- دسترسی به آسیای میانه و اقیانوس هند از طریق کدام دریاهاى کشور امکان‌پذیر است؟

پاسخ:

دریای خزر - دریای عمان (صفحات ۱۷، ۱۸ و ۱۹)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- جمله «از طریق تنگه هرمز به آب‌های آزاد دسترسی می‌یابیم»، کدام موقعیت را بیان می‌کند.

پاسخ:

موقعیت نسبی (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- وقتی می‌گوییم ایران بر مدار ۲۵ تا ۴۰ درجه عرض شمالی و ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است؛ به ترتیب به موقعیت ایران نسبت به ..... و ..... اشاره کرده‌ایم که نشانگر ..... ایران است.

الف) نصف‌النهار مبدأ - مدار استوا - موقعیت نسبی

ب) مدار استوا - نصف‌النهار مبدأ - موقعیت نسبی

ج) نصف‌النهار مبدأ - مدار استوا - موقعیت ریاضی

د) مدار استوا - نصف‌النهار مبدأ - موقعیت ریاضی

پاسخ:

گزینه د صحیح است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۸- لقب بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان متعلق به کجاست؟ دلیل این نام‌گذاری چیست؟

پاسخ:

خلیج فارس، زیرا حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت جهان و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی را در خود جای داده است. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: حسام ملکی، استان کردستان، شهرستان مریوان)

۲۹- چگونه عرض جغرافیایی می‌تواند بر توسعه یک کشور تأثیر بگذارد؟

پاسخ:

عرض جغرافیایی روی آب‌وهوا تأثیر می‌گذارد و در نتیجه بر میزان محصولات کشاورزی، محیط‌زیست و پیشرفت کشور مؤثر است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- چرا قدرت‌های جهانی از گذشته تا به امروز توجه زیادی به منطقه خلیج فارس دارند؟

پاسخ:

زیرا این منطقه ۱. نقش ارتباطی بین سه قاره افریقا، اروپا و آسیا دارد. ۲. بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان است. ۳. یکی از کانون‌های ثروتمند جهان است. ۴. ارزش فرهنگی و سیاسی زیادی دارد. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- موقعیت ریاضی ایران چگونه باعث پیشرفت کشور شده است؟

پاسخ:

گسترده‌گی کشور ما ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه و ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی باعث تنوع آب‌وهوا در ایران شده و این تنوع آب‌وهوایی در نوع تولیدات کشاورزی - زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- دسترسی به مرزهای آبی چه شرایط مساعدی برای آن کشور فراهم می‌کند؟

پاسخ:

دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (صفحه ۲۱)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- از دیدگاه دانش جغرافیا، موقعیت جغرافیایی هر کشور از چه نظرهایی قابل مطالعه است؟

پاسخ:

موقعیت ریاضی و موقعیت نسبی (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: فرانک فروزان، استان گلستان، شهرستان گرگان)

۳۴- در کدام گزینه به دلیل اهمیت خلیج فارس اشاره نشده است؟

الف) نقش ارتباطی بین سه قاره آسیا، اروپا و آفریقا

ب) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان

ج) کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیر صنعتی

د) هم‌جواری با دریای مدیترانه و ارتباط با اقیانوس اطلس

پاسخ:

گزینه (د) هم‌جواری با دریای مدیترانه و ارتباط با اقیانوس اطلس (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: فرانک فروزان، استان گلستان، شهرستان گرگان)

۳۵- گزینه‌های سمت راست با کدامیک از گزینه‌های سمت چپ مرتبط است؟ یک گزینه اضافه است.

الف) ایران طولانی‌ترین مرز خشکی را با این کشور دارد. (.....)

A- موقعیت جغرافیایی

ب) مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است. (.....)

B- موقعیت ریاضی

ج) ایران کوتاه‌ترین مرز خشکی را با این کشور دارد. (.....)

C- موقعیت نسبی

د) به محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین گویند. (.....)

D- مرز

ه) محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود. (.....)

E- ارمنستان

و) محل دقیق هر پدیده یا مکان را نشان می‌دهد. (.....)

F- عراق

G- افغانستان

پاسخ:

الف) F ب) D ج) E د) A ه) C و) A

مستقر در استان مازندران

الف) ایران طولانی‌ترین مرز را با عراق دارد. (صفحه ۲۰)

ب) مرز مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است. (صفحه ۲۰)

ج) ایران کوتاه‌ترین مرز را با ارمنستان دارد. (صفحه ۲۰)

د) محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است. (صفحه ۱۴)

ه) به محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی، موقعیت نسبی گویند. (صفحه ۱۶)

و) محل دقیق هر پدیده یا مکان، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- ایران کشور وسیعی است که حدود ..... کیلومتر، مرز مشترک سیاسی با همسایگانش دارد و با تعداد ..... کشور مرز خشکی یا آبی دارد.

پاسخ:

ایران کشور وسیعی است که حدود ۸۷۵۵ کیلومتر، مرز مشترک سیاسی با همسایگانش دارد و با ۱۵ کشور مرز خشکی یا آبی دارد. (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- مجاورت کشور ایران با خلیج فارس کدام موقعیت را برای آن بارز ساخته است؟

پاسخ:

موقعیت نسبی ایران (صفحه ۱۷).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چرا کشورهایی که در مجاورت پهنه‌های آبی قرار دارند، نسبت به کشورهای محصور در خشکی از موقعیت ممتازی برخوردار می‌باشند؟

پاسخ:

دسترسی به آب‌های آزاد، ارتباط با جهان، دستیابی به منابع غذایی، منابع معدنی (صفحه ۲۰).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- تمام عبارات زیر درباره‌ی خلیج فارس است. وضعیت این عبارات از حیث صحیح یا غلط بودن در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت جهان و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی را در خود جای داده است.
- نقش بازرگانی این منطقه بین سه قاره افریقا، اروپا و آسیا در گذشته اهمیت داشته است.
- بازار مصرف بزرگ ایجادشده در این منطقه، توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیر صنعتی را به خود جلب کرده است.

(الف) غ - ص - ص
(ب) ص - غ - ص
(ج) ص - غ - غ
(د) غ - ص - غ

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: فروغ آذریان، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۰- نقشه روبرو موقعیت کدام پدیده را مشخص می کند؟ در ارتباط با آن یک جمله بنویسید.

پاسخ:

موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز دروازه خروجی نفت خلیج فارس است. مهم ترین آبراهه راهبردی (استراتژیک) و یکی از گذرگاه های تجاری مهم جهان است. (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: فروغ آذریان، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۱- تنوع آب و هوایی، نقش ارتباطی بین سه قاره و قرارگیری در کانون ثروتی جهان به ترتیب زائیده کدام موقعیت جغرافیای ایران است؟

(الف) مطلق-ریاضی-نسبی
(ب) ریاضی-نسبی-مطلق
(ج) مطلق-نسبی-نسبی
(د) نسبی-ریاضی-مطلق

پاسخ:

گزینه‌ی (ج) مطلق (صفحه ۱۴ و ۱۷)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۲- گزینه مناسب را از درون پرانتز انتخاب کنید.

اگر جهت بیان موقعیت جغرافیایی شهری بگوییم: این در شمال شرق تنگه هرمز واقع شده است؛ در واقع از موقعیت (مطلق- نسبی) استفاده کرده‌ایم.

پاسخ:

موقعیت نسبی (صفحه ۱۶)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا مربوط به خلیج فارس می‌باشد یا جنوب غربی آسیا؟ توضیح دهید.

پاسخ:

خلیج فارس، زیرا منطقه خلیج فارس زنجیره‌ای از حمل‌ونقل کالا و نفت است. (صفحه ۱۷).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۴- چرا موقعیت جغرافیایی هر کشور راتنها به موقعیت ریاضی آن محدود نمی‌کنیم؟

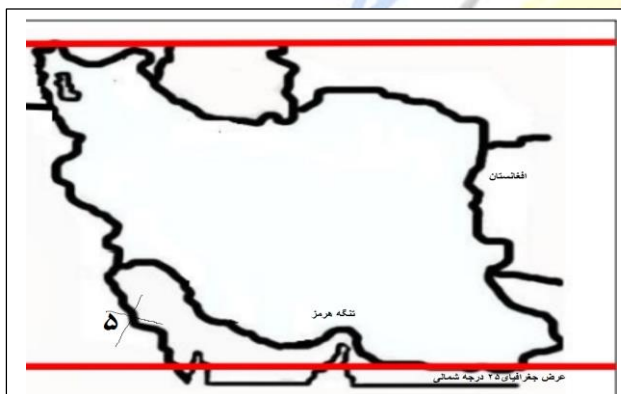
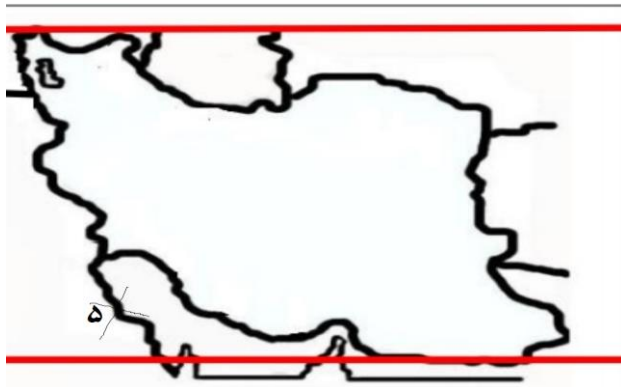
پاسخ:

زیرا موقعیت جغرافیایی هر کشور از دو نظر قابل‌بررسی است. موقعیت ریاضی و موقعیت نسبی موقعیت ریاضی هر پدیده فقط به آن پدیده متعلق است و موقعیت نسبی هر کشوری محل قرارگیری آن نسبت به سایر کشورهه، دریاها، کانال‌ها و..... است. (صفحه ۱۴).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۵- با توجه به نقشه زیر پاسخ دهید؟

- عرض جغرافیایی ۲۵ درجه شمالی
- کشور افغانستان را در نقشه مشخص کنید.
- تنگه هرمز را در نقشه مشخص کنید.

پاسخ:

(صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

مستقر در استان مازندران

۴۶- اگر ایران در هر یک از موقعیت ریاضی زیر قرار گیرد چه تغییری در مقدار بارش و مقدار دما داشت؟

الف - در عرض ۰ درجه

ب- در عرض ۵۵ درجه شمالی

پاسخ:

الف- دما زیاد - بارش زیاد   ب- دما بسیار کم - بارش کم (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- با توجه به نقشه کدام کشور از موقعیت نسبی مناسبتری برخوردار است؟ با ذکر دلیل بنویسید.

پاسخ:

کشور ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: لیلا فرجی نژاد، استان خوزستان، ناحیه ۲ اهواز)

۴۸- چه ارزش‌ها و عواملی، قدرت‌های جهانی را از گذشته تا به امروز متوجه خلیج فارس کرده است؟

پاسخ:

ارزش و نقش ارتباطی، بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان، درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام، منطقه خلیج فارس را به صورت یکی از کانون‌های ثروتمند جهان درآورده است، این منطقه، ارزش فرهنگی و سیاسی (دو مورد کافی) زیرا تسلط بر تمام یا هر یک از این موارد، موازنه قدرت را در جهان تغییر می‌دهد. (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- صحیح یا غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف) قرار گرفتن کشور ایران در عرض ۲۵ تا ۴۰ درجه موقعیت جغرافیایی آن را مشخص می‌کند.

ب) ایران در مجاورت خلیج فارس و تنگه هرمز قرار گرفته است. پس از موقعیت ریاضی بسیار مناسبی برخوردار است.

ج) گستردگی ایران در عرض‌ها به تنوع محصولات کشاورزی منجر شده است.

د) درآمدها و دلارهای ناشی از صدور نفت، کشورهای حاشیه خلیج فارس را به یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان کالاهای صنعتی تبدیل کرده است.

پاسخ:

الف) نادرست (صفحه ۱۴)   ب) نادرست (صفحه ۱۶)   ج) درست (صفحه ۱۴)   د) نادرست (صفحه ۱۷)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- مسائل و مشکلات کشور ایران در صورت دسترسی نداشتن به دریاها و آب‌های آزاد را توضیح دهید؟

پاسخ:

دسترسی داشتن به آب‌های آزاد، علاوه به امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم میکند کشور ایران در صورت دسترسی نداشتن به دریاها و آب‌های آزاد امکان ارتباط تجاری و بازرگانی با کشورهای دیگر را نخواهد داشت (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- موقعیت نسبی خود را در کلاس درس با مثالی توضیح دهید و سپس موقعیت نسبی ایران را در منطقه جنوب غرب آسیا شرح دهید؟

پاسخ:

من در کلاس درس روبه روی میز معلم در سمت راست نشسته‌ام و در سمت چپم ۶ صندلی جلوتر درب ورودی قرار دارد و..... موقعیت نسبی ایران: از شمال به دریای خزر و در جنوب به خلیج فارس و دریای عمان از شرق به کشورهای افغانستان و پاکستان، از غرب به کشورهای عراق و ترکیه همسایه است. (صفحه ۱۶)

(طراح سؤال: اعظم درزی، استان قزوین، شهرستان بویین‌زهرا)

۵۲- تنوع آب‌وهوای ایران مدیون کدام نوع از موقعیت جغرافیایی کشورمان است؟ توضیح دهید.

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

دلایل متفاوتی وجود دارد که باعث متنوع بودن آب‌وهوای ایران می‌باشد، از جمله گستردگی در عرض‌های جغرافیایی و همچنین قرارگیری در مجاورت خلیج فارس و دریای عمان و دریای خزر و همچنین قرارگیری در مجاورت کمربند پرفشار جنب حاره‌ای و وجود مناطق کوهستانی و مرتفع سبب شده که کشور ایران دارای آب‌وهوای متفاوتی باشد..... (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: اعظم درزی، استان قزوین، شهرستان بویین‌زهرا)

۵۳- کدام گزینه به موقعیت نسبی ایران اشاره دارد؟

- الف) کشور ایران در عرض‌های جغرافیایی مختلف گسترده شده است.
ب) ایران در جنوب منطقه معتدله در نیمکره شمالی واقع شده است.
ج) ایران در جنوب غربی قاره آسیا قرار دارد.
د) کشور ایران در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است.

پاسخ:

گزینه ج، ایران در جنوب غربی قاره آسیا قرار دارد؛ زیرا محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است (صفحه ۱۶).

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- موقعیت‌های دریایی ایران چه مزایایی را در سواحل شمال و جنوب فراهم کرده است؟

پاسخ:

کشور ما از جمله کشورهایی است که از طریق راه‌های آبی با کشورهای جهان در ارتباط است. راه‌های آبی، امکان روابط بازرگانی بیشتری را فراهم می‌کند. دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری، علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی (صید ماهی و خاویار)، منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند (صفحه ۲۱).

(طراح سؤال: عبدالقدوس احمدی، استان خراسان جنوبی، شهرستان درمیان)

۵۵- رادارها محل دقیق غرق شدن یک کشتی را در طول جغرافیایی ۶۵ درجه شرقی و عرض جغرافیایی ۲۵ درجه شمالی مشخص کردند.

«عبارت بالا کدام یک از موقعیت‌های زیر را نشان می‌دهد.»

- ۱- موقعیت ریاضی   ۲- موقعیت جغرافیایی   ۳- موقعیت نسبی   ۴- موقعیت هندسی

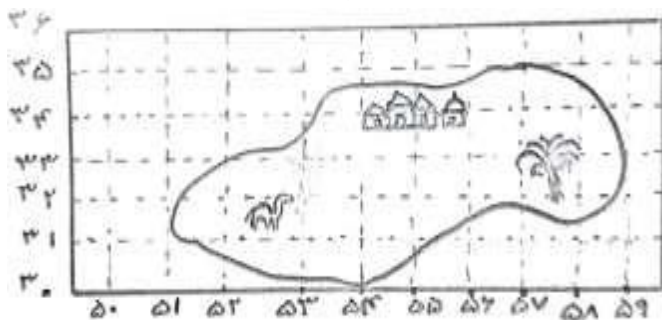
پاسخ:

موقعیت ریاضی. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- موقعیت ریاضی این جزیره را به دست آورید.

«اگر فاصله بین طول‌های جغرافیایی ۱۰۰ کیلومتر باشد، طول این جزیره تقریباً چند کیلومتر است؟»

پاسخ:

چون فاصله طول‌ها ۱۰۰ کیلومتر است پس طول جزیره تقریباً ۸۰۰ کیلومتر است. (صفحه ۱۴)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- کمترین خطوط مرزی ایران کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

الف) مرز خشکی (ب) مرز رودخانه‌ای (ج) مرز آبی (د) مرز هوایی

پاسخ:

ب) مرز رودخانه‌ای (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- مزایای دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری را بنویسید؟

پاسخ:

علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی، منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (صفحه ۲۰)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- «تأثیر عرض‌های جغرافیای بر تنوع آب‌وهوایی»، «نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا» و «وجود منابع انرژی فراوان» به ترتیب ناشی از کدام موقعیت جغرافیایی ایران هستند؟

- الف (مطلق - ریاضی - نسبی)
ب (ریاضی - نسبی - مطلق)
ج (مطلق - نسبی - نسبی)
د (نسبی - ریاضی - مطلق)

پاسخ:

ج (مطلق - نسبی - نسبی) (صفحه ۱۶, ۱۷)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- دریای عمان از لحاظ موقعیت نسبی چه اهمیتی برای ایران دارد. (۴ مورد)

پاسخ:

دریای عمان: به واسطه مجاورت با آب‌های آزاد (اقیانوس هند) و وجود سواحل باقابلیت‌های دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی اهمیت بسیاری برای ایران دارد. (صفحه ۱۹)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- «نسبت قرارگیری شهر تهران نسبت به کوهستان البرز» و «قرار گرفتن شهر اهواز در کنار منابع نفت» به ترتیب بیان‌گر کدام یک از انواع موقعیت جغرافیایی می‌باشد.

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

موقعیت نسبی - موقعیت نسبی (صفحه ۱۶)

(طراح سؤال: داریوش محمودی، استان البرز، ناحیه دو کرج)

۶۲- با توجه به تصویر به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- الف) تصویر زیر با کدام یک از انواع مرز هماهنگی دارد؟
ب) کدام یک از انواع مرز در ایران بیشترین وسعت را دارد؟
ج) کشور ایران بیشترین مرز را با کدام کشور دارد؟

پاسخ:

الف) تصویر ۱: مرز خشکی ب) مرز خشکی ج) عراق (صفحه ۱۹).

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

مستقر در استان مازندران

درس چهارم: ناهمواری های ایران

۱- گسترش زندگی انسانی و شهرنشینی باعث تغییرات زیادی در ناهمواری‌ها در طی اواخر دوران (مزوزوئیک، سنوزوئیک) شده است.

پاسخ:

سنوزوئیک (صفحه ۲۳)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۲- علت ایجاد هر یک از پدیده‌های زیر را ذکر کنید؟

الف) گنبد نمکی: .....

ب) ناهمواری‌های مریخی: .....

ج) توده کوهستانی سبلان: .....

پاسخ:

الف) عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر نمک (صفحه ۲۷)

ب) فرسایش (صفحه ۳۰)

ج) فعالیت آتش‌فشان (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

مستقر در استان مازندران

۳- آیا می‌توان گفت در کشور ایران تراکم جمعیت در مناطق کوهستانی است؟ با توجه به مطالبی که خواندید توضیح دهید.

پاسخ:

با نگاهی به نقشه تراکم جمعیت در کشور ایران و مقایسه آن با نقشه ناهمواری‌ها درمی‌یابیم که بین ناهمواری‌ها و تراکم جمعیت ارتباط مستقیمی وجود دارد. (صفحه ۲۱)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- از بین چهار جمله زیر دو گزینه مربوط به ویژگی‌های کوه‌های شرقی و جنوب شرقی کشور ایران است. آن‌ها را مشخص کنید و در پاسخنامه خود بنویسید.

- ۱- یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های این منطقه کنبدهای نمکی است.
- ۲- در این منطقه گل‌فشان‌ها به علت خروج گاز یا بخار آب از اعماق زمین به بالا می‌آید.
- ۳- مخاطراتی همچون ریزش و لغزش در جاده‌ها و دامنه‌ها لرزش‌های خفیف و گسترده در آنجا حادث می‌شود.
- ۴- در این کوه‌ها فرسایش شکل زیبایی با دره‌ها چاله‌ها و گودال‌های عمیق ایجاد کرده است.

پاسخ:

گزینه ۲ و ۴ صحیح است (صفحه ۲۹)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به اینکه طغیان رودهای حوضه زاگرس بیش از گذشته شده و در نتیجه حمل رسوبات توسط رودها باعث تشکیل شکل‌های جدیدی از ناهمواری شده است به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- الف- برای جلوگیری از طغیان رودها و آب مورد نیاز اراضی و صنعتی چه راهکاری پیشنهاد می‌کنید؟
- ب- سه مورد از عوامل انسانی که باعث طغیان رودها در مناطق شهری شده است را بیان نمایید.

پاسخ:

الف- احداث سدهای متعدد

ب- دیواره بندی-مجراسازی-پل سازی-پوشاندن رودها و ورود فاضلاب‌های شهری (سه مورد کافی است) (صفحه ۲۸)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- ناهمواری‌های ایران بیشتر طی دوران اول تا سوم زمین‌شناسی پدید آمده‌اند و سپس تحت تأثیر عواملی تغییر شکل یافته‌اند انسان چگونه موجب تغییر شکل ناهمواری‌های ایران شده است؟

پاسخ:

با بهره‌برداری‌های گوناگون از محیط، سرعت تغییرات را افزایش داده است (صفحه ۲۳)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- کدام عامل در تغییر گستره البرز نقش مهمی دارد؟

الف) احداث راه آهن   ب) ریزش و لغزش   ج) طغیان رود   د) همه موارد

پاسخ:

گزینه د (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- با یک مثال بیان کنید سرزمین‌هایی که در حدفاصل تاقدیس‌ها شکل می‌گیرند چه نام دارند؟

پاسخ:

دشت (دشت کاکان در فارس) (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- فعالیت‌های انسانی چگونه باعث ناپایداری منطقه کوهستانی البرز شده است؟

پاسخ:

گسترش شهرهای پررونق اقتصادی مثل تهران، کرج، احداث جاده‌های ارتباطی (شوسه و راه‌آهن)، احداث سدها و هدایت رودخانه‌ها و بهره‌برداری از آنها، گسترش فعالیت‌های کشاورزی گوناگون و بهره‌برداری از معادن فراوان کوه‌های البرز، ناهمواری‌های این منطقه کوهستانی را به شکلی ناپایدار درآورده است. (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- رودهای طغیانی که به دریاها می‌ریزد چه تغییراتی را در جلگه‌ها ایجاد می‌کنند؟

پاسخ:

رودهای طغیانی که به دریاها می‌ریزد نیز نهشته‌ها و آبرفت‌های فراوانی را بر جلگه‌های ساحلی، تحمیل و مرتباً مکان و وسعت جلگه‌ها را دچار تغییر می‌کند. (صفحه ۳۳)

(طراح سؤال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- با توجه به متن زیر کدام پاسخ صحیح است؟

«کوه‌های مریخی شکل‌های زیبا با دره‌های عمیقی هستند»

الف) در شرق سیستان و بلوچستان واقع شده‌اند.

ب) در فاصله بین استان هرمزگان تا دریای عمان قرار گرفته‌اند.

ج) فرسایش در اطراف جازموریان در کرمان باعث به وجود آمدن آن‌ها شده است.

د) فرسایش در رشته‌کوه‌های بشاگرد باعث به وجود آمدن آن‌ها شده است.

پاسخ:

گزینه د صحیح است (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: زهرا عفتی، استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۲- علل به وجود آمدن هر یک از دشت‌ها را بیان کنید.

دشت کاکان، دشت نهاوند

پاسخ:

دشت کاکان: هنگام چین‌خوردگی‌ها و در حدفاصل بین تاقدیس‌ها و ناودیس‌ها، دشت نهاوند: بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: زهرا عفتی، استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۳- با توجه به تعریف دشت و جلگه جدول زیر را کامل نمایید.

تفاوت	شباهت	
		دشت
		جلگه

پاسخ:

تفاوت	شباهت	
دورتادور آن کوه	سرزمین هموار یا نسبتاً هموار	دشت
یک طرف آن کوه یک طرف دیگر دریا	سرزمین هموار	جلگه

(صفحه ۳۱ و ۳۲)

(طراح سؤال: زهرا علیخانی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۴- عبارت زیر دارای دو مفهوم نادرست است. آن‌ها را بیابید و اصلاح نمایید.
 نواحی پایکوهی به علت طغیان رودخانه‌ها و نهشتن آبرفت‌ها خاک حاصل خیزی داشته و جمعیت زیادی را در خود جای داده‌اند. همواره مکان و وسعت این نواحی تحت تأثیر عوامل انسانی دچار تغییر می‌شوند.

پاسخ:

نواحی پایکوهی = نواحی جلگه‌ای   عوامل انسانی = عوامل طبیعی   (صفحه ۳۳)

(طراح سؤال: زهرا علیخانی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- مواد خواسته شده در کدام دسته قرار می‌گیرند؟ $\checkmark$ بنویسید.

نام دسته	البرز	تالش	شمال خراسان	زاگرس	مرکزی	شرق و جنوب شرق
تخت سلیمان						
بغروداغ						
الاداغ						
کپه داغ						
بشاگرد						

پاسخ:

نام دسته	البرز	تالش	شمال خراسان	زاگرس	مرکزی	شرق و جنوب شرق
تخت سلیمان	*					
بغروداغ		*				
الاداغ			*			
کپه داغ			*			
بشاگرد						*

(صفحه ۲۴، ۲۵، ۲۹)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- دو مورد از ارزش‌های اقتصادی مشترک دشت‌ها و کوهستان‌ها را بنویسید؟

پاسخ:

جاذبه‌های گردشگری و گذراندن اوقات فراغت - معدن و ذخایر طبیعی .... (صفحه ۲۹)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- علل پیدایش یا شکل‌گیری دشت‌های زیر را بنویسید.

الف- دشت نهاوند   ب- دشت ارژن   ج- دشت کاکان

پاسخ:

الف- بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست   ب- حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین
ج- در هنگام چین‌خوردگی و در حدفاصل تاقدیس‌ها در میان ناودیس‌ها ایجاد شده است. (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- با توجه به چه عواملی کوهستان‌های ایران را تقسیم‌بندی کرده‌اند؟

پاسخ:

با توجه به تاریخچه زمین‌شناسی، تحولات ناهمواری‌ها، شکل و پراکندگی (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- ویژگی‌های زیر از مشخصات کدام رشته‌کوه‌های ایران است؟

الف) از تنگه منجیل شروع شده و امتداد شرقی - غربی دارد.

ب) موازی و منظم در شمال شرق ایران قرار دارد.

ج) گنبد نمکی یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های آن است.

د) دو توده مهم آتش‌فشانی به نام سبلان و سهند را دارد.

پاسخ:

الف) البرز   ب) شمال خراسان   ج) زاگرس   د) آذربایجان (صفحه ۲۴-۲۵-۲۶-۲۷)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- جلگه و دشت را باهم مقایسه کنید؟

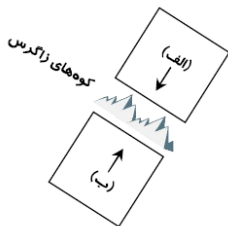
پاسخ:

جلگه‌ها سرزمین‌های همواری که از یک طرف به کوه و از طرف دیگر به دریا یا دریاچه دائمی منتهی می‌شود؛ اما دشت‌ها سرزمین‌های هموار یا نسبتاً هموار که حصار کوهستانی آن‌ها را فراگرفته‌اند. (صفحه ۳۱-۳۲)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- کدام گزینه صفحات «الف» و «ب» را به درستی بیان می‌کند؟

(۱) ایران - آفریقا (۲) هند - عربستان (۳) اوراسیا - هند (۴) اوراسیا - عربستان

پاسخ:

اوراسیا - عربستان (صفحه ۲۷)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- غلط‌های عبارات زیر را مشخص کنید و درست آن‌ها را بنویسید. ذکر ۴ مورد

برخی دشت‌ها در هنگام چین خوردگی‌ها و در حدفاصل تاقدیس‌ها در میان ناودیس‌ها، ایجاد شده‌اند مانند دشت لوت همچنین دشت نهاوند در استان فارس نیز بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده است. پاره‌ای از دشت‌ها حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند مانند ماهی دشت کرمانشاه و دشت نهاوند در فارس و برخی از دشت‌ها در نتیجه گسل خوردگی و فرونشست بخشی از پوسته زمین شکل گرفته‌اند که فرسایش بادی و آبی، ناهمواری‌های جدیدی در سطح آن‌ها را تشکیل داده است مانند ماهی دشت در فارس.

پاسخ:

به ترتیب ۱- دشت کاکان در فارس ۲- دشت نهاوند در استان همدان ۳- دشت ارژن در استان فارس ۲- دشت لوت (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید.

الف: تعداد سکونتگاه‌ها در مناطق پایکوهی بیشتر است.

ب) منطقه کوهستانی تالش با جهت شرقی - غربی، منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است.

ج) جلگه، سرزمین‌های همواری هستند که از یک طرف به کوه و از طرف دیگر به دریا یا دریاچه منتهی می‌شوند.

د) تغییرات کاربری اراضی از عوامل طبیعی تغییردهنده دشت‌ها است.

پاسخ:

الف) درست (صفحه ۲۲) ب) نادرست (صفحه ۲۵) ج) نادرست (صفحه ۳۲) د) نادرست (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- کدام فعالیت‌های انسانی در منطقه کوهستانی البرز، این منطقه را به شکلی ناپایدار درآورده است؟

پاسخ:

گسترش شهرهای پررونق اقتصادی مثل تهران، کرج، احداث جاده‌های ارتباطی، احداث سدها و هدایت رودخانه‌ها و بهره‌برداری از آن‌ها، گسترش فعالیت‌های کشاورزی گوناگون و بهره‌برداری از معادن فراوان کوه‌های البرز، ناهمواری‌های این منطقه کوهستانی را به شکلی ناپایدار درآورده است. (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- دو رشته‌کوه ایران که نزدیک دریای خزر هستند را بنویسید.

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

البرز - تالش (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- جدول زیر را کامل کنید:

نام‌های دشت‌های ایران

دشت تراکمی	دشت فرسایشی

پاسخ:

دشت فرسایشی نهاوند دشت تراکمی لوت (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- در ارتباط با منطقه کوهستانی شمال کشور کدام گزینه تعداد عبارات درست را به خوبی بیان می‌کند؟
(الف) این ناحیه کوهستانی شامل چهار دسته ناهمواری بوده که مهم‌ترین آن‌ها البرز و غربی‌ترین آن‌ها کوه‌های آذربایجان است.

- (ب) جهت کوه‌های تالش شمالی - جنوبی و جهت کوه‌های البرز شرقی - غربی است .
(ج) قلل آتش‌فشانی این ناهمواری‌ها در کوه‌های آذربایجان قرار دارد.
(د) ارتفاعات هزار مسجد و قره‌داغ در کوه‌های شمال خراسان قرار گرفته است.
(۱) یک مورد (۲) دو مورد (۳) سه مورد (۴) چهار مورد

پاسخ:

(۲) دو مورد (صفحات ۲۳ الی ۲۵)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: نسرین کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۸- دامنه‌های شمالی البرز نسبت به دامنه‌های غربی زاگرس از جمعیت .....؛ و اعتدال دمای ..... برخوردار است.

پاسخ:

بیشتر- بیشتر (برداشت از مبحث البرز و زاگرس و صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: نسرین کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۹- بین پراکندگی جمعیت و پراکندگی ناهمواری‌های ایران چه ارتباطی وجود دارد؟

پاسخ:

با مقایسه نقشه ناهمواری‌ها و نقشه جمعیت ایران مشخص می‌شود که تعداد سکونتگاه‌ها در مناطق پای کوهی بیشتر و جمعیت در آن‌ها متراکم‌تر است. (صفحه ۲۱)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- دشت‌های کاکان فارس و ماهی دشت کرمانشاه از نظر چگونگی پیدایش چه تفاوتی باهم دارند؟

پاسخ:

دشت کاکان هنگام چین‌خوردگی و در حدفاصل تاقدیس (میان ناودیس)، ماهی دشت حاصل انحلال مواد آهکی و هموار (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: محمد تاجیک، استان خراسان رضوی، شهرستان فیروزه)

۳۱- چه نوع مخاطرات طبیعی در کوه‌های البرز حادث می‌شوند؟

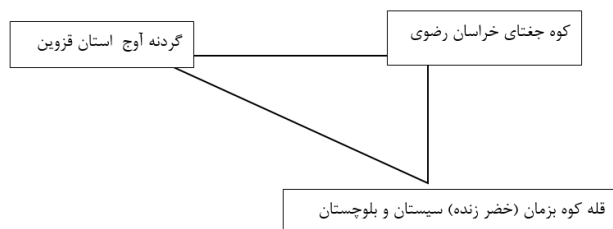
پاسخ:

ریزش و لغزش در جاده‌ها و دامنه‌ها لرزش‌های خفیف و گسترده طغیان رودها و بروز سیلاب (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- محدوده کوه‌های مرکزی ایران را به صورت شکل رسم نمایید؟

پاسخ:

(صفحه ۲۹)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- علل ناپایداری منطقه کوهستانی البرز را بنویسید.

پاسخ:

گسترش شهرهای پررونق اقتصادی تهران و کرج. احداث جاده‌های ارتباطی شوسه و راه‌آهن. احداث سد‌ها و هدایت رودخانه‌ها. گسترش فعالیت کشاورزی. بهره‌برداری از معادن فراوان کوه‌های البرز (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: قنبرعلی تسلیمی، استان گلستان، شهرستان بندرگز)

۳۴- مهم‌ترین علل پیدایش جلگه‌ها کدامند؟

پاسخ:

ساختمان زمین. مقاومت سنگ. عمق آب. تراکم آبرفت (صفحه ۳۱)

(طراح سؤال: قنبرعلی تسلیمی، استان گلستان، شهرستان بندرگز)

۳۵- گزینه صحیح را انتخاب کنید؟

۱- بخش اعظم سرزمین ما را نواحی ..... تشکیل می‌دهد.

الف) کویری   ب) دشتی   ج) پایکوهی   د) مرتفع و کوهستانی

۲- ناهمواری‌های ایران بیشتر طی دوران ..... تا ..... زمین‌شناسی پدید آمده است.

الف) اول تا دوم   ب) دوم تا چهارم   ج) اول تا سوم   د) دوم تا سوم

۳- ناهمواری‌های ایران به چند دسته تقسیم‌بندی می‌شوند؟

الف) ۲ دسته   ب) ۳ دسته   ج) ۴ دسته   د) ۵ دسته

۴- توده‌ای از نمک که بر اثر عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر نمک نسبت به رسوبات اطراف خود بالا می‌آید.

الف) کفه نمکی   ب) کویر   ج) گنبد نمکی   د) گلفشان

پاسخ:

۱- د (صفحه ۲۳)   ۲- ج (صفحه ۲۳)   ۳- الف (صفحه ۲۴)   ۴- ج (صفحه ۲۷)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- گزینه صحیح را انتخاب کنید؟

۱- کدامیک از موارد زیر از علل پیدایش جلگه‌ها نیست؟

الف) مقاومت سنگ   ب) تراکم آبرفت   ج) عمق رودخانه   د) ساختمان زمین

۲- دشت لوت چه نوع دشتی است؟

الف) دشت چین‌خورده   ب) دشت گسل‌خورده   ج) دشت انحلالی   د) موارد الف و ب

۳- رشته‌کوه زاگرس چگونه به وجود آمده است؟

الف) فعالیت آتش‌فشان‌ها   ب) فرورانش ایران   ج) برخورد صفحه عربستان و اوراسیا   د) همه موارد

۴- کدامیک از عوامل تغییردهنده طبیعی جلگه‌ها نیست؟

الف) جزر و مد   ب) رودهای طغیانی   ج) توفان دریایی   د) بندرسازی

پاسخ:

۱- ج (صفحه ۳۲)   ۲- ب (صفحه ۳۱)   ۳- ج (صفحه ۲۷)   ۴- د (صفحه ۳۳)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- پراکندگی شهرها و روستاهای ایران را با ناهمواری‌ها را بنویسید؟

پاسخ:

تراکم روستاها و شهرها در مناطق کوهستانی، عدم تمرکز کامل روستاها و شهرها در کشور، تراکم روستاها در جلگه‌های شمال و جنوب ایران (صفحه ۲۱).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چرا انسان سرعت تغییرات در جلگه‌ها را افزایش داده است؟

پاسخ:

بهره‌برداری‌های گوناگون انسان از محیط مانند؛ اسکله‌سازی، شهرک‌سازی، تغییر کاربری اراضی (صفحه ۳۲).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- کوهستان‌های تالش با جهت شمالی جنوبی، کشور آذربایجان را از کناره‌های دریای کاسپین جدا کرده است.

الف) صحیح   ب) غلط

پاسخ:

غلط (صفحه ۲۳)

(طراح سؤال: زهرا نجفی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۰- در ایجاد پدیده‌های زیر کدامیک از عوامل تغییردهنده نواحی کوهستانی نقش دارند؟

انسانی	طبیعی	
		توفان‌های گردوغبار
		طغیان رودخانه‌ها
		بهره‌برداری از معادن

پاسخ:

توفان‌های گردوغباری: طبیعی، انسانی

طغیان رودخانه‌ها: طبیعی، انسانی

بهره‌برداری از معادن: انسانی (صفحه ۲۸)

(طراح سؤال: زهرا نجفی مبارکی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۱- جملات زیر را به گزینه‌های روبه‌رو ارتباط دهید (یک گزینه اضافی) است.

۱- محل قرارگیری کوه‌های سهند و سیلان   الف) رشته‌کوه‌های مرکزی

۲- رشته‌کوه جداکننده آذربایجان از ناحیه خزری   ب) رشته‌کوه‌های تالش

۳- وجود کوه‌های مینیاتوری   ج) رشته‌کوه‌های خراسان

۴- محل کوه‌های آلاداغ   د) رشته‌کوه‌های آذربایجان

و) رشته‌کوه‌های شرق و جنوب شرق

پاسخ:

۱- گزینه‌ی (د) رشته‌کوه‌های آذربایجان (صفحه ۲۳)   ۲- گزینه‌ی (ب) رشته‌کوه‌های تالش (صفحه ۲۴)

۳- گزینه‌ی (و) کوه‌های شرق و جنوب شرق (صفحه ۲۹)   ۴- گزینه‌ی (ج) رشته‌کوه‌های خراسان (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۲- از نظر جهت و امتداد (روند) چه تفاوتی بین رشته کوه‌های البرز و تالش وجود دارد؟

پاسخ:

البرز دارای جهت و امتداد غربی-شرقی و تالش دارای جهت و امتداد شمالی-جنوبی است. (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- اهمیت مطالعه ناهمواری‌ها را بنویسید.

پاسخ:

ناهمواری‌ها بر تشکیل اجتماعات انسانی و نوع معیشت مردم هر کشور و پیروزی‌ها و ناکامی‌های تاریخی تاثیر گذار هستند (صفحه ۲۲).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۴- عبارات غلط را پیدا کنید و شکل صحیح آن‌ها را بنویسید.

الف) ارژن در فارس هنگام چین خوردگی‌ها و در حدفاصل طاق‌دیس‌ها ایجاد شده است.

ب) ماهی دشت در کرمانشاه فرسایش در نواحی پست بوجود آمده است.

ج) دشت لوت بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست بوجود آمده است.

د) دشت نهاوند حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین است.

پاسخ:

الف) غلط - دشت ارژن حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین هاست

ج) غلط - از دوران‌های زمین‌شناسی بسیار قدیم برجای مانده است اماروی آن ناهمواری‌های جدید بر اثر فرسایش بادی ایجاد شده است. (صفحه ۳۰).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۵- با توجه به موقعیت استان قم، کوه‌های استان قم جزء کدام دسته از کوه‌های اصلی ایران است؟

پاسخ:

کوه‌های مرکزی (صفحه ۲۹)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

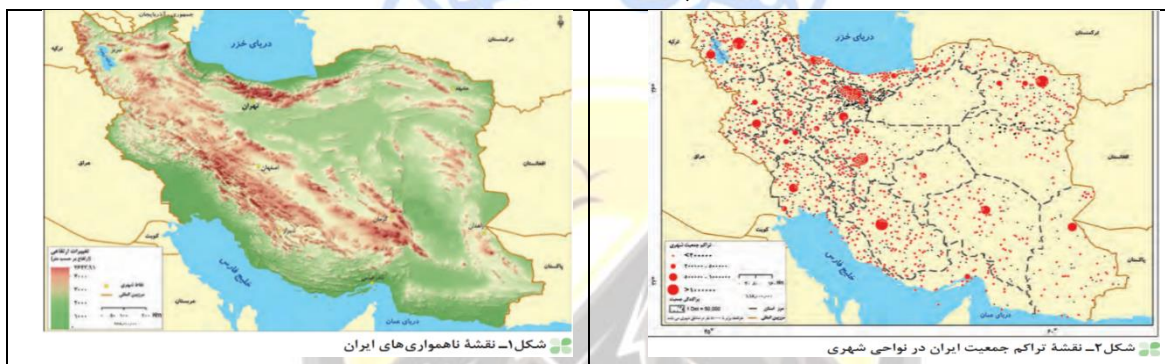
۴۶- در منطقه قم اگر نیروهای درونی وجود داشته باشد و نمک در لایه های زیرین زمین باشد کدام پدیده زمین شناسی تشکیل می شود؟

پاسخ:

گنبد نمکی (صفحه ۲۷)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- با توجه به نقشه رابطه بین ناهمواری و پراکندگی جمعیت را مورد بررسی قرار دهید؟

پاسخ:

جلگه های سرسبز سواحل دریای خزر، از کوه های البرز تا زاگرس، جلگه های ساحلی خلیج فارس و دریای عمان، سکونتگاه های متعدد به شکل شهر و روستا استقرار یافته است. تعداد این سکونتگاهها در مناطق پایکوهی بیشتر و جمعیت در آنها متراکم تر است. به نظر میرسد بین ناهمواری ها و تراکم جمعیت، ارتباط نزدیکی است (صفحه ۲۱)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- چه عواملی موجب شدت بخشیدن مخاطرات طبیعی و ناپایداری در منطقه کوهستانی البرز شده است؟

پاسخ:

گسترش شهرهای پررونق اقتصادی مثل تهران، کرج، احداث جاده های ارتباطی (شوسه و راه آهن)، احداث سدها و هدایت رودخانه ها و بهره برداری از آنها، گسترش فعالیتهای کشاورزی گوناگون و بهره برداری از معادن فراوان کوه های البرز، ناهمواری های این منطقه کوهستانی را به شکلی ناپایدار درآورده است. (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- یکی از جاذبه‌های گردشگری استان بوشهر، گنبد نمکی جاشک است در مورد چگونگی شکل‌گیری آن توضیح دهید؟

پاسخ:

یکی از زیباترین و فعال‌ترین پدیده‌های رشته کوه زاگرس، گنبد‌های نمکی است که به شکل تقریباً گنبدی و بر اثر عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر از نمک نسبت به رسوبات اطراف خود بالا می‌آید. (صفحه ۲۶)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- علت پیدایش دشت ارژن کدام گزینه زیر است؟

الف) دشت‌ها در حدفاصل تاقدیس‌ها و ناودیس‌ها ایجاد شده‌اند.

ب) دشت‌ها حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند.

ج) برخی دشت‌ها از دوران‌های زمین‌شناسی بسیار قدیم برجای مانده‌اند.

د) انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست

پاسخ:

گزینه ب صحیح است (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- علت پیدایش هر یک از دشت‌های زیر را بنویسید.

الف) دشت کاکان در فارس

ب) دشت لوت

ج) ماهی دشت کرمانشاه

پاسخ:

الف) در هنگام چین‌خوردگی و در حدفاصل تاقدیس‌ها و یا در میان ناودیس‌ها ایجاد شده‌اند.

ب) از دوران‌های زمین‌شناسی بسیار قدیم برجای مانده‌اند اما در روی آن‌ها ناهمواری‌های جدید بر اثر فرسایش بادی ایجاد شده است.

ج) پاره‌ای از دشت‌ها حاصل انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها هستند. (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: ربابه ابراهیمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۲- چه عواملی ناهمواری‌های منطقه کوهستانی البرز را به شکل ناپایدار درآورده است؟

پاسخ:

گسترش شهرهای پر رونق اقتصادی مثل تهران، کرج احداث جاده‌های ارتباطی (شوسه و راه‌آهن) احداث سدها و هدایت رودخانه‌ها و بهره‌برداری از آن‌ها، گسترش فعالیت‌های کشاورزی گوناگون و بهره‌برداری از معادن فراوان کوه‌های البرز، ناهمواری‌های این منطقه کوهستانی را به شکل ناپایدار درآورده است (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: ربابه ابراهیمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۳- گزاره زیر، مربوط به کدام منطقه‌ی کوهستانی ایران است؟

«رودهای بسیاری از آن سرچشمه می‌گیرند. جریان آب در این رودها به علت تغییرات اقلیمی، دچار نوساناتی شده و از حالت منظم به حالت نامنظم و طغیانی تغییر شکل داده است»

الف) البرز   ب) زاگرس   ج) رشته‌کوه‌های ارسباران   د) کوه‌های شمال خراسان

پاسخ:

گزینه ب) زاگرس (صفحه ۲۵)

(طراح سؤال: مهدی فیروزی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب ویژگی کدام مناطق کوهستانی کشور را بیان می‌کند؟

الف) وجود اشکال زیبای فرسایشی با دره‌ها، گودال‌ها و چاله‌های عمیق:

ب) چین‌خوردگی‌های دیواره مانند با دره‌های موازی و طویل:

ج) ناهمواری‌های منظم و موازی:

د) ناهمواری به شکل توده‌های منفرد نفوذی آذرین:

پاسخ:

الف) کوه‌های شرق و جنوب شرق (صفحه ۲۹)   ب) زاگرس (صفحه ۲۵)   ج) شمال خراسان (صفحه ۲۵)   د) منطقه کوهستانی مرکزی (صفحه ۲۸)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- کدام یک از دشتهای ایران در هنگام چین خوردگی در میان تاقدیسها ایجادشدهاند.

پاسخ:

برخی دشتهای در هنگام چین خوردگیها و در حدفاصل تاقدیسها و یا در میان ناودیسها، ایجادشدهاند (دشت کاکان در فارس). (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- بر اساس چه معیارهایی کوهستانهای ایران را می‌توان به واحدهای مختلف تقسیم کرد.

پاسخ:

با توجه به تاریخچه زمین‌شناسی، تحولات ناهمواریها، شکل و پراکندگی آنها. (صفحه ۲۳)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

در تقسیمات ناهمواریهای ایران، به سرزمینهای که اغلب بیش از ... متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند
..... گفته می‌شود.

الف) ۲۵۰۰ - جلگه ب) ۱۰۰ - کوهپایه ج) ۲۰۰۰ - دشت د) ۱۰۰۰ - کوهستان

پاسخ:

۱۰۰۰ - کوهستان (صفحه ۲۳) **مستقر در استان مازندران**

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- به چه علت آبهای جاری از کوههای تالش با سرعت به دریای خزر، وارد می‌شوند؟

پاسخ:

زیرا شیب عمومی این کوهها به سمت خزر بیش از منطقه آذربایجان است. (صفحه ۲۴)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- گزینه‌ی صحیح را انتخاب کنید:

کوه‌های منفرد مرکزی ایران، از ..... ساخته شده‌اند.

(الف) لایه‌های نمکی و رسوبی

(ب) رسوبات حاصل از فرسایش

(ج) گدازه‌های آتشفشانی

(د) توده‌های نفوذی آذرین

پاسخ:

گزینه د صحیح است.

(صفحه ۲۸)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- عبارت‌های «ستون ۱» مربوط به علل پیدایش دشت‌ها است. آن‌ها را به جمله‌های مناسب در «ستون ۲» وصل کنید.

ستون ۲	ستون ۱
(۱) دشت لوت	(الف) دشت حاصل از انحلال مواد آهکی
(۲) دشت نهاوند	(ب) دشت حاصل از گسل و فرونشست زمین
(۳) دشت ارژن	(ج) دشت حاصل از چین‌خوردگی

پاسخ:

(الف) ۳ (ب) ۱ (ج) ۲ (صفحه ۳۰)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- بعد از نام هر یک از ناهمواری‌ها، علت پیدایش را در مقابل آن بنویسید:

(الف) قله سبلان:

(ب) رشته کوه البرز:

(ج) رشته کوه زاگرس:

پاسخ:

الف: فعالیت آتشفشان ب: فعالیت کوهزایی ج: برخورد صفحه عربستان به صفحه اوراسیا (صفحه: ۲۴، ۲۵، ۲۷)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- برای هر یک از موارد مشخص شده دو توانمندی ذکر کنید.

الف: دشت لوت   ب: جلگه گیلان

پاسخ:

الف) جاذبه‌های گردشگری، استفاده از انرژی پاک، مانند انرژی خورشید و باد، معادن گچ، نمک و مصالح ساختمانی، گذران اوقات فراغت به دلیل مناسب بودن برای رصد ستارگان، کویر نوردی و برگزاری مسابقات ورزشی
ب) گردشگری، کشاورزی، صید ماهی، بازرگانی (صفحه: ۳۲ و ۳۳)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

مستقر در استان مازندران

درس پنجم: آب و هوای ایران

۱- ارتباط بین پرفشار جنب حاره و بارش در کشور ایران را تحلیل کنید؟

پاسخ:

عامل پرفشار جنب حاره در تابستان به داخل کشور ما پیشروی می‌کند و مانع ریزش باران در دوره گرم سال می‌شود. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۲- مشخص کنید هر یک از ویژگی‌های معماری زیر با کدام نوع آب‌وهوا در ارتباط است؟

۱. گرم و خشک

الف) دادن شکل گنبدی به بنا

۲. خزری

ب) بهره‌گیری از جهت آفتاب در بنا

۳. کوهستانی

ج) بام‌های شیب‌دار

۴. گرم و شرجی

د) استفاده از خاک و گل

پاسخ:

الف) گرم و خشک

ب) کوهستانی

ج) خزری

د) گرم و خشک (صفحه ۴۴)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۳- چرا در شهرهای کنار خلیج فارس بارش جوی ناچیز است؟

پاسخ:

زیرابه دلیل پرفشار جنب حاره ایی و نبود رشته‌کوه‌های بلند امکان صعود هوا وجود ندارد. (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- کدام گزینه با سایر گزینه‌ها همخوانی ندارد؟
الف) آلودگی هوا (ب) بیابان‌زایی (پ) خشک‌سالی (د) شهرهای صنعتی

پاسخ:

گزینه د - چون سه گزینه دیگر مربوط به مشکلات محیط زیستی آب‌وهوا است.

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح می‌باشد؟
کشور ایران از گوناگونی اقلیمی برخوردار است سه عامل جغرافیایی مؤثر بر تنوع اقلیمی.....
الف- عرض جغرافیایی، کمربند پرفشار جنب حاره، فاصله از دریاها و منابع رطوبتی
ب- موقعیت جغرافیایی، میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها، ورود توده‌های هوا به کشور
ج- گزینه الف و ب

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- با توجه به پدیده وارونگی دما، آلودگی هوا نیز بیشتر خواهد شد به سؤالات زیر پاسخ دهید.
الف- چرا در وارونگی دما حرکت صعودی هوا انجام نمی‌گیرد؟
ب- در وارونگی دما وضعیت دما در تروپوسفر چگونه است؟

پاسخ:

الف- در این شرایط هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین و هوای گرم در بالای آن قرار می‌گیرد.

ب- با افزایش ارتفاع از سطح زمین، در قسمتی از لایه جو نیز دما افزایش می‌یابد (صفحه ۴۶)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- عدم ریزش باران در دوره گرم سال در ایران مربوط به کدام عامل موقعیت جغرافیایی است؟

پاسخ:

قرار گرفتن ایران در کمربند پرفشار جنب‌حاره‌ای (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- مهم‌ترین عامل کنترل‌کننده فعالیت‌های روزانه انسان ..... است.

الف) بارش   ب) دما   ج) آب‌وهوا   د) باد

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۴۳)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- پیش‌بینی وضعیت هوا توسط کارشناسان هواشناسی چگونه صورت می‌گیرد؟

پاسخ:

با توجه به نوع توده‌هوا، سرعت و جهت آن‌ها، کارشناسان هواشناسی می‌توانند وضعیت هوا و تغییرات آن را برای روزهای آینده پیش‌بینی کنند. (صفحه ۳۴)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

مستقر در استان مازندران

۱۰- برای عبارت زیر دلیل مناسبی بنویسید.

«نزدیکی به دریاهای خلیج فارس و دریای عمان نقش چندانی در بارش سواحل جنوبی کشور ندارد.»

پاسخ:

خلیج فارس و دریای عمان به دلیل عدم امکان صعود هوای مرطوب، در بارش سواحل جنوبی کشور، نقش چندانی ندارند و موجب شرحی شدن هوا می‌شوند (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- علل عدم صعود هوا و تشکیل نشدن ابر در مدار رأس‌السرطان چیست؟

پاسخ:

به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب‌حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای سرد و خشک است که مانع صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۲- کدام توده‌هوا در دوره سرد سال وارد ایران شده و باعث بارش در سواحل خزر می‌شود؟

پاسخ:

توده‌هواي سرد و خشک سیبری (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۳- چرا دمای شمال و جنوب کشور ایران یکسان نیست؟

پاسخ:

در مناطق جنوبی کشور که به خط استوا نزدیک‌ترند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است و به همین دلیل در این نواحی، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است ولی در مناطق شمالی کشور زاویه تابش مایل‌تر است، مقدار تابش کمتر و هوا سردتر است. (صفحه ۳۷ و ۳۸)

(طراح سؤال: مرتضی حیدری، استان مازندران، شهرستان محمودآباد)

۱۴- با توجه به شکل دامنه‌های شرقی و غربی زاگرس را از نظر

میزان بارش مقایسه کنید.

پاسخ:

جهت رشته‌کوه زاگرس در پراکنندگی جغرافیایی بارش اثر دارد. این عامل موجب بارش‌های بیشتر در دامنه‌های غربی زاگرس شده است. (صفحه ۳۹)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- جدول زیر را کامل کنید؟

نام توده	منشأ	سمت	اثر آب و هوایی
.....	عربستان	.....	افزایش شدید دما
مرطوب غربی	.....	غرب و شمال غرب	.....

پاسخ:

نام توده	منشأ	سمت	اثر آب و هوایی
گرم و خشک	عربستان	جنوب غرب	افزایش شدید دما
مرطوب غربی	دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس	غرب و شمال غرب	برف و باران

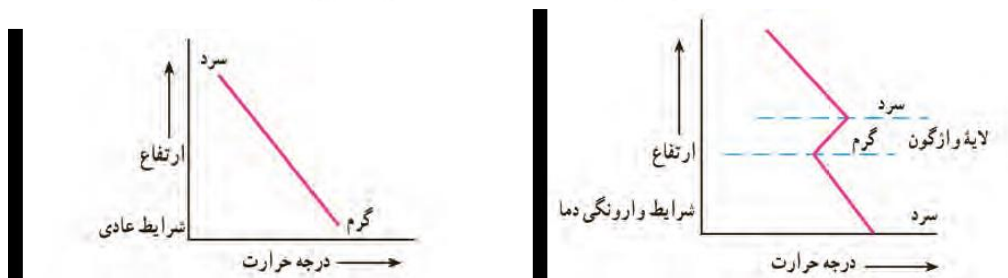
(صفحه ۳۹)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- وارونگی دما چه تأثیری بر آلودگی هوا دارد با رسم نمودار شرایط عادی و وارونگی را توضیح دهید؟

پاسخ:

باعث تشدید آلودگی می‌شود. در حالت عادی در لایه اولیه جو با افزایش ارتفاع از سطح زمین دمای هوا کاهش می‌یابد، از این رو در شرایط عادی هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به سمت بالا صعود کند و جابجا شود اما در ماه‌های سرد سال وضعیت برعکس می‌شود در این شرایط هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار دارد. در چنین شرایطی حرکت صعودی و جابجایی صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی در شهرهای بزرگ می‌شود. (صفحه ۴۵)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- کارشناسان هواشناسی چگونه وضعیت آب‌وهوای را پیش‌بینی می‌کنند؟ توضیح دهید.

پاسخ:

سازمان‌های هواشناسی با استفاده از اطلاعات روزانه، مانند فشار، رطوبت و دما، نقشه‌های هواشناسی را تهیه می‌کنند و با کمک تصاویر پی‌درپی ماهواره‌ای، عبور توده‌های هوایی را پس از شکل‌گیری مراکز کم‌فشار و پرفشار طی چند روز پیگیری می‌کنند و با توجه به نوع توده‌هوا، سرعت و جهت آن‌ها، کارشناسان وضعیت آب‌وهوا و تغییرات آن را برای روزهای آینده پیش‌بینی می‌کنند. (صفحه ۳۴)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- توده‌های هوایی که وارد ایران می‌شوند را نام‌برده و جهت ورود آن‌ها به کشور را بنویسید؟

پاسخ:

توده‌های سرد و خشک سیبری از شمال شرقی ۲- توده‌های مرطوب موسمی از جنوب شرقی ۳- توده‌های مرطوب غربی از شمال غرب ۴- توده‌های سودانی از جنوب غربی ۵- توده‌های گرم و خشک جنوب و جنوب غرب. (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- با استفاده از چه عواملی وضعیت توده‌هوا و تغییرات آن را برای چند روز آینده پیش‌بینی می‌کنند؟

پاسخ:

نوع توده‌هوا، سرعت و جهت آن‌ها (صفحه ۳۴)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- چرا خلیج فارس و دریای عمان نقش چندانی در بارش در سواحل جنوبی کشور ندارند؟

پاسخ:

عدم امکان صعود هوا (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- عبارات سمت راست را به طور مناسب به واژه‌های سمت چپ مربوط کنید:

الف- در دوره سرد وارد ایران شده باعث سردی و خشکی هوا در ماه‌های سرد و موجب بارش در سواحل خزر می‌شود.	۱- توده‌های سودانی
ب- برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.	۲- توده‌های موسمی
پ- در تابستان هوای گرم را از عربستان به ایران وارد می‌کند و باعث افزایش شدید دما می‌شود.	۳- توده‌های گرم و خشک
ت- رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل و برف و باران به همراه دارد.	۴- توده‌های مرطوب غربی
	۵- توده‌های سرد و خشک سیبری

پاسخ:

الف- ۵

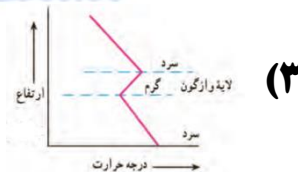
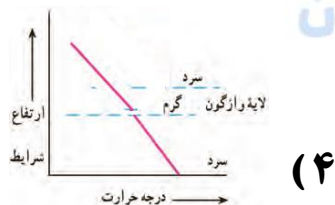
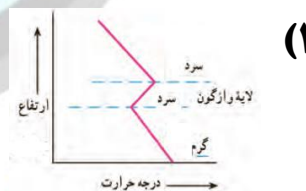
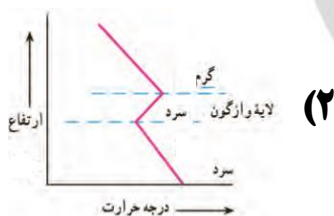
ب- ۲

پ- ۳

ت- ۴ (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- کدام شکل حالت وارونگی دما را نشان می‌دهد؟

پاسخ:

گزینه ۳- (صفحه ۴۵)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، استان کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- رابطه آب و هوا و سامانه‌های حمل و نقل را توضیح دهید.

پاسخ:

برای کاهش سوانح جاده‌ای، توجه به اقلیم و پیش‌بینی وضع هوا، راهکار بسیار مناسبی است. توجه به وضع جوی منطقه در پروژه‌های راه‌سازی و طراحی سامانه‌های حمل و نقل بسیار مهم است. در صورتی که آگاهی از وضعیت آب و هوایی می‌توان خسارت‌های سوانح جاده‌ای را کاهش داد. برف سنگین، سقوط بهمن، وقوع سیل، یخ‌بندان و پدید آمدن مه از مهم‌ترین عوامل سوانح جاده‌ای در کشور است. (صفحه ۴۵)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- نحوه تشکیل کمربندهای کم‌فشار حاره‌ای و پرفشار جنب‌حاره‌ای را شرح دهید.

پاسخ:

در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم‌فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است. در اطراف مدار رأس السرطان و رأس الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب‌حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- تفاوت هوا و آب‌وهوا را بنویسید.

پاسخ:

هوا شرایط آنی جو و آب‌وهوا شرایط بلندمدت جو (صفحه ۳۴)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- دلایل تفاوت بارش در سواحل شمالی و جنوبی ایران را بنویسید؟

پاسخ:

در سواحل شمالی به دلیل نزدیکی به دریای خزر و کوه‌های بلند البرز و در سواحل جنوبی به علت عدم صعود هوای مرطوب سبب کم شدن بارش می‌شود. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- اگر عرض جغرافیایی ایران ۱۰ درجه بالاتر از حال بود (۳۵ تا ۵۰ درجه) کدام بیابان ایران شکل نمی‌گرفت؟ چرا؟

پاسخ:

بیابان لوت - به دلیل فاصله گرفتن از پرفشار جنب حاره و قرار گرفتن در منطقه آب‌وهوای معتدله (صفحه ۳۶)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۸- اگر جهت کوه‌های البرز شمالی جنوبی می‌بود، دشت کویر به بیابان تبدیل می‌شد (بله یا خیر)؟ چرا؟ توضیح دهید:

پاسخ:

خیر - زیرا رطوبت خزر به مرکز ایران وارد شده و در نتیجه بهابزارهای متوسطی در این بخش شکل می‌گرفت، اما از سرسبزی و رطوبت سواحل خزر نیز کاسته می‌شد. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۹- چرا میزان بارش در سواحل جنوبی ایران بسیار کمتر از سواحل دریای مازندران است؟

پاسخ:

زیرا پرفشار جنب‌حاره‌ای در تابستان به داخل کشور پیشروی می‌کند و مانع از صعود هوا و ریزش بارش در این منطقه می‌شود. (ص ۳۷)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- اگر دما در شهر الف با ارتفاع ۵۰۰ متری، ۲۰ درجه باشد، دما در شهر ب با ارتفاع ۲۲۵۰ متر چند درجه خواهد بود؟

پاسخ:

$$2250 - 500 = 1750$$

$$1750 \times 6 : 1000 = 10/5$$

$$20 - 10/5 = 9/5 \quad (\text{صفحه ۳۸})$$

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- از نظر آب‌وهوایی رشته‌کوه البرز در ایجاد دشت کویر چه نقشی می‌تواند داشته باشد توضیح دهید؟

پاسخ:

رشته‌کوه‌های بلند البرز در پراکندگی جغرافیایی بارش کشور اثر دارد این عامل باعث بارش‌های بیشتر در دامنه‌های شمالی البرز شده است و دامنه پشت به باد البرز در دامنه‌های جنوبی و سمت داخل ایران ناحیه خشک دشت کویر را به وجود آورده است (صفحه ۳۹)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- کدام عوامل طبیعی می‌تواند در سوانح جاده‌ای کشورمان مؤثر باشند؟

پاسخ:

برف سنگین - سقوط بهمن - وقوع سیل - یخبندان - پدید آمدن مه (صفحه ۴۵)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- علت کمبود بارش در مناطق جنوبی کشور را بنویسید.

پاسخ:

عدم صعود هوا و پرفشار جنب‌حاره‌ای (صفحه ۳۷)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: کیانوش حسین زهی، استان گلستان، شهرستان کردکوی)

۳۴- اطلاع از وضع هوا چه تأثیری بر زندگی مردم دارد.

پاسخ:

معماری، حمل‌ونقل، تراکم جمعیت، آموزش‌های نظامی، سلامت گردشگری (صفحه ۴۳)

(طراح سؤال: کیانوش حسین زهی، استان گلستان، شهرستان کردکوی)

۳۵- عوامل مؤثر در آب‌وهوای ایران یا علت‌های اصلی تنوع آب‌وهوایی کشور را نام ببرید؟

پاسخ:

۱- موقعیت جغرافیایی. ۲- میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها. ۳- ورود توده‌های هوا به کشور. (صفحه ۳۶)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- کدامیک از موارد زیر مربوط به آب‌وهوای گرم و خشک نیست؟

الف) فقر پوشش گیاهی

ب) اختلاف شدید دما

ج) بارش کم و شرجی بودن هوا

د) تبخیر و تعرق زیاد

پاسخ:

گزینه (ج)

بارش کم و خشکی هوا از ویژگی‌های آب‌وهوای گرم و خشک است. (صفحه ۴۲)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- عرض جغرافیایی به‌عنوان یکی از مشخصه‌های طبیعی کشور ایران از چه جنبه‌ای بر آب‌وهوای آن تأثیر گذار است؟

پاسخ:

موقعیت جغرافیایی، موقعیت طبیعی (صفحه ۳۶).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چرا دامنه‌های جنوبی رشته‌کوه البرز و دامنه‌های شرقی رشته‌کوه زاگرس از بارش کمتری برخوردار است؟

پاسخ:

نقش جهت کوهستان البرز و زاگرس، نقش تأثیر ارتفاع بر توده‌هواهای باران‌زا (صفحه ۳۸).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- چرا کارشناسان اقلیم کشور ما را به چهار ناحیه آب‌وهوایی تقسیم کرده‌اند؟

پاسخ:

چون میانگین سالانه بارش و دما و رطوبت هوا در نقاط مختلف کشور یکسان نیست و موجب شده که کارشناسان اقلیم کشور را به چهار ناحیه آب‌وهوایی تقسیم کنند. (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: ناهید شیرین‌پور، استان گیلان، شهرستان ماسال و شاندرمن)

۴۰- به نظر شما چرا کشور ما به کشور چهار فصل معروف شده است؟

پاسخ:

به علت تنوع آب‌وهوایی در داخل کشور که سبب تنوع چشم‌اندازهای طبیعی و فرهنگی ایران شده که در کمتر کشور جهان دیده می‌شود. (صفحه ۳۵)

(طراح سؤال: ناهید شیرین‌پور، استان گیلان، شهرستان ماسال و شاندرمن)

۴۱- پرفشار جنب حاره چه نقشی در عدم ریزش باران در دوره گرم سال کشور دارد؟

پاسخ:

ممانعت از صعود هوا و تشکیل ابر (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: یاسر حسن‌زاده، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۲- اینکه در دشتهای داخلی کشور هوا نسبت به نواحی غربی هم‌راستا گرم‌تر است، بیشتر تحت تأثیر چه عاملی است؟

الف) عرض جغرافیایی   ب) ارتفاع   ج) نقش توده‌های هوا   د) فاصله از منابع رطوبتی

پاسخ:

ارتفاع (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: یاسر حسن‌زاده، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- اگر رشته کوه البرز در جنوب دریای خزر نبود وضعیت بارش در ناحیه خزری چگونه بود؟

پاسخ:

امکان صعود هوای مرطوب وجود نداشت و کناره‌های دریای خزر کم باران بود (صفحه ۳۸).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۴- آقای محمدی ساکن ارومیه و شغل او کشاورزی است هر پاییز گندم می‌کارد امسال نیز زمین خود را آماده کاشت کرده است و قرار است فردا بذرها را بپاشد شب از اخبار هواشناسی متوجه می‌شود که فردا یک توده کم‌فشار از غرب کشور وارد می‌شود بنظر شما آقای محمدی می‌تواند فردا بذرها را بپاشد یا خیر؟ با ذکر دلیل توضیح دهید.

پاسخ:

خیر، چون توده‌های هوای کم‌فشار هوای ابری و بارانی به همراه می‌آورند (صفحه ۳۹).

(طراح سؤال: زهرا حسینی‌زاد، استان یزد، شهرستان خاتم)

۴۵- یکسان نبودن میانگین سالانه دما، بارش و رطوبت هوا چه تأثیری بر مناطق مختلف کشور گذاشته است؟

پاسخ:

چون میانگین سالانه بارش، دما و رطوبت هوا در نقاط مختلف کشور یکسان نیست موجب شده است کارشناسان، اقلیم کشور را به چهار ناحیه مختلف آب‌وهوایی تقسیم کنند. (صفحه ۴۱)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- الف- در منطقه کوهستانی شمال خراسان کدام توده هوا موثرتر است؟

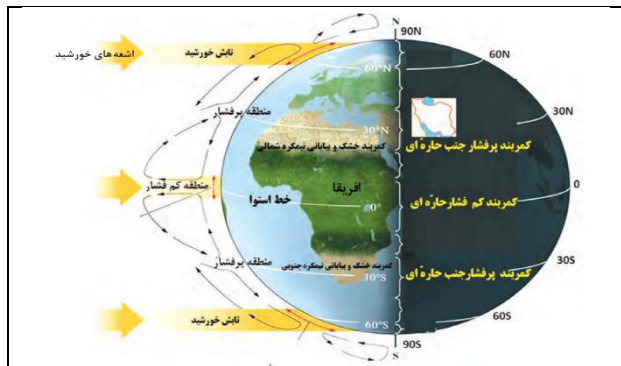
ب- این توده هوا چه تأثیر در دمای این منطقه دارد؟

پاسخ:

الف- توده‌های سرد و خشک سیبری   ب- باعث سرد و خشک شدن هوای این مناطق می‌شود. (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- با توجه به تصویر، شکل گیری کمربند پرفشار جنب حاره بر روی کره زمین توضیح دهید؟

پاسخ:

در اطراف مدار رأس السرطان و رأس الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: اهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- با توجه به عوامل موثر بر آب‌وهوای ایران چرا بارش‌های شمال غرب و غرب کشور بیشتر از نواحی داخلی و شرق است؟

پاسخ:

زیرا توده‌های هوا مانند توده‌های غربی که بارش برف و باران دارد از شمال و شمال غرب وارد کشور می‌شوند و منطقه کوهستانی است. (صفحه ۳۸ و تحلیل عوامل است)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- اگر شهر الف در ارتفاع ۳۲۵۰ متری دارای دمای (۴-) درجه باشد شهر ب در ارتفاع ۵۰۰ متری چه دمایی خواهد داشت؟

پاسخ:

$$\begin{aligned}
 3250 - 500 &= 2750 \text{ = اختلاف ارتفاع} \\
 \text{به ازای هر } 1000 \text{ متر } 6 \text{ درجه دما کاهش می‌یابد} \\
 \text{اختلاف دما} &= 16/5 \text{ درجه} \\
 3250 - 4 &= 3246 \text{ (صفحه ۳۸)} \\
 3246 - 16/5 &= 3229.5
 \end{aligned}$$

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- دلیل افزایش آلاینده‌های صنعتی در شهرهای بزرگ از جمله تهران که منجر به هشدار به بیماران قلبی و کودکان و تعطیلی مراکز دولتی از جمله مدارس می‌شود چیست توضیح دهید؟

پاسخ:

در حالت عادی در لایه اولیه جو، با افزایش ارتفاع از سطح زمین، دمای هوا کاهش می‌یابد، از این‌رو در شرایط عادی، هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به سمت بالا صعود کند و جابجا شود؛ اما در ماه‌های سرد سال، وضعیت برعکس می‌شود، در این شرایط هوای سرد و سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد در چنین شرایطی، حرکت صعودی و جابجایی هوا صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و نواحی صنعتی می‌شود. (صفحه ۴۴)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- چرا در اطراف خط استوا هوا گرم و مرطوب است ولی در اطراف مدار راس السرطان هوا گرم و خشک است؟

پاسخ:

در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا کمربند کم‌فشار حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است در اطراف مدار راس السرطان و راس الجدی به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: ربابه ابراهیمی، استان قزوین، شهرستان آبیک)

۵۲- نقش وارونگی دمایی در افزایش آلودگی شهرهای بزرگ و صنعتی را بنویسید؟

پاسخ:

در حالت عادی در لایه اولیه جو (تروپوسفر) با افزایش ارتفاع از سطح زمین دمای هوا کاهش می‌یابد از این‌رو در شرایط عادی، هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به سمت بالا صعود کند و جابه‌جا شود اما در ماه‌های سرد سال وضعیت برعکس می‌شود در این شرایط هوای سرد و سنگین در مجاورت زمین ساکن است و لایه‌ی هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، حرکت صعودی و جابه‌جایی هوا صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و نواحی صنعتی می‌شود. (صفحه ۴۴ و ۴۵)

(طراح سؤال: ربابه ابراهیمی، استان قزوین، شهرستان آبیک)

۵۳- ارتفاع شهر «الف» ۲۰۰۰ متر و ارتفاع شهر «ب» ۳۲۵۰ متر است. اگر دما در شهر «الف» ۱۹ درجه سانتی گراد باشد، دمای شهر «ب» چقدر است؟

الف) ۱۶   ب) ۱۱,۵   ج) ۱۷,۵   د) ۱۵

پاسخ:

گزینه ب

$$۲۰۰۰ - ۳۲۵۰ = ۱۲۵۰$$

کاهش دما $۷,۵ = ۱,۵ + ۶$

$$۷,۵ - ۱۹ = ۱۱,۵$$

اختلاف دمای شهر الف و ب را محاسبه کرده و چون به ازای هر ۱۰۰۰ متر افزایش ارتفاع، ۶ درجه دما کاهش می‌یابد، لذا با اختلاف ارتفاع ۱۲۵۰ متر دما ۷,۵ درجه کاهش می‌یابد. پس گزینه ب صحیح است. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: شیدا ظریفی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- چه رابطه‌ای بین فشار بخار آب و میزان رطوبت در نواحی داخلی و سواحل شمالی و جنوبی کشور وجود دارد؟

پاسخ:

هر چه فشار بخار آب بیشتر باشد، هوا شرجی تر می‌شود پس در سواحل جنوبی و شمالی کشور چون فشار بخار آب بیشتر است، میزان رطوبت نیز نسبت به مناطق داخلی ایران بیشتر خواهد بود. (نقشه صفحه ۴۱)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

مستقر در استان مازندران

۵۵- برای پیش‌بینی وضعیت هوا و تغییرات آن انجام کدام مرحله زیر ضروری نیست؟

۲- استفاده از تصاویر پی در پی ماهواره‌ای

۱- تهیه نقشه‌های هواشناسی

۴- تعیین سرعت و جهت حرکت نوده هوا

۳- تعیین ساعات آفتابی زیاد

پاسخ:

تعیین ساعات آفتابی زیاد. (صفحه ۳۳)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- به چه علت در نواحی داخلی کشور اختلاف دما زیاد است؟

پاسخ:

در نواحی داخلی کشور به دلیل دور بودن از دریاها و کمبود رطوبت، اختلاف دما زیاد است. (صفحه ۳۷)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

- الف) به شرایط غالب جوی دراز مدت در یک منطقه ..... می‌گویند.
ب) بیابان ..... در ایران، یکی از خشک‌ترین و گرم‌ترین نواحی کره زمین است.
ج) برای حل مشکلات محیط‌زیست کشور، مدیران و برنامه‌ریزان باید به بعد ..... تصمیم‌گیری‌های خود توجه جدی کنند.

پاسخ:

الف) آب‌وهوا (صفحه ۳۳)

ب) لوت (صفحه ۴۳)

ج) مکانی (صفحه ۴۵)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- مهمترین عامل ریزش برف و باران و تامین آب در کشور ما چیست؟

- الف) کوهستان‌ها و جهت آن‌ها   ب) فاصله از دریا و منابع رطوبتی
ج) عرض جغرافیایی   د) بادهای مرطوب غربی

پاسخ:

د) بادهای مرطوب غربی (صفحه ۳۹)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

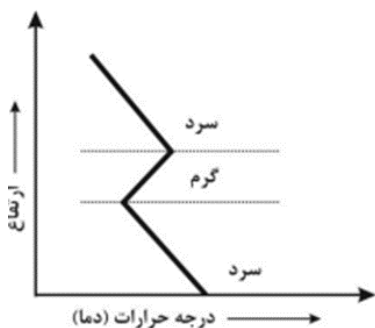
۵۹- با توجه به میزان و جهت کوهستان‌ها بارش در (دامنه شمالی - دامنه جنوبی) رشته کوه البرز و (دامنه شرقی - دامنه غربی) زاگرس در پراکندگی جغرافیایی بارش کشور اثر دارد.

پاسخ:

بارشهای کشور بیشتر در دامنه‌های شمالی البرز و دامنه‌های غربی زاگرس به وقوع می‌پیوندد. (صفحه ۳۸)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- شکل مقابل تغییرات دما با افزایش ارتفاع در شهر تهران را نشان میدهد. نام این پدیده چیست؟ چه عواملی موجب تشکیل این پدیده می‌شود؟

پاسخ:

در ماه‌های سرد هوای سرد و سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، حرکت صعودی و جابه‌جایی هوا صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و نواحی صنعتی می‌شود. (صفحه ۴۵)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- کدام یک از دو توده‌هوای زیر از سمت غرب وارد ایران می‌شوند؟

ب: سودانی - سرد و خشک سبیری

الف: مرطوب غربی - مرطوب موسمی

د: سودانی - گرم و خشک

ج: مرطوب موسمی - گرم و خشک

پاسخ:

گزینه د (صفحه ۴۰)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- کدام توده هوا تنها توده موثر بر آب‌وهوای کشور است که توانایی ایجاد بارش در تابستان را دارد؟

پاسخ:

توده‌هوی موسمی (صفحه ۳۹)

(طراح سؤال: داریوش محمودی، استان البرز، ناحیه دو کرج)

مستقر در استان مازندران

درس ششم: منابع آب ایران

۱- برای احیای دریاچه‌ها و تالاب‌ها چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟ ۴ مورد ذکر کنید.

پاسخ:

- برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه‌های آبریز
- کاهش توسعه سطح زیر کشت و کاهش بهره‌برداری مفرط از آب
- احیای مراتع و پوشش گیاهی در حوضه‌های آبریز
- مبارزه با تغییرات اقلیمی (صفحه ۶۰)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۲- خلیج فارس از نظر استراتژیکی در موقعیت نسبی ایران نقش بیشتری دارد یا خزر؟ چرا؟

پاسخ:

الف) خلیج فارس

ب) دلیل آن مجاورت با تنگه هرمز و دستیابی به آب‌های آزاد است. (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۳- کدام ویژگی زیست‌محیطی منحصر به دریای خزر است و خلیج فارس و دریای عمان فاقد آن می‌باشند؟

پاسخ:

دریای خزر زیستگاه فوک خزری است و وجود ماهیان خاویاری در دریای خزر منحصر به این پهنه آبی است. (صفحه ۵۲)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- بندر چابهار در استان سیستان و بلوچستان می‌تواند تبدیل به یک بندرگاه جهانی تبدیل شود. علت آن را بنویسید.

پاسخ:

زیرا این منطقه دارای ویژگی‌های منحصر به فرد از جمله جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از کانال و آبراهه است. (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به اهمیت خلیج فارس مهم‌ترین مکان استراتژیک منطقه را با ذکر دلیل بنویسید.

پاسخ:

تنگه هرمز به دلیل اتصال خلیج فارس به دریای عمان (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- کدامیک از موارد زیر در مورد دریای عمان صحیح نیست؟

الف- تنها دریای آزاد ایران است.

ب- در گذشته مکران نامیده می‌شد.

ج- مهم‌ترین مرکز صید و پرورش مروارید است.

د- این دریا بین سه کشور مشترک است.

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۵۵)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- کدام دریاچه‌ها به علت تبخیر خشک و تبدیل به شور هزار شده‌اند؟

الف) مسیله - مهارلو (ب) هامون - پریشان (ج) مسیله - جازموریان (د) زیربار - پریشان

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۵۶)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- ..... تنها بندر اقیانوسی ایران که در شمال دریای ..... قرار دارد و این دریا از طریق ..... از خلیج فارس جدا می‌شود.

پاسخ:

چابهار - عمان - تنگه هرمز (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- آب موردنیاز ساکنان بخش‌های مختلف کشور چگونه تأمین می‌شود؟

پاسخ:

در فصول سرد، ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها، منابع آب کشور را تغذیه می‌کند و در فصول گرم، آب‌های فرورفته در زمین به صورت چشمه، چاه و قنات، آب موردنیاز ساکنان بخش‌های مختلف را تأمین می‌نمایند. (صفحه ۴۸)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- تغییرات دریاچه‌های فصلی را در فصول پربارش و کم بارش مقایسه کنید؟

پاسخ:

این دریاچه‌ها در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند ولی در ماه‌های گرم و یا در سال‌های کم بارش به دلیل تبخیر آب آن‌ها خشک شده یا به شکل باتلاق و شوره‌زار درمی‌آیند. (صفحه ۸۷)

(طراح سؤال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- با توجه به متن زیر گزینه صحیح به ترتیب کدام است:

کانون‌های آبگیر که حداقل ۸ ماه از سال بارش داشته باشند، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند.

الف) کانون‌های دائمی - فصلی

ب) کانون‌های فصلی - دائمی

ج) کانون‌های دائمی - دائمی

د) کانون‌های فصلی - فصلی

پاسخ:

گزینه الف صحیح است (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۲- دو مورد از آلاینده‌هایی که دریا‌های ایران را تهدید می‌کنند بیان کنید؟

پاسخ:

فاضلاب‌های شهری، صنعتی و کشاورزی - آلاینده‌های شیمیایی - کودها مسموم شیمیایی - ... (صفحه ۵۶)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۳- هر یک از دریاچه‌های (زریوار - مهار لو - مسیله) به ترتیب از لحاظ زمانی جزء کدام نوع دریاچه‌ها می‌باشند.

الف - دائمی - دائمی - فصلی

ب - فصلی - فصلی - دائمی

پ - فصلی - فصلی - فصلی

ت - دائمی - فصلی - دائمی

پاسخ:

(صفحه ۵۷)

گزینه الف

(طراح سؤال: حسین سلمیلیان، استان مازندران، شهرستان رامسر)

۱۴- رودهای دائمی ایران در چه صورت آبدهی بیشتری پیدا می‌کنند؟

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

چنانچه میزان بارش‌ها در اواخر فصل پاییز و اوایل فصل بهار بیشتر شود با رسیدن به پایان این دوره میزان آبدهی رودها افزایش می‌یابد. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- دو مورد از دلایل اهمیت دریاچه ارومیه را بنویسید؟

پاسخ:

وجود جزایر متعدد - در اطراف دریاچه وجود املاح و رسوبات که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد. (صفحه ۵۷)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- سه مورد از ویژگی‌های رودهای ایران را بنویسید؟

پاسخ:

در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر پاییز تا اوایل بهار می‌بارد، به این دلیل هرچه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم آبدهی رودها بیشتر می‌شود. با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها هرچه از غرب به سمت شرق کشور برویم مقدار آب رودها کمتر می‌شود. رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی و مقدار آب آن‌ها در سال‌های مختلف متفاوت است. رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند دائمی هستند اگر این رودها در نواحی مرطوب جریان یابند مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود. (صفحه ۴۸)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- آلاینده‌هایی که دریا‌های ایران را تهدید می‌کنند بنویسید؟ چهار مورد

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

فاضلاب‌های شهری-صنعتی و کشاورزی ۲- زباله‌های جامد مثل پلاستیک ۳- آلاینده‌های شیمیایی شامل مواد آلی، معدنی و رادیواکتیو ۴- استخراج و حمل‌ونقل نفت ۵- ورود کودها و سموم شیمیایی مصرف‌شده در اراضی کشاورزی توسط رودها (صفحه ۵۶)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- در رابطه با دریاچه ارومیه به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف- دلایل اهمیت دریاچه ارومیه را بنویسید؟ سه مورد

ب- آب دریاچه ارومیه چگونه تأمین می‌شود؟

پاسخ:

الف- وجود جزایر متعدد در آن که محل زندگی انواع پرندگان مهاجر است ۲- در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد. ۳- آب این دریاچه موجب معتدل شدن آب‌وهوای منطقه شده است. ب- چشمه‌های کف و حاشیه این دریاچه- رودهای متعدد. (صفحه ۵۸)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- جملات سمت راست را به عبارات سمت چپ مربوط کنید:

(الف) بر زندگی مردم ساحل‌نشین تأثیر زیادی دارد.	(۱) خلیج فارس
(ب) نام دیگر آن چیچست است.	(۲) دریای خزر
(ج) خلیج‌های کوچک در ساحل دارد.	(۳) دریای عمان
(د) محل زندگی ماهیان خاویار	(۴) دریاچه ارومیه
	(۵) جازموریان

پاسخ:

الف (۳) ب (۴) ج (۱) د (۲) (صفحه ۵۲-۵۴-۵۵-۵۶)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- کانون آبگیر را تعریف کنید؟

پاسخ:

در مناطق مرتفع کوهستانی مکان‌هایی وجود دارد سرچشمه رودخانه‌های متعددی است که به این مکان‌ها کانون‌های آبگیر می‌گویند. (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- هر کدام از اهمیت جملاتی که در زیر نوشته شده، مربوط به کدامیک از کلمات داخل پرانتز است.

(تنگه هرمز، دریای عمان، خلیج فارس، دریای خزر، دریاچه ارومیه)

الف: امکان دسترسی به همه آب‌های آزاد جهان، حمل و نقل کالا و مسافر از طریق راه‌های دریایی است.

ب: از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک برخوردار است.

پ: مهم‌ترین مراکز صید و پرورش مروارید است.

ت: انواع ماهیان خاویاری جهان فقط در این دریا زندگی می‌کنند.

پاسخ:

الف- دریای عمان (صفحه ۵۶) ب- دریاچه ارومیه (صفحه ۵۸) پ- خلیج فارس (صفحه ۵۴) ت- دریای خزر (صفحه ۵۳)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- ویژگی‌های زیر مربوط به کدامیک از انواع کانون‌های آبگیر است.

الف: در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش‌های کوتاه و اتفاقی رخ می‌دهد،

نوعی کانون آبگیر شکل می‌گیرد.

ب: حداقل در هشت ماه از سال، بارش دارند.

ج: در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند.

پاسخ:

الف= کانون‌های آبگیر اتفاقی ب= کانون‌های آبگیر دائمی ج= کانون‌های آبگیر فصلی (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها، هر چه از ..... به ..... کشور برویم مقدار آب

رودها کمتر می‌شود.

الف) شمال- جنوب (ب) شرق- غرب (ج) جنوب- شمال غرب- شرق

پاسخ:

گزینه د صحیح است. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- چهار مورد از دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه را بنویسید.

پاسخ:

- ۱- فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه
- ۲- توسعه سطح زیر کشت و بهره‌برداری مفرط از آب
- ۳- افزایش جمعیت شهرها و روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و افزایش نیاز به آب
- ۴- تغییر اقلیم و پدیده خشک‌سالی (صفحه ۶۰)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- چرا در فصول سرد و گرم سال در ایران، تفاوت گوناگونی آب قابل دسترسی را داریم؟

پاسخ:

در زمستان ریزش برف و باران به صورت جریان رودخانه در فصول گرم استفاده از آب فرورفته در زمین مانند چشمه‌ها. (صفحات ۴۸ و ۴۹)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- اگر تعاریف کانون آبگیر و حوضه آبریز را در نظر بگیریم، بنویسید دریاچه ارومیه کدامیک از این‌ها

است؟

پاسخ:

حوضه آبریز (صفحات ۵۰ و ۵۱)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- اولویت دسترسی و مصرف دو منبع اصلی آب قابل دسترسی برای استان های کرمان و کردستان را با یکدیگر مقایسه کنید و توضیح دهید:

پاسخ:

استان کرمان به دلیل قرارگیری در منطقه آب و هوای گرم و خشک و محدود بودن بارش، اولویت مصرف با آب های زیرزمینی و سپس آب های سطحی، اما برای کردستان به دلیل قرارگیری در منطقه آب و هوای کوهستانی و بارش مناسب اولویت مصرف با آب های سطحی سپس آب های زیرزمینی است. (صفحات ۴۷ و ۴۸)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۸- از علل خشک شدن دریاچه ارومیه سه علت اصلی را نام برده و راهکار مربوط (جهت احیای حداقلی) به هر کدام را جداگانه بیان کنید:

پاسخ:

۱- احداث سدهای متعدد بر روی رودخانه های حوضه آبریز (راهکار حذف تعدادی از سدها و بازگرداندن حبابه رودها به آن ها) ۲- احداث چاه های بیشتر برای توسعه کشاورزی و کشت محصولات پر آب بر (پر کردن چاه ها و تغییر کشت از باغ سیب به تاکستان) ۳- احداث پل میان گذر تبریز به - ارومیه از داخل دریاچه و راکد شدن جریان آب و مسدود شدن نفوذ آب زیرزمینی به داخل دریاچه (حذف پل میان گذر و پاک سازی آب از نخاله های آن). (صفحه ۵۹)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۹- چه عواملی امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بنادر و پهلوگیری کشتی های اقیانوسی را در سواحل مکران فراهم ساخته است؟

پاسخ:

جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراهه و کانال های دریانوردی (صفحه ۵۵)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- دریای خزر و خلیج فارس هر کدام بیشتر به وسیله کدام آلاینده‌های در معرض آلودگی هستند؟

پاسخ:

دریای خزر بیشتر با فاضلاب‌های شهری، صنعتی و کشاورزی و ورود کودها و سموم شیمیایی مصرف‌شده در اراضی کشاورزی توسط رودها آلوده می‌شود، خلیج فارس بیشتر با آلاینده‌های شیمیایی شامل مواد آلی، معدنی و رادیواکتیو و استخراج و حمل‌ونقل نفت (صفحه ۵۵)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- آیا ایران می‌تواند به دریای سیاه راه داشته باشد؟ اگر جواب مثبت است چگونه؟

پاسخ:

به‌طور طبیعی خیر اما از دریای خزر و از طریق کانال دن ولگا به دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است (صفحه ۵۲)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- به چه دلیل دریاچه ارومیه جزء ذخیره‌گاه زیست‌کره معرفی شده است؟

پاسخ:

به دلیل برخوردار بودن از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک به‌عنوان پارک ملی و ذخیره‌گاه زیست‌کره یونسکو معرفی شده است (صفحه ۵۸)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- در خصوص رودهای کشور ما به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

الف) تأثیر رودها در کشورمان:

ب) دوره افزایش آبدهی رودهای ایران:

ج) مقدار آب رودها از شرق به غرب:

پاسخ:

الف) بر وضع آب کشورمان تأثیرگذار است.

ب) اواخر فصل پاییز تا اوایل بهار به خاطر بارش‌های بیشتر

ج) کمتر می‌شود با توجه به ناهمواری‌ها در شرق کمتر از غرب است. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: محمد عوض الهی، استان گلستان، شهرستان گلستان)

۳۴- روند تغییرات دریاچه ارومیه از سال ۱۳۷۴ به چه شکل بوده گزینه مناسب را انتخاب و کامل کنید؟

- الف) روند افزایش سطح آب شروع شده به دلیل .....
ب) روند نزولی سطح آب شروع شده به دلیل .....

پاسخ:

گزینه ب صحیح است در اثر تبخیر و عدم ورود منابع آب کافی و عمق کم این دریاچه منجر به خشکی گردید. (صفحه ۵۹)

(طراح سؤال: محمد عوض الهی، استان گلستان، شهرستان کلاله)

۳۵- کدامیک از موارد زیر مربوط به ویژگی‌های رودهای ایران نیست؟

- الف) رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند.
ب) رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی هستند.
ج) بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد.
د) هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها بیشتر می‌شود

پاسخ:

گزینه (د)

هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کمتر می‌شود. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

مستقر در استان مازندران

۳۶- روز ..... روز ملی خلیج فارس نام‌گذاری شده که سالروز اخراج پرتغالی‌ها از تنگه هرمز و

خلیج فارس است. طول خلیج فارس حدود ..... کیلومتر و عرض متوسط آن ..... کیلومتر است و تعداد ..... کشور در اطراف خلیج فارس قرار دارند.

پاسخ:

روز ۱۰ اردیبهشت روز ملی خلیج فارس نام‌گذاری شده که سالروز اخراج پرتغالی‌ها از تنگه هرمز و خلیج فارس است. طول خلیج فارس حدود ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است و ۸ کشور در اطراف خلیج فارس قرار دارند. (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- کدام مورد زیر از دلایل کاهش سطح آب دریاچه ارومیه محسوب نمی‌شود؟

الف) کاهش بارش حوضه آبریز دریاچه ارومیه

ب) برداشت بی حساب از چاه‌های اطراف دریاچه

ج) تغییر در حبابه دریاچه

د) تغییرات زمین‌شناسی بستر دریاچه

پاسخ:

گزینه د (صفحه ۵۲).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریاهای اطراف می‌ریزد؟

پاسخ:

حوضه آبریز خارجی (صفحه ۵۰).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- الف) شباهت‌ها و تفاوت‌های دریای خزر و خلیج فارس را شرح دهید؟

ب) کدام دریا از لحاظ استراتژیک برای کشور ما حائز اهمیت است؟

پاسخ:

الف: دریای خزر در شمال و خلیج فارس در جنوب قرار دادند. هر دو ما را به سایر نقاط جهان متصل می‌کنند. از جنوب از طریق دریای عمان به اقیانوس هند ارتباط داریم و در شمال دریای خزر از طریق کانال دن - ولگا به دریای سیاه ارتباط دارد.

ب: تنگه هرمز محل اتصال خلیج فارس به دریای عمان است و به دریاهای آزادراه دارد و از مهم‌ترین مکان‌های استراتژیک جهان است. (صفحه ۵۲)

(طراح سؤال: سارا اسدی، استان گیلان، شهرستان بندرانزلی)

۴۰- کدامیک از موارد زیر از قابلیت‌های منطقه دریای عمان است؟

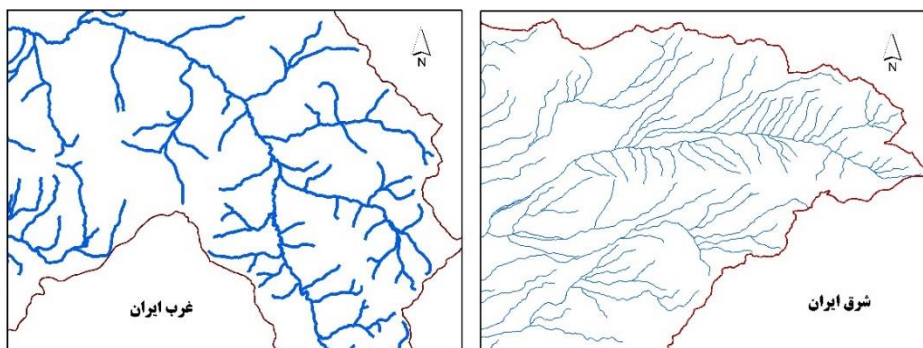
جنس ساحل، منابع عظیم نفت و گاز، عمق مناسب دریا، عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی، ویژگی‌های خاص محیط زیست، انواع ماهیان خاویاری، مرکز صید و پرورش مروارید

پاسخ:

جنس ساحل، عمق مناسب دریا، عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی (صفحه ۵۵)

(طراح سؤال: سارا اسدی، استان گیلان، شهرستان بندرانزلی)

۴۱- شکل زیر رواناب در بخشی از دو حوضه آبریز (شرق و غرب کشور) برای دوره زمانی یکسان را نشان می‌دهد؛ این شکل به کدام ویژگی رودخانه‌ها در ایران اشاره دارد؟

پاسخ:

هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم می‌شود. (صفحه ۴۹)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۲- در منطقه‌ای بارش‌ها از اواسط مهرماه شروع شده و تا خردادماه ادامه می‌یابد، در این منطقه چه نوع کانون آبیگری امکان تشکیل می‌یابد؟

پاسخ:

کانون آبیگیر دائمی (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- کدام گزینه درباره خلیج فارس نادرست است؟

- الف) خلیجی هلالی شکل است.
ب) طول آن حدود ۹۰۰ کیلومتر است.
ج) در جهت شرق به غرب کشیده شده.
د) باعث پیشروی آب در اقیانوس هند شده

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۵۳)

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۴- نوع حوضه‌های آبریز زیر را مشخص کنید؟

- ۱- حوضه آبریز فلات مرکزی: داخلی
۲- حوضه آبریز قره قوم: خارجی

پاسخ:

۱- داخلی ۲- خارجی (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۵- حوضه آبریز دریای خزر جزء حوضه آبریز داخلی است یا خارجی؟ چرا؟

پاسخ:

آبریز خارجی است چون این حوضه وارد دریای خزر می‌شود که بین چند کشور مشترک است. (صفحه ۵۱)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- اگر میزان بارش در کانون آبگیری ۶۰۰ میلی متر و در این بارش در فصل زمستان منطقه کوهستانی غرب شیراز صورت گرفته باشد، نوع کانون آبگیری را مشخص کنید؟

پاسخ:

فصلی (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- کانون آبگیر دائمی و کانون آبگیر اتفاقی باهم مقایسه کنید؟

پاسخ:

کانون‌های آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال، این بارشها اتفاق بیفتد، به آن‌ها کانون‌های دائمی می‌گویند؛ اما در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارشهای کوتاه و اتفاقی رخ می‌دهد، نوعی کانون آبگیر موقت شکل می‌گیرد که آن‌ها را کانون‌های اتفاقی می‌نامند. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- کدام عبارت از ویژگی و قابلیت منحصر به فرد دریای عمان است؟

الف- عبور کشتی‌های تجاری و نفت کش‌ها

ب- امکان دسترسی به آب‌های آزاد

ج- حمل کالا و مسافر و امکان صیادی

د- عمق خوب و عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال

پاسخ:

گزینه د (این منطقه دارای ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد بوده از جمله جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران، امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بنادر، به‌ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی را فراهم ساخته است.) (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- گزینه صحیح را انتخاب نمایید.

«تنها بندر اقیانوسی کشور - دریای مشترک بین ایران، عمان، پاکستان - دریاچه‌های نواحی مرطوب و نیمه مرطوب»

الف) مکران - خلیج فارس - اتفاقی

ب) چابهار - خلیج فارس - دائمی

ج) چابهار - عمان - دائمی

د) بوشهر - عمان - فصلی

پاسخ:

گزینه ج صحیح است (صفحه ۵۴)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- طولانی‌ترین رودهایی که به دریای خزر می‌ریزند کدام یک از گزینه‌های زیر هستند:

الف) ولگا و اورال از شمال - کورا و ارس از جنوب شرق

ب) سفیدرود و هراز از جنوب - اترک و گرگان از جنوب غرب

ج) اورال و اترک از شمال - گرگان و ارس از جنوب شرق

د) ولگا و اورال از شمال - کورا و ارس از جنوب غرب

پاسخ:

گزینه دال صحیح است. (صفحه ۵۱)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- عبارات سمت راست را به طور مناسب به واژه‌های سمت چپ مرتبط کنید: (یک گزینه اضافی است)

الف) نیریز	۱- دریاچه در غرب مریوان
ب) مسیله	۲- نام دیگر دریاچه پریشان
ج) هامون	۳- این دریاچه در بین استانهای سیستان و بلوچستان و کرمان قرار دارد
د) فامور	۴- این دریاچه در نزدیک قم قرار دارد
و) زریبار	

پاسخ:

۱- و (زریبار)

۲- د (فامور)

۳- ج (هامون)

۴- ب (مسیله) (صفحه ۵۷)

(طراح سؤال: شهناز رستمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۲- شماره‌های ۱ تا ۳ مربوط به کدام کشورها در اطراف دریای عمان است؟

پاسخ:

۱- پاکستان   ۲- عمان   ۳- امارات (صفحه ۵۵)

(طراح سؤال: شهناز رستمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۳- هر یک از موارد زیر، از ویژگی‌های کدام دریا‌های ایران است؟

الف- مرکز پرورش مروارید (.....)

ب- محل توقفگاه پرنندگان مهاجر (.....)

ج- بقایای دریای تیس (.....)

د- دسترسی به آب‌های آزاد جهان (.....)

پاسخ:

الف- خلیج فارس.   ب- دریای خزر   ج- دریای خزر   د- دریای عمان (صفحات ۵۲ تا ۵۵)

(طراح سؤال: طاهره غلامی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

مستقر در استان مازندران

۵۴- کدام گزینه با وقوع باران‌های سیلابی در دوره‌ی گرم سال در تنها بندر اقیانوسی ایران مطابقت دارد؟

ب) توده‌هوای موسمی

الف) توده‌هوای گرم و خشک

د) توده‌هوای سودانی

ج) توده‌هوای مرطوب مدیترانه‌ای

پاسخ:

گزینه ب، توده‌هوای موسمی که در دوره گرم سال از سمت اقیانوس هند وارد ایران شده و موجب بروز باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود (تلفیق صفحات ۵۴ و ۳۹).

(طراح سؤال: مهدی فیروزی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- شما در محدوده کدامیک از حوضه‌های آبریز اصلی کشور زندگی می‌کنید.

پاسخ:

استان لرستان قسمتی از حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان است. (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در این منطقه از کشور قرار دارند.

۱- نیمه شمالی کشور ۲- نیمه مرکزی کشور ۳- نیمه شمال غربی کشور ۴- نیمه غربی کشور

پاسخ:

نیمه غربی کشور. (صفحه ۵۶)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

- الف) بندر ... .. تنها بندر اقیانوسی ایران در شمال دریای عمان قرار دارد.
ب) دریاچه‌های قله سیلان و دماوند از نوع دریاچه‌های ..... هستند.
ج) اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در نیمه ..... کشور قرار دارند.
د) اغلب دریاچه‌های دائمی ایران از نظر شرایط آب‌وهوایی جزء نواحی ...؛ و ..... کشور هستند.

پاسخ:

الف) چابهار (صفحه ۵۴)

ب) دائمی (صفحه ۵۶)

ج) غربی (صفحه ۵۶)

د) مرطوب - نیمه مرطوب (صفحه ۵۶)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- همه موارد زیر از دلایل اهمیت دریای خزر است، به جز.....

الف) تجارت دریایی

ب) بهره‌برداری از منابع نفتی

ج) ویژگی‌های خاص محیط‌زیست

د) پرورش و صید مروارید

پاسخ:

پرورش و صید مروارید (صفحه ۵۲)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- کانون‌های آبگیری که بیش از ..... بارش داشته باشند و حداقل در ..... از سال، این بارشها

اتفاق بیفتد، به آن‌ها کانون‌های دائمی می‌گویند.

پاسخ:

۵۰۰ میلی‌متر - هشت ماه (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- طولانی‌ترین رودهایی که به دریای خزر می‌ریزد؟

پاسخ:

رود ولگا و اورال از شمال، سفیدرود و هراز از جنوب، رود اترک و گرگان از جنوب شرق و رود کورا و ارس از سمت جنوب غرب (صفحه ۵۱)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- دو دلیل برای دائمی بودن آب رودهای دامنه‌های شمالی البرز بنویسید؟

پاسخ:

این رودها از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند و در نواحی مرطوب جریان دارند. (صفحه ۴۹)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- با توجه به ویژگی‌های انواع کانون‌های آبگیر، نوع کانون آبگیر را برای گزاره‌های زیر بنویسید.
الف) این کانون‌ها در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک شکل می‌گیرند.
ب) این کانون‌ها حداقل در هشت ماه از سال، از بارش برخوردار هستند.

پاسخ:

الف) کانون اتفاقی ب) کانون دائمی (صفحه ۵۰)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

درس هفتم: ویژگی‌های جمعیتی ایران

۱- میزان رشد طبیعی کشور سوئد ۱/۱ درصد است چند سال طول می‌کشد تا جمعیت این کشور دو برابر شود؟

پاسخ:

قانون ۷۰ زمان دو برابر شدن جمعیت در هر کشور را نشان می‌دهد. ۷۰ تقسیم بر ۱/۱ مساوی است با تقریباً ۶۴ سال (صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۲- در کشوری فرضی، قاعده هرم سنی پهن‌تر از رأس آن است. به نظر شما...

الف) جمعیت این کشور جوان است یا پیر؟

ب) تعداد فعالان اقتصادی بالا است یا پایین؟

ج) اگر در آینده به دلیل سیاست‌های جمعیتی قاعده هرم باریک شود جمعیت آن به چه سمتی می‌رود؟

پاسخ:

الف) جمعیت جوان است.

ب) تعداد فعالان اقتصادی بالاست.

ج) جمعیت رو به پیری و کهن‌سالی می‌رود. (صفحه ۷۰)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۳- اگر رشد طبیعی یک کشور ۰/۸ باشد، جمعیت آن کشور بعد از چند سال دو برابر می‌شود؟

پاسخ:

حدود ۸۷ سال (صفحه ۶۶)

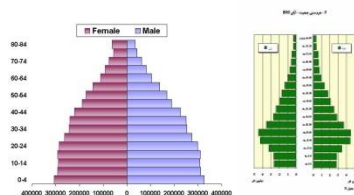
(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- با توجه به هرم‌های سنی زیر به سؤال‌های مطرح‌شده پاسخ دهید.

الف) جمعیت سالمند در کدام کشور بیشتر است؟ چگونه متوجه شدید؟

ب) کشورهایی که دارای جمعیت سالمند زیاد می‌باشند با چه مشکلاتی روبرو هستند؟ دو مورد بنویسید.

شکل الف شکل ب

پاسخ:

الف: در شکل ب زیرا رأس هرم پهن‌تر از حد معمول است.

ب: مشکلاتی در زمینه افزایش هزینه درمان-افزایش هزینه‌های بیمه-کمیاب نیروی کار به وجود خواهد آمد. (صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به اطلاعات زیر که مربوط به جمعیت کشور B است. رشد طبیعی جمعیت در کدام گزینه صحیح

است؟

کل جمعیت: ۵۰ میلیون نفر

موالید: ۲ میلیون نفر

مرگ و میر: ۵۰۰ هزار نفر

الف- ۳ درصد   ب- ۰/۳ درصد   ج- ۲ درصد   د- ۰/۲ درصد

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

گزینه الف (صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- زمان دو برابر شدن جمعیت ایران با نرخ ۱/۲ در سال ۱۳۹۵ چه زمانی خواهد بود؟

الف- ۱۴۳۵   ب- ۱۴۵۳   ج- ۱۴۵۱   د- ۱۴۱۵

پاسخ:

گزینه ب (صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- قانون ۷۰ کدام ویژگی جمعیتی یک کشور را بررسی می‌کند؟ پایه محاسبه آن چیست؟

پاسخ:

بخش اول: زمان دو برابر شدن جمعیت

بخش دوم: اطلاع از میزان رشد جمعیت (صفحه ۶۶)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- کدام عامل جزو عوامل اثرگذار بر پراکندگی جمعیت نیست؟

الف) حمل و نقل   ب) فرصت‌های تحصیلی   ج) سرمایه و فناوری   د) پیشینه تاریخی

پاسخ:

گزینه ب (صفحه ۶۴)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- در دهه‌های اخیر چه عاملی بیشترین تأثیر را در پراکندگی جمعیت داشته است؟

پاسخ:

در دهه‌های اخیر، نقش انسان به‌عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است. (صفحه ۶۵)

(طراح سؤال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- توضیح دهید چرا بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت از اهمیت خاصی برخوردار است؟

پاسخ:

ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل‌اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد. اطلاع از وضعیت سنی و جنسیتی جمعیت هر کشور از موارد قابل توجه برنامه‌ریزان است. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- سیاست‌های کاهش جمعیت در آینده چه مشکلاتی برای کشور به همراه دارد؟

پاسخ:

۱. باعث بر هم خوردن تعادل جمعیتی (سن و جنس) ۲. کاهش نیروی فعال ۳. تضعیف نیروی دفاعی (صفحه ۶۹)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۲- جدول زیر اطلاعات جمعیتی یک کشور را در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد؟

۹۲۰۰۰	میزان موالید
۲۱۰۰۰	میزان مرگ‌ومیر
۲۵۰۰۰۰۰۰	جمعیت کل

الف) رشد طبیعی جمعیت این کشور را محاسبه کنید؟
ب) در چه سالی جمعیت این کشور دو برابر خواهد شد؟

پاسخ:

الف)

$$\frac{92000 - 21000}{25000000} \times 100 = 28$$

ب) $\frac{70}{28} = 2.5$ قانون ۷۰ (صفحه ۶۵)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۳- الف- اگر در سال ۱۴۱۰ هـ. ش، میزان موالید در کشور ایران ۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر و مرگ‌ومیر ۵۰۰,۰۰۰

نفر باشد و کل جمعیت به ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر باشد، درصد رشد طبیعی جمعیت را حساب کنید.

ب- چند سال طول می‌کشد تا جمعیت دو برابر شود؟ (نوشتن فرمول و انجام محاسبات الزامی است)

پاسخ:

الف:

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{1500000 - 500000}{100000000} \times 100 = 1$$

درصد رشد طبیعی یک درصد است.

ب:

$$\text{مدت زمان برابر دو شدن جمعیت} = \frac{70}{1} = 70$$

۷۰ سال طول می‌کشد تا جمعیت کشور دو برابر شود. (صفحه ۶۸ و ۶۷)

(طراح سؤال: مرتضی حیدری، استان مازندران، شهرستان محمودآباد)

۱۴- همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... از پیامدهای هرم سنی کشورهای توسعه یافته می‌باشند.

الف- نیروی کار کم است.

ب- هزینه تأمین اجتماعی برای سالمندان زیاد است.

پ- مجبورند از کشورهای دیگر نیروی کار وارد کنند.

ت- بیکاری و کمبود مسکن

پاسخ:

گزینه ت (صفحه ۷۱)

(طراح سؤال: حسین سلملیان، استان مازندران، شهرستان رامسر)

۱۵- اگر در کشور الف در سال ۲۰۲۲ تعداد موالید ۵۰۰۰۰ و تعداد مرگ و میر ۳۰۰۰۰ نفر بوده باشد و در این سال ۱۰۰۰۰ نفر به کشور وارد و ۴۰۰۰ نفر خارج شده باشند و کل جمعیت کشور ۵۰ میلیون نفر باشد، رشد مطلق جمعیت در این سال در این کشور چند درصد بوده است؟ (نوشتن فرمول و راه حل لازم است)

پاسخ:

$$\text{رشد مطلق جمعیت} = \frac{\text{مهاجر فرستی مهاجر پذیری} \pm (\text{مرگ میرو} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰$$

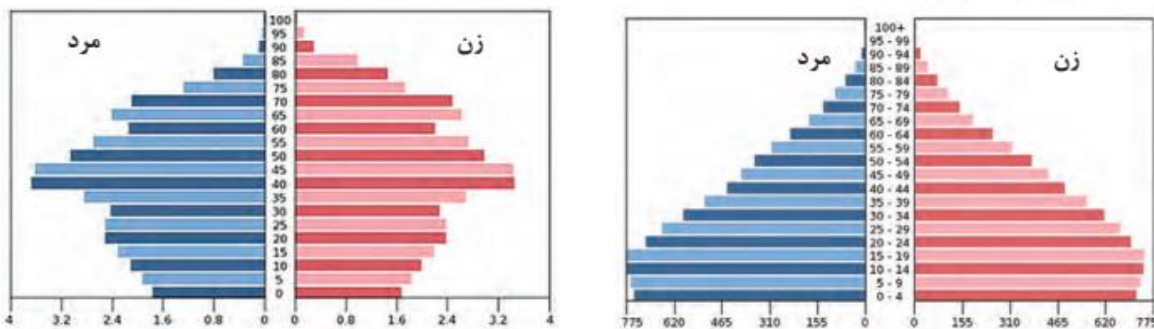
$$\frac{۵۰۰۰۰ - ۳۰۰۰۰ + ۶۰۰۰}{۵۰۰۰۰۰} = ۰/۰۵۲$$

(صفحه ۶۵)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- هرم سنی دو کشور زیر را از نظر جمعیت فعال اقتصادی، موالید و جمعیت سالخورده مقایسه کنید؟

پاسخ:

هرم سنی ساختمان سنی جمعیت را نشان می‌دهد. هرم سمت راست مربوط به یک کشور با جمعیت جوان است میزان موالید بیشتر، جمعیت فعال اقتصادی بیشتر و درصد جمعیت پیر کمتر در هرم دوم میزان جمعیت فعال کمتر، موالید کمتر و درصد جمعیت سالخورده بیشتر و کشور رو به پیری می‌رود. (صفحه ۶۷)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- هرم سنی جمعیت در چه مواردی برای برنامه‌ریزی باید مورد توجه قرار گیرد؟ پنج مورد

پاسخ:

۱- تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی ۲- بهبود وضعیت سالمندان ۳- ارتقای سطح سلامت جامعه ۴- تأمین شغل برای حال و آینده ۵- ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان ۶- امنیت ملی ۷- جلوگیری از پیری جمعیت (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد چه اثراتی می‌گذارد؟ با ذکر مثال

پاسخ:

مهاجرت بر مبدأ و مقصد اثر می‌گذارد. تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان قابل مشاهده است؛ مانند مهاجرت بی‌رویه به برخی شهرهای ایران سبب افزایش جمعیت و گسترش مناطق حاشیه در آنها شده است. یا نبود مسکن کافی در شهر - کمبود شغل در شهرها و یا کاهش جمعیت روستاها را به همراه دارد. (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- نحوه اندازه‌گیری رشد طبیعی جمعیت را بیان کنید (با ذکر فرمول)

پاسخ:

میزان مرگومیر را از میزان زادوولد در یک سال کم کرده تقسیم بر کل جمعیت آن سال ضربدر ۱۰۰ (صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- اثرات مهاجرت در مکان مبدأ و مقصد را بنویسید؟ (چهار مورد)

پاسخ:

ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- میزان زادوولد در یک کشور ۵۰۰ هزار نفر و میزان مرگومیر ۱۰۰ هزار نفر، میزان مهاجرت به داخل

۸۰۰ هزار نفر، میزان مهاجرت به خارج ۲۰۰ هزار نفر و جمعیت کل ۲۰ میلیون نفر می‌باشد.

الف: میزان رشد طبیعی جمعیت کشور را محاسبه کنید.

ب: میزان رشد مطلق جمعیت کشور را محاسبه کنید.

پ: مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور را محاسبه کنید.

پاسخ:

(صفحه ۶۸-۶۷)

مستفاد از استان مازندران

الف- محاسبه میزان رشد طبیعی جمعیت کشور	
$\frac{500/000 - 100/000}{20/000/000} = 40000 \times 100 = 4000000\%$	۲ درصد رشد طبیعی جمعیت
ب- محاسبه میزان رشد مطلق جمعیت کشور	
$500/000 - 100/000 + 800/000 - 200/000 = 20/000/000 \times 100 = 2000000\%$	۵ درصد رشد مطلق جمعیت
پ- مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور	
$\frac{70}{5} = 14$ سال	

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- به نظر شما علل کاهش مرگ و میر و افزایش جمعیت در دهه‌های اخیر در کشور چیست؟

پاسخ:

- ۱: گسترش بهداشت و واکسیناسیون،
- ۲: لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی،
- ۳: رونق صادرات نفت،
- ۴: واردات مواد غذایی (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند چه نتیجه‌ای در بردارد؟

پاسخ:

اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، جمعیت کشور به تدریج دچار پیری و در نهایت مشکلات دیگری به دنبال خواهد داشت. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- اگر نرخ رشد جمعیت کشوری ۱/۲ درصد باشد، چند سال طول می‌کشد تا جمعیت آن دو برابر شود؟

پاسخ:

نرخ رشد جمعیت $\div 70 =$ مدت زمان دو برابر شدن جمعیت (صفحه ۶۸)

$$70 \div 1/2 = 58 \text{ مستقر در استان مازندران}$$

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- چرا در فصول سرد و گرم سال در ایران، تفاوت گوناگونی آب قابل دسترس را داریم؟

پاسخ:

در زمستان ریزش برف و باران به صورت جریان رودخانه در فصول گرم استفاده از آب فرورفته در زمین مانند چشمه‌ها. (صفحات ۴۸ و ۴۹)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- اگر تعاریف کانون آبریز و حوضه آبریز را در نظر بگیریم، بنویسید دریاچه ارومیه کدامیک از اینها است؟

پاسخ:

حوضه آبریز (صفحات ۵۰ و ۵۱)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

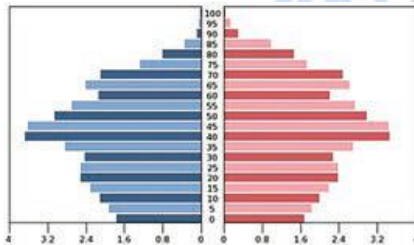
۲۷- در ارتباط با هرم سنی ذیل به پرسشها پاسخ دهید:

الف) شکل هرم سنی بیانگر کدام دسته از کشورهای جهان است؟ چگونه پی بردید؟

ب) افزایش جمعیت در بخش میانی هرم نشانه چیست؟

ج) مشکل این کشورها در بخش قاعده هرم را بیان کنید:

د) دولت‌ها در این کشورها هزینه‌های زیادی را در کدام بخش از هرم متحمل می‌شوند؟ توضیح دهید.

پاسخ:

الف) کشورهای پیشرفته - شکل هرم زنگوله‌ای یا ناقوسی است

ب) جذب مهاجر

ج) زادوولد پایین و کمبود نیروی کار در آینده این کشورها

د) رأس هرم-بالا بودن جمعیت کهن‌سال و هزینه‌هایی مانند احداث سرای سالمندان - توسعه مراکز درمانی پیشرفته

(صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۸- از پیامدهای مهاجرت‌های روستاییان به شهر محل سکونت خود که در زندگی شما تأثیر گذاشته است به دو مورد اشاره کنید و برای آن راهکار ارائه دهید:

پاسخ:

- ۱- مدارس دو یا سه شیفته (ایجاد مدارس شبانه‌روزی عادی و نمونه در مراکز بعضی دهستان‌ها)
- ۲- ترافیک و آلودگی هوا و صدا توسعه حمل‌ونقل عمومی باکیفیت و کمیت بالا-ایجاد و توسعه محدوده‌های طرح ترافیک و جریمه‌های سنگین برای وسایل نقلیه تک‌سرنشین (صفحه ۶۹)

(طراح سؤال: نسرين کلامی، استان کردستان، ناحیه یک سنندج)

۲۹- اگر میزان موالید یک کشور در یک سال، ۲۰۰۰۰۰۰ نفر و مرگ‌ومیر آن ۴۰۰۰۰۰ نفر باشد، میزان رشد طبیعی این کشور چند درصد است؟ (میزان کل جمعیت ۸۰۰۰۰۰۰۰ نفر فرض شود).

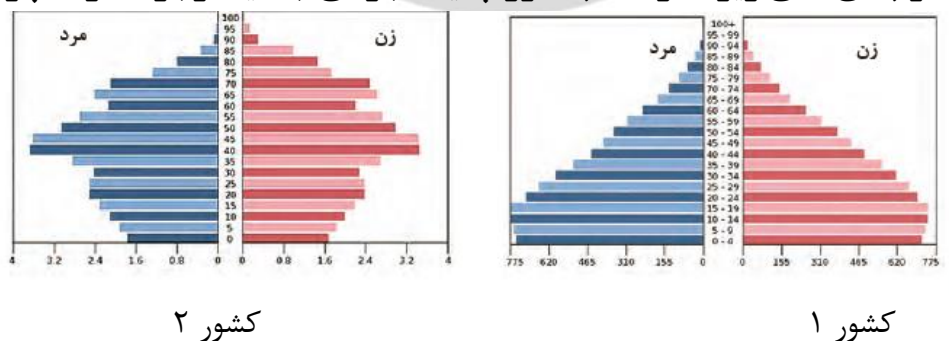
پاسخ:

$$\text{درصد} = 2 = \frac{2000000 - 400000}{8000000} * 100$$

(صفحه ۶۸)

(طراح سؤال: محمد تاجیک، استان خراسان رضوی، شهرستان فیروزه)

۳۰- با توجه به هرم‌های سنی زیر، در کدام کشور پدیده جوانی جمعیت وجود دارد؟ چرا؟

پاسخ:

- ۱- کشور ۱- زیرا قاعده هرم سنی پهن‌تر است، یعنی گروه‌های سنی زیر ۱۵ سال بیشتر هستند و این کشور با جوانی جمعیت مواجه است. (صفحه ۷۱)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- اگر میزان مرگ و میر در یک شهرک ۵۰۰ نفر و میزان موالید آن ۳۰۰ نفر باشد و کل جمعیت آن شهرک ۲۴۰۰۰ نفر باشد نرخ رشد جمعیت را به دست آورده و مدت زمان دو برابر شدن جمعیت را محاسبه نمایید؟
پاسخ:

$$۱۰۰ \times \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{جمعیت کل}} = \text{رشد}$$

$$۱.۲۵ \text{ جمعیت رشد نرخ} = ۰.۰۱۲۵ \times ۱۰۰ = \frac{۵۰۰ - ۳۰۰}{۲۴۰۰۰}$$

$$\text{مدت زمان شدن دو برابر جمعیت} = \frac{۷۰}{\text{رشد نرخ جمعیت}}$$

$$\frac{۷۰}{۱.۲۵} = \text{سال } ۵۶$$

(صفحه ۶۷ و ۶۸)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- اگر سیاست کنترل جمعیت ادامه یابد چه مشکلاتی را ایجاد می کند؟

پاسخ:

برهم خوردن تعادل جمعیتی - کاهش نیروی فعال - تضعیف نیروی دفاعی کشور - هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهن سالی حرکت می کند و این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.
(صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- توانایی و پتانسیل‌های کشور ایران از لحاظ موقعیت جغرافیایی و محیط طبیعی برای جذب و افزایش جمعیت را بنویسید.

پاسخ:

در اغلب نقاط ایران به لحاظ موقعیت جغرافیایی منحصربه‌فرد خود در قلب تقاطع ارتباطی خاورمیانه، آسیا و اروپا و به واسطه بهره‌مندی در حوزه تجارت منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای و همچنین برخورداری از اقلیم خاص چهارفصل، از پتانسیل و توانایی جذب و افزایش جمعیت بالایی برخوردار است. (صفحه ۶۶)

(طراح سؤال: لقمان کلتی، استان گلستان، شهرستان گمیشان)

۳۴- در دهه‌های اخیر کدامیک از انواع مهاجرت از ابتدای قرن بیستم تا به حال در کشورمان اهمیت بیشتری را داشته و این نوع مهاجرت چگونه اثر خود را بر اقتصاد نشان می‌دهد؟

پاسخ:

مهاجرت روستاییان به شهر -
این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: لقمان کلتی، استان گلستان، شهرستان گمیشان)

۳۵- یک کشور، جمعیتی ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ نفر دارد. میزان موالید آن در سال ۲۰۰۰ برابر با ۱/۰۰۰/۰۰۰ نفر و میزان مرگ‌ومیر آن نیز ۲۰۰/۰۰۰ نفر است. رشد طبیعی جمعیت این کشور چند درصد است؟

پاسخ:

۱/۶ درصد رشد طبیعی جمعیت است. (صفحه ۶۷)

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰ \rightarrow \frac{۱.۰۰۰.۰۰۰ - ۲۰۰.۰۰۰}{۵۰.۰۰۰.۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱/۶$$

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

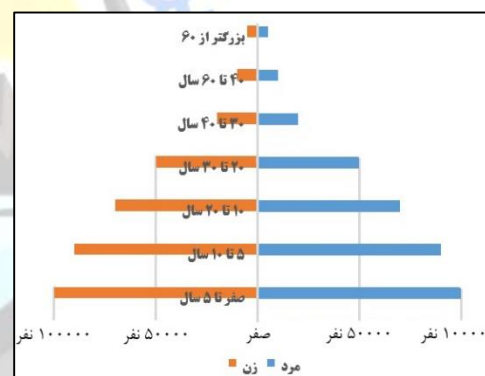

۳۶- هرم سنی جدول زیر را ترسیم کنید؟ آیا هرم سنی مطلوب و مناسب است؟ چرا؟

گروه سنی	جمعیت زن (نفر)	جمعیت مرد (نفر)
۵ تا ۱۰ سال	۱۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰
۱۰ تا ۲۰ سال	۹۰/۰۰۰	۹۰/۰۰۰
۲۰ تا ۳۰ سال	۷۰/۰۰۰	۷۰/۰۰۰
۳۰ تا ۴۰ سال	۵۰/۰۰۰	۵۰/۰۰۰
۴۰ تا ۶۰ سال	۲۰/۰۰۰	۲۰/۰۰۰
۶۰ تا ۱۰۰ سال	۱۰/۰۰۰	۱۰/۰۰۰
	۵/۰۰۰	۵/۰۰۰

پاسخ:

بله مطلوب است چون جمعیت به سوی جوانی پیش می‌رود. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- پراکندگی جمعیت از نظر جغرافیدانان چه ویژگی‌های دارد؟

پاسخ:

تغییر پیوسته و تدریجی جمعیت، نقش فعال انسان در تغییرات جمعیتی (صفحه ۳۶).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چگونه مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ بر اقتصاد کشور اثرگذار است؟

پاسخ:

از دست رفتن نیروی فعال کار در روستا و مهاجرت آن به شهرها (صفحه ۶۹).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- بر اساس مرکز آمار درصد ۴ گروه سنی به شرح زیر است:

سهم هریک از گروه‌ها	گروه‌های عمده سنی
۴۴	کودکان و نوجوانان تولد تا ۱۴
۲۵	جوانان ۱۵-۲۹
۲۲	بزرگسالان ۳۰-۵۹
۹	سالمنان ۶۰+

با توجه به درصد‌های داده‌شده در جدول پاسخ دهید برنامه ریزان کشور بیشتر در چه زمینه‌هایی باید برنامه‌ریزی نمایند؟ چرا؟

پاسخ:

با توجه به اینکه بخش عمده‌ای از جمعیت کشور را کودکان و نوجوانان تشکیل می‌دهند برنامه‌ریزی بیشتر باید جهت ۱- ایجاد فرصت‌های تحصیلی ۲ تفریحی و رفاهی ۳ تأمین شغل باشد. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: هاجر احمدی، استان گیلان، شهرستان صومعه‌سرا)

مستقر در استان مازندران

۴۰- مهاجرت افغانی‌ها به ایران و پاکستان در سال‌های اخیر از چه نوع مهاجرتی است؟

پاسخ:

خارجی به صورت اجباری (صفحه ۷۵)

(طراح سؤال: هاجر احمدی، استان گیلان، شهرستان صومعه‌سرا)

۴۱- سیاست‌های کاهش جمعیت چه مشکلاتی در آینده برای کشور ایجاد می‌کند و اطلاع از کدام عامل پایه محاسبه‌ی فرمول دو برابر شدن جمعیت است؟

الف) تضعیف نیروی دفاعی - میزان رشد جمعیت   ب) کاهش نیروی فعال - میزان مهاجرت
ج) برقراری تعادل جمعیت - میزان رشد جمعیت   د) کاهش مرگ میر - میزان مهاجرت

پاسخ:

گزینہ‌ی الف: تضعیف نیروی دفاعی (صفحه ۶۹) - میزان رشد جمعیت (صفحه ۶۶)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

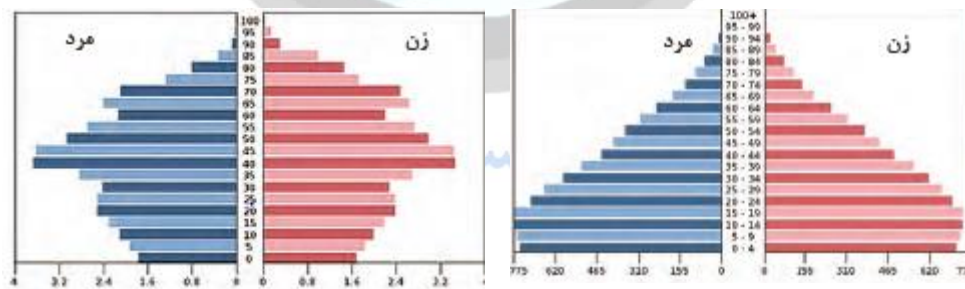
۴۲- نتایج مهاجرت روستائیان به نواحی شهری را به‌طور مختصر توضیح دهید.

پاسخ:

از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر (صفحه ۶۹)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۳- دو هرم زیر را مقایسه کنید و مشکلاتی که هر یک در آینده با آنها روبرو هستند را نام ببرید؟

پاسخ:

در تصویر سمت راست قاعده هرم بزرگ‌تر می‌باشد که نشان دهنده زادوولد زیاد می‌باشد اما تصویر سمت چپ جمعیت بزرگسال زیادی دارد و از نظر نیروی کار مشکلی ندارد.

مشکلات: تصویر سمت راست جمعیت مصرف‌کننده زیادی دارد و تامین شغل برای این گروه سنی در آینده دشوار می‌باشد تصویر سمت چپ با مشکل پیری جمعیت و کمبود نیروی کار در آینده روبرو خواهد بود (صفحه ۶۸).

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۴- برای هر یک از موارد زیر یک علت مهاجرت بنویسید؟

الف) مهاجرت سیستانی‌ها به گرگان
ب) مهاجرت پس از اصلاحات ارضی

پاسخ:

الف) خشک شدن منابع آب سیستان

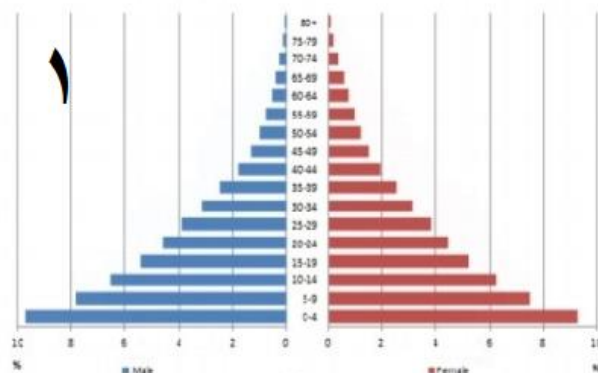
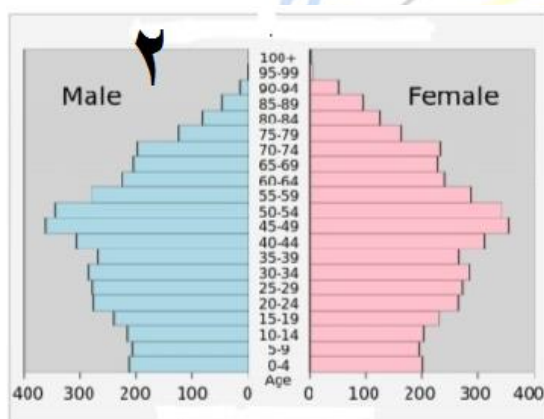
ب) نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۵- با توجه به شکل هرم‌های سنی زیر پاسخ دهید.

الف- در کدام کشور امید به زندگی بیشتر است؟ چگونه پی بردید.

ب- یکی از مشکلات هر یک از دو هرم را در ۱۵ سال آینده بنویسید.

پاسخ:

الف- در کشور ۲ چون راس هرم پهن‌تر است.

ب- در کشور ۱ مشکل شغل و ازدواج به وجود می‌آید و در کشور ۲ پیری جمعیت و کاهش رشد اقتصادی کشور را به دنبال دارد. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- در سال ۱۴۰۲ اگر در شهری با جمعیت ۲۰۰۰۰ نفر میزان موالید در سال ۸۰۰ نفر و مرگومیر ۴۰۰ نفر باشد، الف - درصد رشد طبیعی را محاسبه کنید؟ ب- در چه سالی جمعیت این کشور ۴۰۰۰۰ برابر شود؟ ج- نوشتن فرمول و جایگذاری اعداد الزامی است. جواب نهایی الزامی نیست.

پاسخ:

$$\text{الف- } 100 * \frac{20000 - 400}{20000} = 800 = 2 \text{ درصد}$$

$$\text{ب- } 70/2 = 35 = \text{سال } 1402 + 35 = 1438 \text{ (صفحه ۶۷ و ۶۸)}$$

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- اگر جمعیت یک شهر ۲۰۰۰۰۰ نفر باشد میزان موالید ۱۲۰۰۰۰ نفر و مرگومیر آن ۶۰۰۰۰ نفر باشد رشد طبیعی این شهر را حساب کنید؟

پاسخ:

$$60000 - 120000 = 60000$$

$$200000 \div 60000 = 3/3 \text{ (صفحه ۶۵)}$$

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- پیامد ادامه سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید بر آینده کشور چه تاثیری دارد؟

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، جمعیت کشور به تدریج دچار پیری و در نهایت مشکلات دیگری در بر خواهد داشت. اساساً نباید سیاست کنترل جمعیت به گونهای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند، زیرا این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود. (صفحه ۶۹)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- با توجه به کاهش میزان مولید در کشور، در آینده با کدام مشکل جمعیتی مواجه می‌شویم و پیامد این پدیده چه خواهد بود؟

پاسخ:

این کاهش در آینده می‌تواند مشکلاتی برای کشور ما ایجاد کند که از جمله می‌توان به برهم خوردن تعادل جمعیتی، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور اشاره کرد و سیاست کنترل جمعیت نباید به گونه ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی برود (صفحه ۶۷).

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- دلیل کاهش رشد جمعیت از دهه ۶۵-۷۵ تا اکنون نسبت به قبل از آن در کشور چه بود؟

پاسخ:

سیاست کنترل جمعیت (صفحه ۶۷)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- اگر در شهر A با جمعیت ۲۰۰۰۰ نفر میزان مولید در سال ۸۰۰ نفر و میزان مرگ‌ومیر ۳۲۰ نفر باشد میزان رشد طبیعی آن چند درصد است؟

الف) ۲۴ (ب) ۴۸ (ج) ۴/۸ (د) ۲/۴

پاسخ:

گزینه د (۲/۴) (صفحه ۶۷)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: شهناز رستمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۲- اثرات مهاجرت در ترکیب سنی و جنسی، مکان مبدأ و مقصد را بیان کنید.

پاسخ:

کسانی که به شهر مهاجرت می‌کنند به خاطر اشتغال است و از میان مردهای جوان مجرد بیشترند و ساختار سنی روستا از نظر جمعیت فعال و جوان کمتر می‌شود و چون درصد مردهای مجرد زیاده‌تر است ترکیب جنسی روستا نیز دچار تغییر می‌شود. (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: شهناز رستمی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۳- با توجه به مفهوم «تضعیف نیروی دفاعی کشور یکی از پیامدهای منفی سیاست کاهش جمعیت می‌باشد» وجود نیروی دفاعی چه اهمیتی برای جوامع مختلف دارد؟

پاسخ:

ضرورت تامین امنیت کشور ایجاب می‌نماید تا در سیاست‌گذاری‌های جمعیتی به مقوله تامین نیروی دفاعی کافی برای حفظ تمامیت ارضی و حفظ حدود و مرزها و مقابله با دشمنان میهن توجه شود. (صفحه ۶۹)

(طراح سؤال: معصومه جوادیان، استان خراسان جنوبی، شهرستان نهبندان)

۵۴- مفهوم جمله مقابل را بنویسید (مهاجرت بر مکان مبدا و مقصد اثر می‌گذارد).

پاسخ:

مهاجرت باعث ایجاد تغییراتی در ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال، امکانات و تجهیزات، فرهنگ و زبان و مهاجرت بی‌رویه باعث افزایش جمعیت و گسترش مناطق حاشیه در شهرها می‌شود (صفحه ۶۹).

(طراح سؤال: معصومه جوادیان، استان خراسان جنوبی، شهرستان نهبندان)

۵۵- کدام عوامل انسانی در پراکندگی جمعیت نقش بیشتری دارد؟

۲- سرمایه و فناوری

۱- حمل و نقل و ارتباطات

۴- پیشینه و سابقه تاریخی

۳- ایجاد مراکز رفاهی

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

حمل و نقل و ارتباطات. (صفحه ۶۲)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- اگر در یک کشور تعداد کل جمعیت ۸۰ میلیون نفر باشد و میزان موالید ۷۰۰۰۰۰ نفر، میزان مرگ و میر ۳۰۰۰۰۰ نفر، میزان مهاجرین به خارج از کشور ۶۰۰۰۰ نفر و میزان مهاجرین به داخل ۲۰۰۰۰ نفر باشد، به سوالات زیر پاسخ دهید:

- الف - میزان رشد طبیعی جمعیت کشور را اندازه گیری کنید.**
- ب - میزان رشد مطلق جمعیت کشور را اندازه گیری کنید.**
- ج - جمعیت این کشور هر چند سال یکبار دو برابر می شود؟**

پاسخ:

الف) میزان رشد طبیعی جمعیت این کشور ۰/۵ درصد است. ب) میزان رشد مطلق جمعیت این کشور ۰/۵۵ درصد است. ج) جمعیت این کشور هر ۱۴۰ سال دو برابر می شود. (صفحه ۶۳ و ۶۴)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- مهاجرت روستاییان به شهر چگونه اثر خود را در اقتصاد کشور نشان می دهد؟

پاسخ:

با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر (صفحه ۶۷)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- رشد طبیعی جمعیت را چگونه اندازه گیری می کنند؟

پاسخ:

میزان موالید و مرگ و میر را در یک سال مشخص از هم کم و بر تعداد کل جمعیت تقسیم و سپس آن را به درصد بیان می کنند. (صفحه ۶۳)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- اگر جمعیت کل کشور ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ میزان موالید در همان سال حدود ۱,۲۰۰,۰۰۰ نفر و مرگ و میر آن ۲۰۰,۰۰۰ نفر باشد، میزان رشد طبیعی ایران، چند درصد است؟ آیا قانون هفتاد در این کشور صادق است؟

پاسخ: (صفحه ۶۵ و ۶۶)

$$\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید} \\ \text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{\text{کل جمعیت}}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰$$

$$\text{رشد طبیعی} = \frac{۱۲۰۰۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰}{۵۰۰۰۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲$$

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- دلیل مهاجرت پس از اصلاحات ارضی دهه چهل در کشور چیست؟

پاسخ:

پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، تعداد زیادی از روستاییان به علت نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی به شهرهای بزرگ مهاجرت کردند. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- چرا کشور ایران از پتانسیل و توانایی جذب و افزایش جمعیت بالایی برخوردار است؟ دو دلیل بنویسید.

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

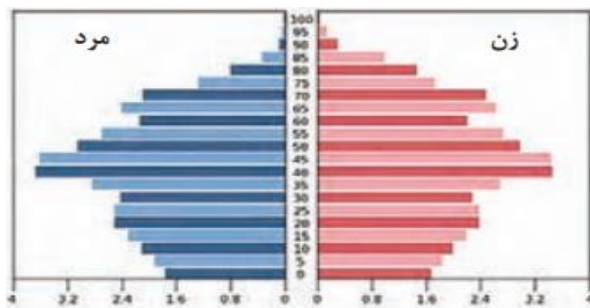
برخورداری از موقعیت جغرافیایی ممتاز و همچنین محیط طبیعی ویژه (صفحه ۶۶)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- با توجه به هرم سنی کشور آلمان به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) بیشترین جمعیت در کدام گروه سنی مشاهده می‌شود؟

ب) چرا این کشور در آینده با پیری جمعیت روبه‌رو خواهد شد؟

هرم سنی آلمان

پاسخ:

الف) گروه سنی بزرگسال

ب) زیرا میزان مولید رو به کاهش است. (صفحه ۷۱)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

مستقر در استان مازندران

درس هشتم: تقسیمات کشوری ایران

۱- مفهوم روستا با دهستان را مقایسه کنید؟

پاسخ:

روستا واحد مبدأ تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی، وضعیت طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همگن بوده که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر در آنجا سکونت داشته باشند. کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه هم‌جوار تشکیل می‌شود (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۲- کشور ایران در حال حاضر چند استان دارد؟ کدام استان ایران در حال حاضر به سه استان تقسیم شده است؟

پاسخ:

کشور ایران در حال حاضر ۳۱ استان دارد. استان خراسان به سه استان (خراسان شمالی، رضوی، جنوبی) تقسیم شده است. (صفحه ۸۱)

(طراح سؤال: جبار کریمی، استان کرمانشاه، شهرستان جوانرود)

۳- آیا بین نظم اجتماعی و تقسیمات کشوری ارتباط وجود دارد؟ توضیح دهید.

پاسخ:

بله چون تقسیم کشور به واحدهای کوچک‌تر موجب اداره بهتر کشور و تأمین نیازهای مردم می‌شود (صفحه ۷۴)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- خوره- رستاک- تسوگ- سرزمین از تقسیمات کشوری در زمان ساسانی است، این واحدها را از بزرگ به کوچک مرتب کنید.

پاسخ:

سرزمین-خوره-تسوگ-رستاک (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- کدامیک از گزینه‌های زیر در مورد تقسیمات کشوری در ایران صحیح نیست؟

الف- جهت تأمین نیازهای مردم انجام شده است.

ب- برای اداره بهتر کشور تقسیم می‌کنند.

ج- این تقسیمات با توجه به موقعیت و زمان تغییر نمی‌کند.

د- جهت عرضه خدمات مناسب‌تر انجام می‌گیرد.

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- با توجه به اینکه چهار عنصر اصلی تقسیمات کشوری در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه وجود داشت:

الف- تعداد تقسیمات دوران قاجاریه را بنویسید.

ب- ایالت‌های دوره قاجاریه را ذکر نمایید.

پاسخ:

الف- ۴ ایالت و ۱۲ ولایت

ب- آذربایجان- کرمان و بلوچستان- فارس و بنادر - خراسان و سیستان (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- تقسیمات کشوری به چه منظور صورت می‌پذیرد؟ و چگونه تغییر می‌یابد؟

پاسخ:

بخش اول: برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم
بخش دوم: متناسب با موقعیت و زمان (صفحه ۷۴)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- نخستین مرحله زندگی اجتماعی در ایران در چه زمانی و چگونه شکل گرفت؟

پاسخ:

پیش از اسلام با ورود آریایی‌ها به فلات ایران (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- تقسیمات کشوری در عصر هخامنشیان را بنویسید؟

پاسخ:

در عصر هخامنشیان، داریوش کشور را به سی شهری که همان شهر است، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آن‌ها را شهربان و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند. (۷۷)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- برای اداره بهتر کشور و عرضه خدمات مناسب‌تر چه اقداماتی صورت گرفته است؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم آن را به واحدهای کوچکتری تقسیم می‌کنند. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- در رابطه با تقسیمات کشوری هر مورد را به واژه‌ی معادل آن وصل کنید.

استان	الف) رستاک
شهرستان	ب) سرزمین
دهستان	ج) تسوگ (تسوج)
	د) خوره

پاسخ:

۱. د ۲. ج ۳. الف (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۲- در زمان هخامنشیان ساتراپ به چه کسانی گفته می‌شد؟

پاسخ:

در آن زمان داریوش کشور را به سی شهری که همان شهر است تقسیم کرد و برای هر یک مأمورینی گماشت که آن‌ها را شهربان و به یونانی ساتراپ می‌گفتند. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۳- توجه به نقشه تقسیمات کشوری ایران در سال ۱۴۰۰ چرا تعداد استان‌ها در غرب کشور بیشتر از نیمه شرقی کشور است؟

پاسخ:

استان‌های غرب کشور به علت کوهستانی بودن و صعب‌العبور بودن به واحدهای کوچک تقسیم شدن تا خدمات‌دهی بهتر صورت گیرد. (صفحه ۸۱)

(طراح سؤال: سکینه عباس‌زاده، استان مازندران، دودانگه)

۱۴- هر کدام از تقسیمات کشوری در کدام دوره تاریخی شکل گرفته است؟

الف) قصبه   ب) شهری   ج) رستاک

پاسخ

الف) صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه   ب) هخامنشیان   ج) ساسانیان   (صفحه ۷۷ و ۷۸)

(طراح سؤال: رقیه صادقی، استان مازندران، شهرستان نوشهر)

۱۵- جدول زیر را کامل کنید؟

نام واحد اداره کننده	نام واحدهای ترکیب شده	واحد تقسیمات کشوری
.....	از به هم پیوستن چند شهرستان	.....
فرماندار	.....	.....

پاسخ:

نام واحد اداره کننده	نام واحدهای ترکیب شده	واحد تقسیمات کشوری
استاندار	از به هم پیوستن چند شهرستان	استان
فرماندار	از به هم پیوستن چند بخش	شهرستان

(صفحه ۷۵)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- تقسیمات کشوری در دوره قاجاریه را بنویسید؟

پاسخ:

ایالت- ولایت- بلوک و قصبه (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- تقسیم بندی کشور در دوره ساسانیان چگونه بود؟

پاسخ:

در دوره ساسانیان کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود. (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- چرا کشور را به واحدهای کوچکتر تقسیم می‌کنند؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم کشور را به واحدهای کوچکتر تقسیم می‌کنند. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- اولین تقسیمات کشوری در ایران در چه دوره‌ای انجام شد؟

پاسخ:

هخامنشیان (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- از لحاظ نظام اداری دهستان تابع ----- و شهرستان تابع ----- است.

پاسخ:

دهستان تابع بخش، شهرستان تابع استان (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

مستقر در استان مازندران

۲۱- معادل واحدهای تقسیمات سیاسی ایران در دوره ساسانیان را به هم وصل کنید.

الف- (ایالت).....	۱: رستاک
ب- (استان).....	۲: خوره
پ- (شهرستان).....	۳: تسوگ یا تسوج
ت- (دهستان).....	۴: سرزمین

پاسخ:

الف: سرزمین   ب: خوره   پ: تسوگ یا تسوج   ت: رستاک (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- به نظر شما منظور و علت تقسیمات کشوری چیست؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، مناسب‌تر این است که آن را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم کنند. این کار به منظور عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم در حال حاضر با اداره مطلوب‌تر صورت می‌گیرد. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- جمله‌های سمت راست را به‌طور مناسب به‌عنوان‌های سمت چپ مربوط کنید. (یک گزینه اضافی است)

- الف- دهستان
ب- ویس
ج- شهرستان
د- استان
ه- گئو
- ۱- آبادی‌های کوچک پیش از اسلام
۲- محدوده جغرافیایی معین از به هم پیوستن چند بخش هم‌جوار
۳- کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری ناشی از به هم پیوستن چند روستا
۴- نام دیگر خوره است.

پاسخ:

۱- ب (صفحه ۷۷)   ۲- ج (صفحه ۸۰)   ۳- الف (صفحه ۸۰)   ۴- د (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- هر کدام از واحدهای تقسیمات کشور توسط چه مقامی اداره می‌شوند؟

مستقر در استان مازندران

پاسخ:

استان توسط استاندار، شهرستان توسط فرماندار، بخش توسط بخشدار اداره می‌شود. (صفحات ۷۹ و ۸۰)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- محاسبه رشد طبیعی جمعیت و رشد مطلق جمعیت با یکدیگر چه تفاوتی دارند؟

پاسخ:

مهاجرت در رشد مطلق جمعیت (صفحات ۶۷ و ۶۸)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- مهاجرت آریاییان به ایران و مهاجرت سیستانی‌ها به گرگان هر کدام در کدام جهت جغرافیایی است؟

پاسخ:

جنوب - شمال (صفحه ۷۵)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری ایران، عبارت صحیح را در داخل پرانتز انتخاب کنید

الف: در نخستین مرحله زندگی اجتماعی آبادی بزرگ را (ویس - گئو) می‌نامیدند.

ب: در دوره قاجاریه ایران به چهار (ولایت - ایالت) و دوازده (ولایت - ایالت) تقسیم شد.

ج: در سال (۱۳۷۲ - ۱۳۵۷) ه. ش طرح اولین استان جدید با نام (قم - اردبیل) به تصویب مجلس (شورای اسلامی - خبرگان) رسید.

پاسخ:

الف: گئو (صفحه ۷۷)

ب: ایالت - ولایت (صفحه ۷۸)

ج: ۱۳۷۲ - اردبیل - شورای اسلامی (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۸- به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف: واحد مبدأ تقسیمات کشوری است. مستقر در استان مازندران

ب: از به هم پیوستن چند دهستان هم‌جوار تشکیل شده است.

ج: از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و... دارای سیمایی با ویژگی خاص خود است.

د: توسط فرماندار اداره می‌شود.

پاسخ:

الف: روستا   ب: بخش   ج: شهر   د: شهرستان (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۹- چرا کشورها را به واحدهای کوچکتر تقسیم می‌کنند؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم آن‌ها را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند. (صفحه ۷۴)

(طراح سؤال: محمد امرالهی، استان خراسان رضوی، شهرستان تایباد)

۳۰- فرماندار کدام سطح از تقسیمات کشوری را اداره می‌کند؟

پاسخ:

شهرستان (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: محمد تاجیک، استان خراسان رضوی، شهرستان فیروزه)

۳۱- در زبان محاوره‌ای امروز رستاک - تسوج - شهربی چه معنایی دارند؟

پاسخ:

رستاک به معنای دهستان - تسوج به معنای شهرستان - شهربی همان شهر است (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- در دوره قاجار به عناصر اصلی تقسیمات اصلی کشور چگونه بوده است؟

پاسخ:

عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از ایالت - ولایت - بلوک و قصبه (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- واحدبندی تقسیمات کشوری با عنوان ایالت در ایران در چه دوره‌هایی از تاریخ ایران رایج بود و در چه زمانی به پایان رسید.

پاسخ:

در دوره‌های صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه و اوایل دوره پهلوی رواج داشت و در سال ۱۳۱۶ به پایان رسید و تقسیمات استانی رایج گردید. (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: محمد اونق، استان گلستان، شهرستان گنبدکاووس)

۳۴- تقسیمات کشوری به چه دلایلی صورت می‌گیرد و در چه شرایطی تغییر می‌یابد.

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات متناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم، آن را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند و این تقسیمات متناسب با موقعیت و زمان تغییر می‌یابد. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: محمد اونق، استان گلستان، شهرستان گنبدکاووس)

۳۵- به چه دلایلی تقسیمات کشوری در کشورها انجام می‌شود؟ این تقسیمات را در کشور ایران از بزرگ به کوچک نام ببرید؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم آن را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند. این تقسیمات به ترتیب شامل (استان، شهرستان، بخش، دهستان، شهر و روستا) است. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- پس از ورود آریاییان به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی آنان، آبادی‌های کوچک ...؛ و آبادی بزرگ‌تر... نامیده می‌شد.

پاسخ:

پس از ورود آریاییان به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی، یک آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ‌تر را «گئو» می‌نامیدند. (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- چرا تقسیمات کشوری از نظر جغرافیایی حائز اهمیت است؟

پاسخ:

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسب‌تر (صفحه ۷۴).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- در دوره عباسیان، قلمروهای جغرافیایی را به چه واحدهایی تقسیم‌بندی می‌کردند؟

پاسخ:

ایالت (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- در سال ۱۳۶۸ کشور ایران شامل چند استان بود؟

پاسخ:

۲۴ استان (تا سال ۷۲ ایران شامل ۲۴ استان بود) (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: زهرا نجفی مبارکی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۰- از لحاظ نظام اداری دهستان، استان و بخش تابع کدام واحد اداری هستند؟

پاسخ:

دهستان تابع بخش، استان تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت)، بخش تابع شهرستان (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: زهرا نجفی مبارکی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۱- کلمه مناسب را از داخل پرانتز (کمانک) انتخاب کنید.

«اگر بخواهیم تقسیمات سیاسی فعلی کشور ایران از بزرگ به کوچک را مرتب کنیم، سطح سوم تقسیمات (بخش-دهستان) خواهد بود.»

پاسخ:

بخش (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۲- در کدام دوره تاریخی کشور به ۱۰ استان تقسیم و اعداد به عنوان نام استان‌ها انتخاب گردید؟

الف) افشار (ب) زند (ج) قاجار (د) پهلوی

پاسخ:

گزینه د: سال ۱۳۱۶ (این سال برابر با دوران حکومت پهلوی است). (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- کدام گزینه پیرامون تقسیمات کشوری در ایران در دوره‌های مختلف تاریخی نادرست است؟

الف) تقسیم کشور به شهری: پارت‌ها
ب) تقسیم کشور به ۳۱ ایالت: عباسیان
ج) تقسیم کشور به ۷۲ بخش: سامانیان
د) تقسیم کشور به ۴ ایالت و ۱۲ ولایت: قاجاریه

پاسخ:

ج (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۴- تقسیمات کشوری ایران در دوره عباسیان و قاجاریه چه تفاوتی داشت؟

پاسخ:

در دوره عباسیان قلمرو جغرافیایی به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید ولی در دوره قاجار تقسیمات کشوری شامل ایالت، ولایت، بلوک و قصبه بود؛ و در دوره قاجار ایران به ۴ ایالت و ۱۲ ولایت تقسیم می‌شد (صفحه ۷۳).

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۵- فرماندار توسط کدام مقام سیاسی انتخاب می‌شود؟

پاسخ:

استاندار (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- شهربی پارت ها در کدام سلسله نام گذاری شده بود؟

۱- هخامنشیان ۲- سلوکیان ۳- ساسانیان ۴- عباسیان

پاسخ:

گزینه ۱ (صفحه ۷۷)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- تقسیمات کشوری بر چه اساسی تغییر می‌کند؟

(الف) متناسب با موقعیت و زمان	(ب) متناسب با وسعت و جمعیت
(ج) متناسب با توسعه یافتگی و رشد	(د) متناسب با نیاز جامعه و کشور

پاسخ:

(الف) متناسب با موقعیت و زمان (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: پرویز شیرزاد، استان خوزستان، شهرستان بهبهان)

۴۸- بر اساس نظام اداری استان تابع ..... است.

پاسخ:

تشکیلات مرکزی (پایتخت) (صفحه ۷۵)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- هر کدام از گزینه‌های سمت راست را به گزینه مربوط در سمت چپ وصل کنید:

- الف) امروز به سکونت گاهایی که دهیار داشته باشد چه می‌گویند؟ ۱- شهرستان
ب) در حال حاضر به سکونت گاهایی که فرماندار داشته باشد چه می‌گویند؟ ۲- روستا
ج) امروزه به سکونتگاه‌هایی که شهردار داشته باشد چه می‌گویند؟ ۳- دهستان
۴- شهر

پاسخ:

الف = ۲   ب = ۱   ج = ۴ (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- من در سفر خیالی خود به گذشته‌های دور با ایرانی روبرو شدم که در مجموع ۳۱ ایالت داشت به نظر شما به کدام یک از دوره‌های تاریخی ایران سفر کرده‌ام؟

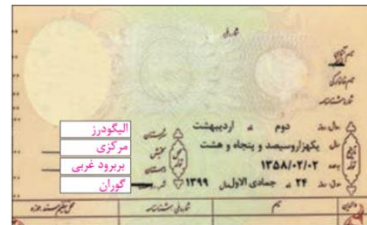
مستقر در استان مازندران

پاسخ:

دوره عباسیان (صفحه ۷۱)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- به تصویر شناسنامه‌ی زیر توجه کنید. به نظر شما موارد مشخص شده با رنگ سفید به چه مفهوم جغرافیایی اشاره دارد؟

الف: مرزهای بین شهری
ب: محل دقیق تولد صاحب شناسنامه
ج: تقسیمات کشوری
د: آدرس دقیق صاحب شناسنامه

پاسخ:

تقسیمات کشوری (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: کمال لامعی، استان قزوین، شهرستان تاکستان)

۵۲- وجه اشتراک واحدهای (شهرستان، بخش و دهستان) در تقسیمات کشوری چیست؟

پاسخ:

همگنی و زیرمجموعه‌های آن‌ها از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: کمال لامعی، استان قزوین، شهرستان تاکستان)

۵۳- مریم و زهرا قصد دارند بعد از امتحانات نوبت دوم برای گذراندن اوقات فراغت به استان خراسان

جنوبی سفر کنند ولی هیچ کدام اطلاعات چندانی از این شهرستان ندارند به آن‌ها کمک کنید که:

الف) شهرستان‌های این استان را روی نقشه مشخص نمایند.

ب) جاهای خالی را با توجه به تقسیمات کشوری کامل کنند.

شهرستان قاینات ← ..... ← دهستان پسکوه

پاسخ:

الف) روی نقشه مشخص شده است.

ب) بخش سده (صفحه ۸۲ تقسیمات کشوری از دیدگاه نقشه)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- محمد در سفر خیالی خود به گذشته‌های دور با ایرانی روبرو شد که دارای ۴ ایالت و ۱۲ ولایت بود. به نظر شما او به کدام یک از دوره‌های تاریخی ایران سفر کرده است؟
الف) صفویه   ب) پهلوی   ج) زندیه   د) قاجاریه

پاسخ:

در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بندر، خراسان و سیستان (صفحه ۷۸).

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید بانام ..... به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان های قم، قزوین، ..... خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و ..... اضافه شدند.

پاسخ:

اردبیل، گلستان، البرز. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: حجت اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- کدام گزینه پیرامون دهستان نادرست است.

- ۱- کوچک ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است
- ۲- از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود
- ۳- این واحد جغرافیایی از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن نیست و توسط دهستان توسط دهدار اداره می‌شود.
- ۴- امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سامانه و شبکه‌ای واحد را فراهم می‌سازد.

پاسخ:

این واحد جغرافیایی از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن نیست و توسط دهستان توسط دهدار اداره می‌شود. (صفحه ۷۳)

(طراح سؤال: حجت اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- کدام سلسله‌ها تقسیمات کشوری یکسانی داشتند؟

- الف) صفویه، افشاریه، زندیه، قاجاریه
ب) هخامنشیان، اشکانیان، ساسانیان، صفویه
ج) اشکانیان، ساسانیان، غزنویان، قاجاریه
د) هخامنشیان، افشاریه، غزنویان، زندیه

پاسخ:

الف) صفویه، افشاریه زندیه، قاجاریه (صفحه ۷۰)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- تقسیمات کشوری بر چه اساسی تغییر می‌کند؟

- الف) متناسب با موقعیت و زمان
ب) متناسب با وسعت و جمعیت
ج) متناسب با توسعه‌یافتگی و رشد
د) متناسب با نیاز جامعه و کشور

پاسخ:

الف) متناسب با موقعیت و زمان (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخص کنید؟

- الف) در زمان ساسانیان خوره معادل استان بود.
ب) در زمان ساسانیان به شهریان، ساتراپ می‌گفتند.
ج) در عصر هخامنشیان قلمرو جغرافیای را تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی کردند.
د) در ایران به شهرهای بیش از یک میلیارد نفر جمعیت کلان شهر می‌گویند.

پاسخ:

الف) صحیح (ب) صحیح (ج) نادرست (صفحه ۷۳ و ۷۲)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- ویس یعنی .....؛ و گئو به معنی ..... می‌باشد.

پاسخ:

ویس یعنی آبادی کوچک ولی گئو به معنی آبادی بزرگ است. (صفحه ۷۲)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- در نخستین مرحله زندگی اجتماعی در ایران، آبادی کوچک و آبادی بزرگ‌تر را به ترتیب چه می‌نامیدند؟

پاسخ:

ویس و گئو (صفحه ۷۷)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- هر یک از اصطلاحات سمت چپ را به طور مناسب به عبارت‌های سمت راست وصل کنید. (یک مورد اضافی است)

الف) واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.	استان
ب) از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل می‌شود.	شهرستان
ج) از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، تشکیل می‌شود.	بخش
د) از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار تشکیل می‌شود.	روستا
	دهستان

پاسخ:

الف) روستا (ب) شهرستان (ج) بخش (د) استان (صفحه ۷۹ و ۸۰)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

مستقر در استان مازندران

درس نهم: سکونتگاه‌های ایران

۱- نوع معیشت سکونتگاه‌های عشایری و روستایی باهم چه تفاوتی دارد؟ دلیل خود را مختصر توضیح دهید.

پاسخ:

در سکونتگاه عشایری اغلب نوع معیشت به دلیل کوچ‌نشینی آن‌ها بر دام‌پروری استوار است؛ اما در سکونتگاه‌های روستایی به دلیل یکجانشینی معیشت آن‌ها بیشتر از کشاورزی تأمین می‌شود. (صفحه ۸۶)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۲- در شهر شعاعی بار ترافیکی بیشتر است یا شهر شطرنجی؟ برای پاسخ خود دلیل بیاورید.

پاسخ:

در شهر شطرنجی بار ترافیکی کمتر است زیرا تمام کوچه‌ها و خیابان‌ها به همدیگر وصل هستند. (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۳- کدامیک از گزینه‌های زیر سکونت‌گاه نامیده می‌شود؟

الف) خانه عباسیان   ب) شهر بیشابور   پ) قلعه رودخان   ت) حرم امام رضا (ع)

پاسخ:

شهر بیشابور (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- روابط اجتماعی در سکونت‌گاه روستایی و سکونت‌گاه عشایری مقایسه کنید.

پاسخ:

عشایر زندگی اجتماعی قبیله‌ای دارند - از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی باهم دارند. روستاییان به آداب و رسوم و محل زندگی خود پایبند هستند (صفحه ۸۱)

(طراح سؤال: زهره صداقت‌زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- بسیاری از شهرنشینان تمایل به مناطق کوچکتر و روستایی دارند. با توجه به این موضوع به سؤالات پاسخ دهید.

الف- این پدیده را چه می نامند؟

ب- مهم ترین عوامل این پدیده را ذکر نمایید.

پاسخ:

الف- شهرگزیزی یا مهاجرت معکوس

ب- مشکلات شهرهای بزرگ همچون آلودگی هوا-گرانی مسکن و آسیب های اجتماعی (صفحه ۹۳)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- گزینه مناسب را مشخص نمایید.

نقش هر سکونتگاه بر اساس وضع ..... اعم از ..... و ..... تعیین می شود.

ب- جغرافیایی- انسانی- طبیعی

الف- توسعه- طبیعی- انسانی

د- اداری- سیاسی- اقتصادی

ج- تکامل- اداری- سیاسی

پاسخ:

گزینه ب (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- مهاجرت معکوس چگونه و به چه دلیل اتفاق می افتد؟ مازندران

پاسخ:

به دلیل آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب های اجتماعی حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به سمت شهرهای کوچک و روستاها انجام می پذیرد. (صفحه ۸۷)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستان های استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- مهم‌ترین عامل ایجاد شهرهای اولیه را بنویسید.

پاسخ:

همواره آب در هر مکان در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است. با ساکن شدن انسان در یک مکان اولین سکونتگاه‌ها به نام روستا به وجود آمد. افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستاهایی زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه شد. (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- توضیح دهید چرا آب بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی دارد؟

پاسخ:

بسیاری از سکونتگاه‌های اولیه، در کنار رودها به وجود آمده‌اند. همواره آب در هر مکان، در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است. (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- چه شرایطی شکل‌گیری سکونتگاه‌های عشایری را در ایران فراهم کرده است؟

پاسخ:

در ایران، وجود کوه‌های البرز و زاگرس و نیز دشت‌های پست و هموار مجاور آن‌ها از قرن‌ها پیش اوضاع مساعدی را برای دام‌پروری فراهم کرده است. (صفحه ۸۶)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- شهرهایی که در حول محورهای ارتباطی و یا در امتداد رود یا دریا شکل می‌گیرند، چه شهرهایی هستند؟

الف. شهرهای شطرنجی   ب. شهرهای خطی   ج. شهرهای شعاعی

پاسخ:

شهرهای خطی (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۲- نقش شهرهای زیر را با ذکر دلیل بنویسید؟

آبادان (.....) اصفهان (.....)

پیرانشهر (.....)

پاسخ:

آبادان: نقش بندری به دلیل وجود رودخانه‌ها و بنادر فراوان

اصفهان: صنعتی به دلیل وجود صنایع و کارخانجات فراوان

پیرانشهر: نقش نظامی به دلیل وجود پادگان‌های نظامی و آموزشی (صفحه ۸۶)

(طراح سؤال: مریم شهیدی جاجرم، خراسان شمالی، شهرستان جاجرم)

۱۳- عوامل اثرگذار در پیدایش هر یک از انواع سکونتگاه‌های زیر را با توجه به شکل هر کدام بنویسید؟

الف) روستاهای شمال ایران

ب) روستاهای مرکز کشور ایران

پاسخ:

روستاهای شمال ایران (آب‌وخاک حاصلخیز) ب- روستاهای مرکز کشور ایران (کمبود آب و عامل دفاعی) (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: حسین سلملیان، استان مازندران، شهرستان رامسر)

۱۴- کدام وضع جغرافیایی در نقش هر یک از سکونتگاه‌های زیر مؤثر بوده‌اند؟

الف- مشهد

ب- بوشهر

پ- تهران

پاسخ:

الف) انسانی زیارتگاهی (ب) طبیعی قرارگیری در کنار دریا (ج) انسانی - اداری سیاسی (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: حسین سلملیان، استان مازندران، شهرستان رامسر)

۱۵- جدول زیر را تحلیل کنید؟

پراکندگی شهرهای ایران بر اساس ارتفاع

ارتفاع	درصد شهرها
پایین تر از سطح دریا تا ۵۰۰ متر	۲۷٪
۵۰۰-۱۰۰۰	۱۳٪
۱۰۰۰-۲۰۰۰	۵۳٪
۲۰۰۰ به بالا	۷٪

پاسخ:

بیشترین شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ و کمترین آن در ارتفاع ۲۰۰۰ متر به بالا قرار دارد. (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- تفاوت روستاهای پراکنده و متمرکز را بنویسید؟

پاسخ:

در روستاهای پراکنده خانه‌ها بافاصله از هم قرار دارد و روستاهای متمرکز خانه‌ها در کنار یکدیگر و زمین‌های کشاورزی در فاصله دورتر قرار دارد. (صفحه ۸۲)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

مستقر در استان مازندران

۱۷- در مورد سکونتگاه‌های ایران به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف- چرا سکونتگاه‌های اولیه در کنار رودها به وجود آمده‌اند؟

ب- چه عاملی باعث از بین رفتن شهر باستانی بیشاپور شده است؟

پاسخ:

الف- همواره آب در هر مکان در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است. (صفحه ۸۳)

ب- جنگ و بیماری باعث از بین رفتن شهر بیشاپور شده است. (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- شهرگریزی یا مهاجرت معکوس چیست؟

پاسخ:

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را شهرگریزی یا مهاجرت معکوس می‌گویند. (صفحه ۹۳)

(طراح سؤال: هما زمان‌پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- اولین روستاها چگونه به وجود آمدند و چه چیزی زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه شد؟

پاسخ:

ساکن شدن انسان در یک مکان - افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- روستاهایی که در دامنه کوه استقرار یافته‌اند از نظر شکل سکونتگاهی چگونه‌اند و شهرهایی که زمین‌های شهر را توسط یک شبکه مستطیل شکل به قطعات همسان تقسیم می‌کند چه شکلی دارند؟

پاسخ:

پلکانی - شطرنجی (صفحه ۸۸-۸۹)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- با ذکر مثال توضیح دهید که چگونه یک شهر اعتبار خود را از دست می‌دهد؟

پاسخ:

به‌طور مثال شهر باستانی بیشاپور که در شمال غرب کازرون قرار دارد در زمان ساسانیان از اهمیت ارتباطی مهمی در ایران برخوردار بود. این شهر تا قرن هفتم هجری، آباد و مسکونی بود. جنگ، بیماری سبب از بین رفتن این شهر شد. (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- بیشترین و کمترین تعداد شهرهای ایران در کدام عرض‌های جغرافیایی قرار دارند چرا؟
(۲۵ تا ۳۵ - ۳۵ تا ۴۰)

پاسخ:

الف: بیشترین در عرض‌های - ۳۵ تا ۴۰ - به دلیل تابش مایل نور خورشید در این عرض‌ها و آب‌وهوای معتدل
ب: کمترین در عرض‌های - ۲۵ تا ۳۵ - به دلیل تابش تقریباً عمود خورشید و نزدیکی به مدار رأس‌السرطان و آب‌وهوای گرم (صفحه ۸۴)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- شهر شعاعی را با شهر شطرنجی مقایسه نمایید.

پاسخ:

در شهرهای شعاعی شهر دارای یک مرکز یا میدان بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند ولی در شهرهای شطرنجی، یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند. (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- نام دیگر شهرگریزی چه است؟ چه عواملی باعث این پدیده شده است؟

پاسخ:

مهاجرت معکوس - مشکلات شهرهای بزرگ مثل آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی باعث حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به شهرهای کوچکتر یا روستا شده است. (صفحه ۹۳)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- روستای متمرکز در مسیر رود ..... و در اطراف میدانگاه ..... نامیده می‌شوند.

پاسخ:

طولی - دایره‌ای یا میدانگاهی (صفحه ۸۷)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- کدامیک از دو شهر تهران و بندر انزلی دارای بیش از یک نقش هستند؟

پاسخ:

تهران (صفحات ۹۲ و ۹۳)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- در ارتباط با شکل سکونتگاه‌های روستایی به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف: تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود است.

ب: در امتداد یک جاده یا رود قرار دارند.

ج: خانه‌ها بافاصله از هم قرار دارند.

د: در اطراف چشمه‌ها، چاه‌ها یا مظهر قنات گسترش یافته‌اند.

پاسخ:

الف: روستای متمرکز

ج: روستای پراکنده

ب: روستای طولی یا خطی

د: واحه (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۸- به نظر شما یکی از راه‌های فرار از مشکلات شهرهای بزرگ از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و...

چیست؟

الف: مهاجرت   ب: تغییرات جمعیتی   ج: شهر گریزی   د: ایجاد کلان‌شهر

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۹۳)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۹- تعداد شهرهای واقع در عرض جغرافیایی ۲۸ درجه بیشتر است یا عرض جغرافیایی ۳۸ درجه توضیح دهید.

پاسخ:

در عرض ۳۸ درجه، زیرا در این عرض خورشید مایل تر می‌تابد و شرایط آب‌وهوایی بهتری دارد. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- شهر و روستا چه تفاوت‌هایی دارند؟ (۴ مورد)

پاسخ:

- ۱- فعالیت اغلب ساکنان روستا به زمین وابسته است و بیشتر روستاییان به کشاورزی اشتغال دارند. ساکنان شهر به فعالیت‌های صنعتی و خدماتی اشتغال دارند.
- ۲- فضای باز و چشم‌اندازهای طبیعی در روستا از شهر بیشتر است.
- ۳- روستاییان نسبت به آداب‌ورسوم محل زندگی خود، پایبند هستند. در شهرها تغییرات اجتماعی بیشتر است.
- ۴- در روستاها، عرضه خدماتی نظیر بیمارستان، فروشگاه و حمل‌ونقل عمومی، کمتر و محدودتر و در شهرها بیشتر است. (صفحه ۸۱)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- مثالی بیاورید که یک عامل انسانی در کاهش اعتبار یا از بین رفتن شهر، می‌تواند مؤثر باشد؟

پاسخ:

به‌طور مثال شهر باستانی بیشاپور که در شمال غربی کازرون قرار دارد این شهر تا قرن هفتم هجری آباد و مسکونی بود. جنگ و بیماری به سبب از بین رفتن این شهر شد. (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: نسرین السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- شهرهایی که در کنار ساحل قرار دارند چه شکلی از شهرها را دارا می‌باشند؟

پاسخ:

شهرهایی که حول محورهای ارتباطی قرار دارند به صورت خطی شکل می‌گیرند (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: نسرين السادات بزمی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- در کدام گزینه، نام ایلات بزرگ ایران نیامده است؟
الف) ترکمن   ب) بلوچ   ج) قشقایی   د) بختیاری

پاسخ:

گزینه (ب) بلوچ (صفحه ۸۶)

(طراح سؤال: فرانک فروزان، استان گلستان، شهرستان گرگان)

۳۴- کدامیک از شهرهای زیر به صورت ستاره‌ای است؟

الف) بوشهر   ب) همدان   ج) سلماس

پاسخ:

گزینه (ب) همدان (صفحه ۸۹)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: فرانک فروزان، استان گلستان، شهرستان گرگان)

۳۵- در این شهرها، یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات

همسان تقسیم می‌کند.

الف) شهرهای مستطیلی   ب) شهرهای خطی   ج) شهرهای شطرنجی   د) شهرهای شعاعی

پاسخ:

گزینه (ج). (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- مهاجرت معکوس را تعریف کنید؟ دلایل اصلی این پدیده را نام ببرید؟

پاسخ:

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را «شهرگریزی یا مهاجرت معکوس» می‌گویند. (صفحه ۹۳)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- چه عواملی در گسترش سکونتگاه‌های ایران نقش بارزی دارد؟

پاسخ:

شرایط جغرافیایی، شرایط طبیعی (صفحه ۸۰).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چه عامل عمده‌ای شکل سکونتگاه‌های ایران را به صورت تدریجی تغییر داده است؟

پاسخ:

افزایش جمعیت (صفحه ۸۰).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- هر یک از شهرهای سمت راست به کدام نقش ستون چپ اشاره دارد؟ (یک مورد اضافی)

الف) اراک	۱- بندری
ب) آستارا	۲- زیارتگاهی
ج) مشهد	۳- گردشگری
	۴- صنعتی

پاسخ:

الف - ۴، ب - ۱، ج - ۲ (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: زهرا نجفی مبارکی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۰- کدام گزینه یک مکان هست ولی سکونتگاه نیست؟

الف) روستا   ب) شهر   ج) کشور   د) آبادی

پاسخ:

گزینه ج (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: زهرا نجفی مبارکی، استان گیلان، شهرستان رشت)

۴۱- در کناره‌های دریای عمان در جنوب کشور، از نظر شکل کدام نوع روستاها شکل گرفته‌اند؟

پاسخ:

روستاهاى متمرکز (در نواحى ساحلى روستاهای متمرکز شکل گرفته‌اند). (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: عباس درخشان، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۲- در این نوع شهر «راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کنند.»

الف) شعاعی   ب) شطرنجی   ج) خطی   د) ستاره‌ای

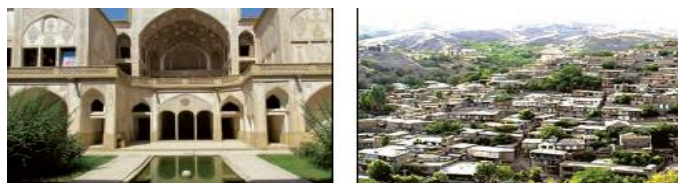
پاسخ:

گزینه ی ب: شطرنجی (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

مستقر در استان مازندران

۴۳- کدام یک از تصاویر زیر سکونتگاه محسوب می‌شود؟ چرا؟

پاسخ:

تصویر سمت راست --- چون در تعریف سکونت گاه ذکر شده مجموعه‌ای از مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در پیدایش آن نقش دارند (صفحه ۷۸).

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۴- شکل شهرهای زیر را مشخص کنید.

الف) سلماس   ب) بوشهر   ج) همدان

پاسخ:

الف- شطرنجی   ب- خطی   ج- شعاعی (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۵- نقش شهر قم و شهر تهران را مشخص کنید و سیمای آن‌ها را باهم مقایسه کنید.

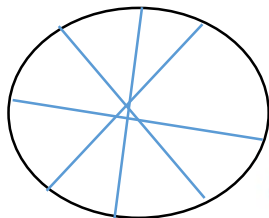
پاسخ:

تهران نقش سیاسی - دانشگاهی - صنعتی دارد و در آن کارخانه‌های مختلف - وزارتخانه‌ها و خوابگاه‌ها و دانشگاه‌های مختلف دیده می‌شود. شهر قم نقش مذهبی دارد و در آن مدارس حوزه علمیه - مساجد - حسینیه ... در آن دیده می‌شود. (صفحه ۹۱)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- اگر عکس هوایی شهری مانند شکل روبرو باشد، این شهر جزء کدام اشکال شهری می‌باشد؟ یک مثال

بزنید.

پاسخ:

شعاعی (ستاره ای) - همدان (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۷- تصویر هوایی چه شکلی از سکونتگاه می‌باشد؟ این سکونتگاه از چه اجزایی شکل می‌گیرد؟

پاسخ:

شکل شعاعی - دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند (صفحه ۸۳)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۸- چرا سکونتگاه‌های روستایی ایران از نوع پراکنده بیشتر در ناحیه مرطوب خزری به وجود آمده‌اند؟

پاسخ:

زیرا در ناحیه مرطوب خزری بارش مناسب و کافی موجب شده که در همه جا دسترسی به آب و خاک حاصلخیز فراهم باشد و خانه‌های روستایی به شکل پراکنده در بین مزارع باشند در حالی که سایر مناطق ایران کم آب بوده و روستاهای متمرکز تحت تاثیر پدیده‌های اطراف خود تشکیل شده‌اند. (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: پرستو مکوندی، استان خوزستان، ناحیه ۲ اهواز)

۴۹- دلیل شکل‌گیری خانه‌های دوم (تملک خانه) در روستاها و مناطق طبیعی دور از شهرهای بزرگ چیست؟

پاسخ:

به دلیل مشکلات شهرهای بزرگ در سالهای اخیر از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده که به این پدیده شهرگریزی یا مهاجرت معکوس می‌گویند برخی از مردم با رفتن به مکانهای خوش آب‌وهوا در روزهای تعطیل، به رفع خستگی در طول هفته می‌پردازند اما برخی از مردم اقامت کوتاه مدت در این مکانها آن‌ها را راضی نمی‌کند و ترجیح می‌دهند با تملک خانه‌ای در این نواحی از امکانات آنجا بهره‌مند شوند. (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- دو پیامد منفی ناشی از مهاجرت معکوس را بنویسید؟

پاسخ:

هجوم به روستاهای اطراف شهر و تخریب منابع طبیعی روستاها و گران شدن قیمت مسکن و ملک در روستاها - تغییر کاربری زمین‌های داخل و اطراف روستاها (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- دو سکونتگاه (شهر و روستا) را باهم مقایسه کنید و سه مورد از تفاوت‌های آن‌ها را بنویسید؟

پاسخ:

- ۱- در روستا اشتغال اصلی کشاورزی است، در صورتی که در شهر اشتغال به صنعت و خدمات وابسته است.
- ۲- روستا از نظر فرهنگی یکپارچه است ولی در شهرها تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم مشاهده می‌شود
- ۳- در روستاها، عرضه خدماتی نظیر بیمارستان، فروشگاه و حمل و نقل عمومی، کمتر و محدودتر است (صفحه ۸۶)

(طراح سؤال: کمال لامعی، استان قزوین، شهرستان تاکستان)

۵۲- با توجه به بحث نقش سکونتگاه‌ها؛ سه مورد از نقش‌هایی که شهر (الف) با قرارگیری در کنار دریا می‌تواند کسب کند را بیان کنید؟

پاسخ:

- ۱- بندرگاهی
- ۲- گردشگری ساحلی
- ۳- صیادی و تامین کننده مواد غذایی دریایی (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: کمال لامعی، استان قزوین، شهرستان تاکستان)

۵۳- در جدول زیر جاهای خالی را با عبارات مناسب کامل کنید:

شهر	نحوه پیدایش	شکل سکونتگاه
سلماس آذربایجان غربی	الف	شطرنجی
ج	دارای یک مرکز اصلی	ب

پاسخ:

الف- یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.
ب- شهر شعاعی (ستاره‌ای) ج- همدان (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: طاهره غلامی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- با توجه به اشکال زیر پاسخ دهید:

الف) روستاهای زیر از چه نوعی هستند؟ چرا؟
ب) شکل هر یک از آن‌ها را بنویسید.

۲

۱

پاسخ:

الف: متمرکز- به دلیل کمبود منابع آبی ب) شکل شماره ۱، پلکانی و شکل شماره ۲ خطی (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- شکل‌های مختلف سکونتگاه به چه عواملی بستگی دارد؟

- ۱- به خانه‌ها، مزارع، چراگاه‌ها و باغ‌ها
- ۲- به خیابان‌ها، میدان‌ها، مکان‌های آموزشی و بازارها
- ۳- به چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی
- ۴- به رابطه متقابل بین انسان و محیط بستگی دارد.

پاسخ:

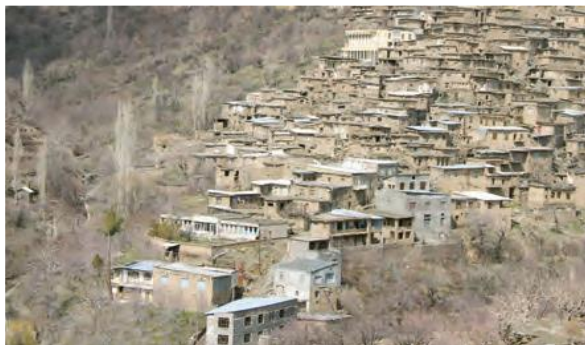
به چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی. (صفحه ۸۰)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- با توجه به شکل زیر که یکی از اشکال روستاها در ایران است به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) شکل مقابل کدامیک از اشکال زندگی روستایی در ایران است؟

ب) این نوع روستاها تحت تأثیر چه عاملی شکل گرفته‌اند؟

پاسخ:

الف) شکل مقابل روستای پلکانی است. ب) این نوع روستاها تحت تأثیر فضای محدود جغرافیایی و استفاده از نور خورشید برای گرم کردن خانه‌ها شکل گرفته‌اند. (صفحه ۸۱)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- جملات درست و نادرست زیر را تشخیص دهید.

الف) در ایران به شهرهایی که جمعیت آن‌ها بیش از یک میلیون نفر باشد، کلان شهر می‌گویند.

ب) امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و این نقش‌ها را به طور جداگانه انجام می‌دهند.

ج) نقش سکونتگاه‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود.

د) حرکت جمعیت از مکان‌های کوچک به شهرهای بزرگ را مهاجرت معکوس می‌گویند.

پاسخ:

الف) صحیح (صفحه ۸۲)

ب) غلط (صفحه ۸۴)

ج) صحیح (صفحه ۸۴)

د) صحیح (صفحه ۸۵)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- ساختار اجتماعی زندگی عشایری را بنویسید.

پاسخ:

آن‌ها زندگی قبیله‌ای دارند و از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی باهم دارند. (صفحه ۷۹)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- مهاجرت معکوس را تعریف کنید.

پاسخ:

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر از جمله آلودگی، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را شهرگزیزی یا مهاجرت معکوس می‌گویند. (صفحه ۸۷)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- چه عواملی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش دارند؟

پاسخ:

آب بیشترین اهمیت را داشته است. بسیاری از سکونتگاه‌های اولیه در کنار رودها به وجود آمده‌اند. (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- چه عواملی سبب بروز پدیده شهرگزیزی شده‌اند؟

پاسخ:

آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی (صفحه ۸۷)

(طراح سؤال: داریوش محمودی، استان البرز، ناحیه دو کرج)

۶۲- تفاوت سه نوع سکونتگاه زیر را با استفاده از کلمات کم و زیاد، در جدول زیر بنویسید.

روابط اجتماعی	جمعیت	نوع زندگی
زیاد	الف:	روستایی
ج:	ب:	شهری
د:	کم	عشایری

پاسخ:

الف: کم

ب: زیاد

ج: کم

د: زیاد (صفحه: ۸۷)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

درس دهم: توان های اقتصادی ایران

۱- اثر نوسانات آب و هوایی بر فعالیت های زراعی در کشورمان چیست؟

پاسخ:

باعث ایجاد خسارت به محصولات و از بین رفتن محصول می شود و یکی از دلایل وابستگی کشور به واردات برخی محصولات همین نوسانات آب و هوایی است. (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۲- این جمله را با کلمات مناسب اصلاح و جایگزین کنید؟

بسیاری از مواد غذایی که ما مصرف می کنیم، مستقیم یا غیرمستقیم از راه کشاورزی به دست می آید. گستردگی کشور در طول جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. علاوه بر آن روند رو به رشد صنایع شیمیایی وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش های سنتی و قدیمی، در مجموع، باعث رشد این بخش از اقتصاد کشور ما شده است.

پاسخ:

بسیاری از مواد غذایی که ما مصرف می کنیم، مستقیم یا غیرمستقیم از راه دامداری به دست می آید. گستردگی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. علاوه بر آن روند رو به رشد صنایع تبدیلی وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش های علمی، در مجموع، باعث رشد این بخش از اقتصاد کشور ما شده است.

(طراح سؤال: کتایون مظلوم، استان کرمانشاه، شهرستان کرمانشاه)

۳- علت تنوع محصولات زراعی در ایران چیست؟

پاسخ:

تنوع آب و هوایی موقعیت مناسبی برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم نموده است. (صفحه ۸۹)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۴- «عدم اعتماد طرفین از اصالت یکدیگر» مربوط به کدامیک از انواع تجارت می‌شود؟

پاسخ:

تجارت الکترونیکی (صفحه ۹۷)

(طراح سؤال: زهره صداقت زاده، استان فارس، شهرستان شیراز)

۵- با توجه به متن زیر پاسخ سؤالات را بنویسید.

بخش کشاورزی شامل فعالیتهای گوناگونی است. با توجه به تنوع آب‌وهوایی ایران موقعیت مساعدی را فراهم آورده است که مهم‌ترین آن‌ها زراعت، باغداری و دامداری است. کشور ایران در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته است.

الف- فعالیت اساسی و زیربنایی در اقتصاد ایران چیست؟

ب- مهم‌ترین عامل تولید انواع محصولات زراعی در ایران چیست؟

پاسخ:

الف- کشاورزی

ب- تنوع آب‌وهوایی (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۶- مهم‌ترین عامل عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشور ایران چیست؟

پاسخ:

عدم توجه به توان و ظرفیتهای محیطی ایران (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: نفیسه جعفری، استان همدان، شهرستان همدان)

۷- مهم‌ترین عامل ایجاد شهرهای اولیه را بنویسید.

پاسخ:

همواره آب در هر مکان در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است. با ساکن شدن انسان در یک مکان اولین سکونتگاه‌ها به نام روستا به وجود آمد. افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستاهایی زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه شد. (صفحه ۷۸)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۸- توجه به توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی چه نقشی در توسعه ایران دارد؟

پاسخ:

همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابند. (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: مهناز صادقی، شهرستانهای استان تهران، شهرستان پاکدشت)

۹- شرایطی که وضعیت مناسبی را در کشور برای پرورش انواع دام فراهم کرده است را بنویسید؟

پاسخ:

گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. (صفحه ۹۷)

(طراح سؤال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۰- یکی از صنایع دستی مهم ایران فرش دستبافت است. دلایل شهرت بین‌المللی آن را بنویسید؟

پاسخ:

کشور مایکی از صادرکنندگان عمده این فرش در جهان است که به دلیل بافت و نقش و نگار خاص، از اهمیت و شهرت بین‌المللی برخوردار است. (صفحه ۹۹)

(طراح سؤال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۱۱- چرا کشاورزی در اقتصاد کشور نقش اساسی دارد؟

پاسخ:

این بخش به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب‌و‌خاک در اقتصاد کشور نقش مهم و اساسی دارد. (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۲- صنعت را تعریف کنید؟

پاسخ:

مجموعه فعالیت‌هایی است که به تغییر شکل فیزیکی یا شیمیایی مواد مختلف اولیه و تبدیل آن‌ها به محصولات جدید منجر می‌شود. (صفحه ۹۸)

(طراح سؤال: زهرا عفتی استان خراسان شمالی، شهرستان بجنورد)

۱۳- در چه صورتی همه‌ی مناطق کشور متناسب با امکانات طبیعی و انسانی خود توسعه می‌یابند؟

پاسخ:

اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه‌ی مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکانات طبیعی و انسانی خود توسعه یابند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: مرتضی حیدری، استان مازندران، شهرستان محمودآباد)

۱۴- چرا توان اقتصادی کشور ایران در بخش کشاورزی در مناطق مرکزی بسیار کم است؟

پاسخ:

شرایط بد آب و هوایی - بارش کم - شوری خاک - کمبود پوشش گیاهی - تبخیر زیاد و... (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: حسین سلملیان، استان مازندران، شهرستان رامسر)

مستقر در استان مازندران

۱۵- چرا کشور ما در تولید باغی دارای مزیت است؟

پاسخ:

زیرا امکان کشت انواع گوناگون میوه‌های سردسیری، نیمه گرمسیری و گرمسیری را دارد. (صفحه ۹۰)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل‌پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۶- دو مورد از انواع جاذبه‌های گردشگری ایران را بنویسید؟

پاسخ:

جاذبه‌های مذهبی مثل قم و مشهد
جاذبه‌های طبیعی مثل ائل گولی تبریز- آبشارها (صفحه ۹۸، ۹۹)

(طراح سؤال: فاطمه اسمعیل پور، استان مرکزی، شهرستان اراک)

۱۷- چرا بخش کشاورزی در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی دارد؟

پاسخ:

به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب‌و‌خاک، در اقتصاد کشور نقش حیاتی دارد. (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۸- عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در کشور نشان‌دهنده چیست؟ و چرا نواحی شرقی و مرکزی ایران رشد صنعتی مناسبی نداشته‌اند؟

پاسخ:

نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است. نواحی شرقی و مرکزی کشور از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به‌صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: هما زمان پور، استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان بروجن)

۱۹- کدام عامل در ایران موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم آورده است؟

پاسخ:

تنوع آب‌وهوایی (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۰- وجود چه عواملی موجب جذب میلیون ها گردشگر، محقق و علاقه مند از داخل و خارج کشور شده است؟

پاسخ:

وجود تمدن هایی باریشه هایی در اعماق تاریخ (صفحه ۱۰۴)

(طراح سؤال: اختر سیدی، آذربایجان غربی، شهرستان ارومیه)

۲۱- تجارت در گذشته و حال چه تفاوت هایی دارد؟

پاسخ:

در گذشته انجام امور تجاری در مکان های مشخص مانند بازار و مؤسسات خرده فروشی و عمده فروشی انجام می گرفت. امروزه تجارت الکترونیک بخش وسیعی از انتقال کالا و خدمات را برعهده گرفته است. استفاده گسترده از اینترنت امکان خرید و فروش سریع را به مقدار زیاد تسهیل کرده است. (صفحه ۱۰۳)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۲- با ذکر مثال توضیح دهید که عدم تعادل در پراکندگی قطب های صنعتی در کشور نشان دهنده چیست؟

پاسخ:

عدم تعادل در پراکندگی قطب های صنعتی در سطح کشور نشان می دهد که به توان و ظرفیت های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.

به طور مثال می توان به نواحی شرقی و مرکزی کشور اشاره کرد که از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به صورت محدود مورد بهره برداری قرار گرفته اند با رشد صنعتی روبه رو نبوده اند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: کیوان نامجو، کهگیلویه و بویراحمد، شهرستان بویراحمد)

۲۳- مشکلات تولیدات زراعی در کشور را بنویسید.

پاسخ:

محدودیت در منابع آب و خاک، بهره وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی ثباتی در قیمت محصولات و... از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور است که باعث شده است که کشورمان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد. (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: زهرا خان بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۴- علت عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشور را توضیح دهید.

پاسخ:

عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است. به‌طور مثال می‌توان به نواحی شرقی و مرکزی کشور اشاره کرد که از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به‌صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: زهرا خان‌بابایی، استان زنجان، شهرستان زنجان)

۲۵- در کدامیک از موارد زیر خلاقیت فکری صنعتگر دیده می‌شود؟ فرش دستباف - تولید فولاد

پاسخ:

فرش دستباف (صفحات ۹۸ و ۹۹)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۶- توسعه ژئوتوریسم است؟

الف- بازدید از موزه ملی ایران

ب- رفتن به رشته‌کوه زاگرس

پاسخ:

ب- رفتن به رشته‌کوه زاگرس (صفحه ۱۰۴)

(طراح سؤال: عطیه سادات صابری، استان اصفهان، شهرستان اصفهان)

۲۷- باوجود گوناگونی فعالیت‌های زراعی در ایران، کشورمان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات

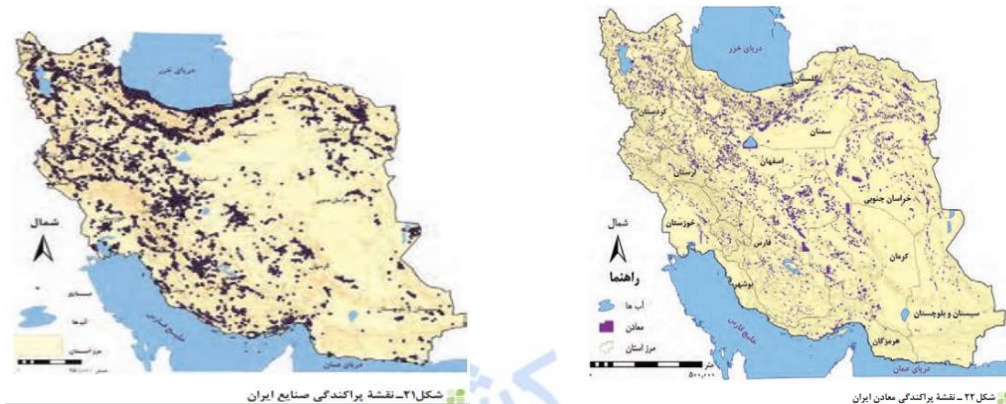
وابسته است. دلایل این وابستگی چیست؟

پاسخ:

محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب‌وهوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و .... (صفحه ۹۵)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۸- از مقایسه نقشه پراکندگی معادن ایران و نقشه پراکندگی صنایع ایران چه نتیجه‌ای می‌گیرید.

پاسخ:

عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور را نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است. به‌طور مثال می‌توان به نواحی شرقی و مرکزی کشور اشاره کرد که از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به‌صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند. اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌های و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: آرزو علی میرزازاده، استان کردستان، ناحیه ۱ سنندج)

۲۹- با توجه به کاهش منابع آبی کشور، کارشناسان چه پیشنهادی در خصوص فعالیت‌های بخش کشاورزی دارند؟

پاسخ:

محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد. (صفحه ۹۰)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۰- چرا بخش صنعت محرک اصلی رشد، موفقیت و نوآوری کشورها به شمار می‌رود؟

پاسخ:

زیرا فعالیت در این بخش به ایجاد اشتغال منجر خواهد شد. بسیاری از مشاغل به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به صنعت وابسته است. بخش صنعت در تجارت، تحقیق، توسعه و بهره‌وری سهم قابل توجهی دارد. (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: محمدتقی خورشیدی، استان خراسان رضوی، ناحیه ۱ مشهد)

۳۱- بستر مناسب فعالیت‌های اقتصادی را کدام عوامل جغرافیایی می‌تواند فراهم آورد؟

پاسخ:

محیط طبیعی مساعد از یک سو و انسان توانمند از سوی دیگر بستر مناسبی برای فعالیت‌های اقتصادی فراهم می‌آورد (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: نسرين السادات بزمنی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۲- تجارت جدید چگونه است توضیح مختصر دهید؟

پاسخ:

امروزه تجارت الکترونیک بخش وسیعی از کالا و خدمات را برعهده گرفته است استفاده گسترده از اینترنت امکان خرید و فروش سریع را به مقدار زیاد تسهیل کرده است (صفحه ۱۰۳)

(طراح سؤال: نسرين السادات بزمنی، استان تهران، شهرستان تهران)

۳۳- چه عواملی سبب تنوع تولیدات باغی در کشور شده است با ذکر مثال بنویسید.

پاسخ:

اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران، سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است. کشور ما برای تولیدات باغی در نواحی سردسیری، نیمه گرمسیری و گرمسیری از مزیت‌های زیادی برخوردار است به‌عنوان مثال برداشت پسته، انار، خرما و گردو که هر یک مربوط به اقلیم خاصی است. (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: حسین قره جانلو، استان گلستان، شهرستان مینودشت)

۳۴- هر یک از استان‌های زیر در تولید کدام محصولات پیشگام می‌باشند.

الف) کرمان ( ) ب) آذربایجان غربی ( ) ج) مازندران ( ) د) مرکزی ( )

پاسخ:

الف) پسته و خرما   ب) انگور   ج) مرکبات   د) انار (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: حسین قره جانلو، استان گلستان، شهرستان مینودشت)

۳۵- از جمله صنایع مهم کشورمان است که بعد از نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور را به خود اختصاص داده است.

الف) صنایع خودروسازی   ب) صنایع دفاعی   ج) صنایع پتروشیمی   د) استخراج معادن

پاسخ:

گزینه (ج). (صفحه ۱۰۰)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۶- نهاد ..... از مهم‌ترین نظام‌های اجتماعی هر جامعه محسوب می‌شود. رسالت این نهاد افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه است.

الف) بسیج   ب) میراث فرهنگی و گردشگری   ج) تجارت و بازرگانی   د) آموزش و پرورش

پاسخ:

گزینه (د). (صفحه ۱۰۳)

(طراح سؤال: مسعود سیستانی، استان کرمان، شهرستان سیرجان)

۳۷- چرا بخش کشاورزی در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی ایفا می‌نماید؟

پاسخ:

افزایش جمعیت (صفحه ۸۸). **مستقر در استان مازندران**

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۸- چرا عشایر در اقتصاد کشور ایران از نقش مولد و فعالی برخوردار هستند؟

پاسخ:

تولید محصولات دامی، تولید ۲۰ درصد پروتئین، تهیه مواد لبنی (صفحه ۹۲).

(طراح سؤال: حمزه احمدی، استان ایلام، شهرستان هلیلان)

۳۹- در نقشه پراکندگی صنایع و معادن ایران در جهت قطب زدایی با توجه به گزینه‌های زیر چه راهکارهایی می‌تواند مؤثر واقع شود؟

ب- استفاده از منابع طبیعی

الف- عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی

پاسخ:

الف- عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به‌طور کامل توجه نشده است. (صفحه ۱۰۱)

ب- اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه‌ی مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: بیژن صالحی، استان گیلان، شهرستان شفت)

۴۰- در گزینه‌های زیر به دو ویژگی دامداری اشاره شده است، عواملی که باعث رونق و رشد دامداری در کشور شده است را بیان کنید؟

ب- رشداقتصادی دامداری در کشور

الف- وضعیت مناسب پرورش دام در کشور

پاسخ:

الف- گستردگی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است.

ب- علاوه بر آن روند رو به رشد صنایع تبدیلی، وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش‌های علمی درمجموع، باعث رشد این بخش از اقتصاد کشور ما شده است. (صفحه ۹۷)

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: بیژن صالحی، استان گیلان، شهرستان شفت)

۴۱- در محور توسعه کشاورزی جهت صرفه‌جویی مصرف آب چه توصیه‌ای ارائه شده است؟

پاسخ:

تغییر توسعه کشاورزی از زراعت به باغداری (صفحه ۹۰)

(طراح سؤال طاهره دستی، استان هرمزگان، شهرستان جاسک)

۴۲- نقشه پراکندگی صنایع ایران نشان می‌دهد که در بخش‌های وسیعی از هرمزگان و سیستان و بلوچستان صناعی ایجاد نشده است؛ این موضوع بیان‌گر چیست؟

پاسخ: عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی و عدم توجه کامل به توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی ایران (صفحه ۱۰۱)

(طراح سؤال: یاسر حسن‌زاده، استان هرمزگان، شهرستان میناب)

۴۳- نقش حمل‌ونقل در توسعه اقتصادی کشور را تبیین کنید؟

پاسخ:

اگر راه وجود نداشته باشد امکان اتصال بین نواحی مختلف و تبادل کالا وجود نخواهد داشت. راه‌ها رگ حیاتی جامعه هستند و سبب تداوم فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی می‌باشند. و اگر امکانات حمل‌ونقل مناسب وجود نداشته باشد امکان بهره‌وری بهینه از استعدادها و محیطی برای آن نواحی وجود نخواهد داشت (صفحه ۹۶).

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۴- شناخت توان‌های محیطی به ما چه کمکی می‌کند؟

پاسخ:

به ما کمک می‌کند تا: ۱- از مکان‌ها به صورت صحیح و بهینه استفاده کنیم ۲- در بخش‌های مختلف اقتصاد به خوبی عمل کنیم (صفحه ۸۸).

مستقر در استان مازندران

(طراح سؤال: عظیم عباسی، استان یزد، شهرستان مهریز)

۴۵- ماهیگیری و قالی‌بافی و گردشگری هر کدام به ترتیب در کدام بخش از فعالیت‌های اقتصادی قرار دارند؟

پاسخ:

کشاورزی- صنعت- خدمات (صفحه ۹۵-۹۸-۱۰۴)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

۴۶- اگر شما در فعالیت دامداری مشغول باشید، چگونه می‌توانید باعث رشد این بخش شوید؟

پاسخ:

ایجاد صنایع تبدیلی- به‌کارگیری نیروهای متخصص و ماهر- استفاده از روش‌های علمی (صفحه ۹۷)

(طراح سؤال: لیلی آرزومندی، استان قم، شهرستان قم)

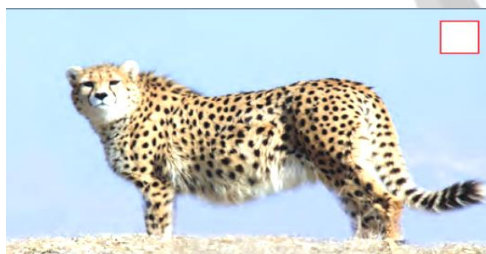
۴۷- عشایر دام‌پرور چه نقشی در تامین امنیت غذایی و صادرات کشور دارند؟

پاسخ:

عشایر غیور و زحمتکش با دام‌پروری و تولید محصولات دامی باعث ایجاد رونق صنایع غذایی و تولید ناخالص داخلی شده که منجر به امنیت غذایی و صادرات کشور می‌شوند. (صفحه ۹۸)

(طراح سؤال: پرستو مکوندی، استان خوزستان، ناحیه ۲ اهواز)

۴۸- با توجه به جاذبه‌های گردشگری ایران، تصویر زیر کدام توانمندی ایران را برای گسترش این بخش از خدمات نشان می‌دهد؟

پاسخ:

تنوع زیستی ایران با وجود زیست بومهای بسیار گوناگون گیاهی و جانوری در کشور برای گردشگری علمی و طبیعت‌گردی بسیار مناسب است. (صفحه ۹۸)

(طراح سؤال: ناهید کشاورز، استان خوزستان، شهرستان اهواز)

۴۹- موارد سمت راست را به موارد سمت چپ انطباق دهید.

الف) از عوامل مؤثر در تنوع محصولات زراعی	۱- روش های گلخانه‌ای
ب) کنترل بهتر وضعیت کشت	۲- موقعیت ریاضی کشورمان
ج) عامل مؤثر در تنوع تولیدات باغی	۳- اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه
	۴- تنوع شرایط آب‌وهوایی

پاسخ:

الف = ۴ (صفحه ۸۷)   ب = ۱ (صفحه ۸۹)   ج = ۳ (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۰- مهم‌ترین تأثیرات گردشگری را بر اقتصاد کشورها بنویسید؟

پاسخ:

گردشگری در ردیف شغل‌های پردرآمد، پاک و کم هزینه است که برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند. (صفحه ۹۶)

(طراح سؤال: طاهره خسروانی، استان بوشهر، منطقه ریگ)

۵۱- با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، دو راهکار اساسی برای توسعه کشاورزی ارائه دهید.

پاسخ:

۱- استفاده از کشت گلخانه‌ای
۲- به‌کارگیری روش‌های نوین آبیاری متناسب با محیط (صفحه ۹۶ و ۹۷)

(طراح سؤال: کمال لامعی، استان قزوین، شهرستان تاکستان)

۵۲- توجه همه جانبه در کدام بخش‌های اقتصادی، چگونه باعث پیشرفت کشور می‌گردد؟

پاسخ:

کشاورزی، صنعت و خدمات به طور مثال کشاورزی رونق نمی‌گردد مگر اینکه امکانات مناسبی در بخش خدمات و صنعت فراهم شود. (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: دانیال طاهرخانی، استان قزوین، شهرستان قزوین)

۵۳- عبارت «بیکره‌بندی طبیعی سرزمین ایران و برخورداری از موقعیت دریایی و خشکی» زمینه‌ساز چه نوع گردشگری در ایران شده است؟

الف) اجتماعی - فرهنگی   ب) ژئوتوریسم   ج) گردشگری علمی   د) طبیعت‌گردی

پاسخ:

ب) ژئوتوریسم (صفحه ۱۰۴)

(طراح سؤال: مهدی فیروزی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۴- مناطق شرقی و مرکزی کشور با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند؛ زیرا:

- الف) به صورت متمرکز مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند.
- ب) به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.
- ج) همه مناطق کشور نمی‌توانند متناسب با امکانات طبیعی و انسانی خود توسعه یابند.
- د) عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در کشور امری طبیعی است.

پاسخ:

گزینه ب، عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است. به طور مثال می‌توان به نواحی شرقی و مرکزی کشور اشاره کرد که از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند. اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابند (صفحه ۱۰۱).

(طراح سؤال: فاطمه بوشادی، استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند)

۵۵- با توجه به اینکه معیشت بیشتر مردم ایران وابسته به محصولات کشاورزی است و این فعالیت وابسته به آب است، با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور و به تبع کاهش تولیدات، پیشنهاد شما برای رفع مشکل کم‌آبی و افزایش تولید محصولات چیست؟

پاسخ:

امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد. (صفحه ۸۸)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۶- به نظر شما چه رابطه‌ای بین حمل‌ونقل و امکان بهره‌وری بهینه از استعداد‌های محیطی وجود دارد؟

پاسخ:

امروزه زیربنای توسعه اقتصادی براساس سیستم حمل‌ونقل و ارتباطات مناسب آن شکل می‌گیرد. اگر راه‌ها و وسایل حمل‌ونقل کافی در اختیار نباشد، امکان اتصال بین نواحی مختلف و تبادل کالا وجود نخواهد داشت. می‌گویند: راه‌ها رگ حیاتی جامعه هستند و تمام فعالیت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جامعه را تداوم می‌بخشند. نواحی دورافتاده‌ای که استعداد خوبی در زمینه انواع تولیدات دارند، اگر امکانات حمل‌ونقل مناسب در اختیار نداشته باشند، امکان بهره‌وری بهینه از استعداد‌های محیطی برای آن نواحی وجود نخواهد داشت؛ بنابراین سیستم حمل‌ونقل مناسب، نتایج مثبتی برای یک کشور دارد. (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: حجت‌اله بیرانوند، استان لرستان، شهرستان خرم‌آباد)

۵۷- در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

- الف) محصولات ..... از مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران در بخش کشاورزی است.
ب) تولید محصولات دامی باعث رونق صنایع ..... در کشور شده است.
ج) صنعتی که در سند چشم‌انداز کشور مورد توجه خاص قرار دارد، صنعت ..... می‌باشد.

پاسخ:

باغداری (صفحه ۸۸)

غذایی (صفحه ۹۰)

خودروسازی (صفحه ۹۲)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۸- سازمان جهانی گردشگری، ایران را از نظر جاذبه‌های طبیعی و نیز تاریخی و فرهنگی به ترتیب در کدام رتبه‌ها قرار داده است؟

- الف) دهم و پنجم   ب) پنجم و دهم   ج) چهارم و هشتم   د) دوازدهم و چهارم

پاسخ:

ب) پنجم و دهم (صفحه ۹۶)

(طراح سؤال: سپیده پورصمد، استان آذربایجان شرقی، شهرستان تبریز)

۵۹- با توجه به کلمه های زیر جاهای خالی را کامل کنید؟

(پتروشیمی - صنعت - مثبت - خودروسازی - پروتئین - پنجم - دهم - نفت)

- الف- محرک اصلی رشد و موفقیت و نوآوری کشورها در بخش..... است.
ب- ایران از نظر جاذبه های طبیعی رتبه ..... جهانی قرار دارد.
ج- عشاير، ۲۵ درصد واحد دامی و ۲۰ درصد از تولید ..... مربوط به دام را به خود اختصاص داده اند.
د- بزرگ ترین بخش صنعتی ایران بعد از نفت و گاز ..... می باشد.

پاسخ:

الف- صنعت (صفحه ۹۲)

ب- ۵ (صفحه ۹۸)

ج- پروتئین (صفحه ۹۲)

د- پتروشیمی (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۰- دو مورد از مزایای کشت گلخانه ای را بنویسید؟

پاسخ:

کاهش مصرف آب

تولید در طول سال و همه جا

کنترل بهتر وضعیت کشت

(صفحه ۹۱)

(طراح سؤال: شراره حدادی، استان اردبیل، شهرستان اردبیل)

۶۱- چرا نقشه پراکندگی صنایع، عدم تعادل در پراکندگی قطب های صنعتی در سطح کشور را نشان می دهد؟

پاسخ:

زیرا به توان و ظرفیت های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است (صفحه ۹۴)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

۶۲- چرا امکان کشت انواع گوناگون میوه‌های سردسیری، نیمه گرمسیری و گرمسیری در ایران وجود دارد؟

پاسخ:

به دلیل اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران (صفحه ۹۶)

(طراح سؤال: لیلا نصیری طرزجانی، استان البرز، شهرستان ساوجبلاغ)

